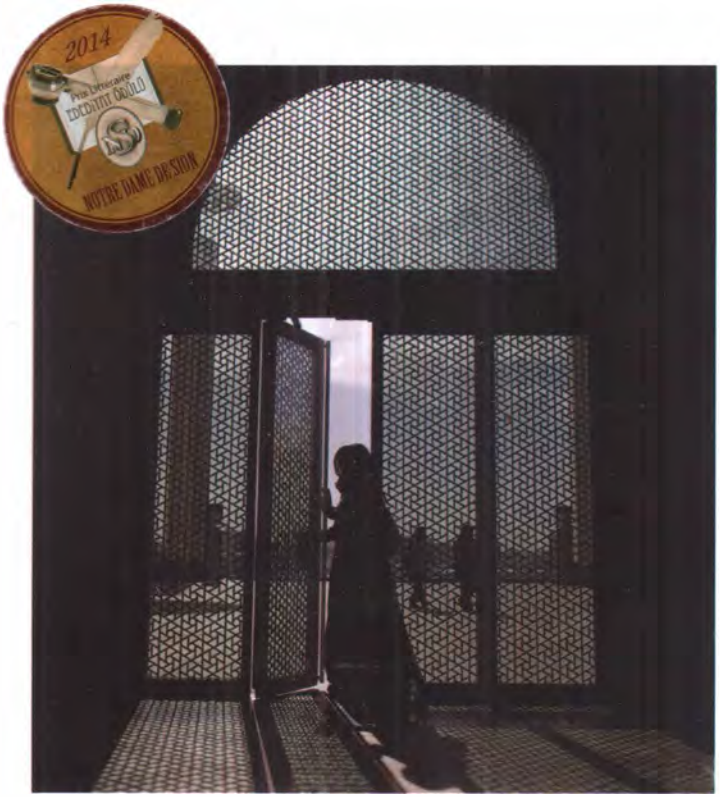
ATIQ RAHIMI | KAHROLSUN DOSTOYEVSKİ

ATIQ RAHIMI

KAHROLSUN DOSTOYEVSKİ

ROMAN

Çeviri: EBRU ERBAŞ

CAN

ATIQ RAHIMI

KAHROLSUN DOSTOYEVSKİ

Can Yayınları 2084

Maudit soit Dostoïevski, Atiq Rahimi
© 2011, P.O.L. éditeur
© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2012
Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Ayça Sezen

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Frank van den Bergh

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-07-1480-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

ATIQ RAHIMI

KAHROLSUN DOSTOYEVSKİ

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Ebru Erbaş

Atiq Rahimi'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Sabır Taşı, 2010

ATIQ RAHIMI, 1962'de Kâbil'de doğdu. Afganistan-Sovyetler Birliği Savaşı sürerken, 1984'te Fransa'ya sığındı. Fransa'da sürdürdüğü roman, fotoğraf ve belgesel çalışmalarıyla ülkesinde yaşananları dile getirmeye çalışan Rahimi, Sorbonne'da sinema üzerine doktora yaptı. Filme çektiği *Toprak ve Küller* adlı eseri, 2004 yılında Cannes Film Festivali'nde gösterildi. *Sabır Taşı* ise 2008 Goncourt Ödülü'ne layık görüldü.

EBRU ERBAŞ, İstanbul'da doğdu. Notre Dame de Sion Fransız Lisesi'nde ve Marmara Üniversitesi Fransızca Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde okudu. Yayınevleri, süreli yayınlar, resmî ve özel kurumlar için çevirmenlik ve editörlük işlerinin yanı sıra, ticari, siyasi, diplomatik metinler, haber, makale, senaryo gibi çeşitli yazı işleri üretiyor. Noter yeminli tercüman ve özel bir şirkette özel kalem olan Erbaş'ın çeviri eserlerinin yanı sıra *Kartal Belediye Plajı ve Mandalina Bahçeleri* isimli çocuk kitabı yayımlandı.

Üstat Jean-Claude Carrière'e

"Âdem'in günahını işlemeyi ne çok isterdim."

HAFIZ AZİZ, "Toprağın Poetikası"

"Ama yazı gibi varoluş da, sadece bir başkasından çalınmış olan cümlenin tekrarına dayanır."

FRÉDÉRIC BOYER, "Aşk Teknikleri"

Resul tam baltayı yaşlı kadının başına indirmek üzere kaldırmıştı ki aklına *Suç ve Ceza*'nın hikâyesi düştü. Onu yıldırım gibi çarptı. Kolları boşaldı, bacakları titredi. Ve balta elinden kurtuluverdi. Kadının kafatasını yardı ve oraya saplandı. Yaşlı kadın tek bir çığlık atmadan, kırmızılı-siyahlı halının üzerine yığıldı. Elma çiçeği desenli örtüsü, şişman ve pörsük bedeninin üzerine serilmeden önce havada dalgalandı. Kadın kasılarak sarsıldı. Bir nefes daha; belki iki. Fal taşı gibi açılmış gözleri, nefesini tutmuş, bir cesetten bile solgun halde odanın ortasında ayakta duran Resul'e dikildi. Resul titredi, *patu*'su[1] geniş omuzlarından kaydı. Ürkmüş bakışları akan kana daldı; yaşlı kadının kafatasından süzülen kan, halının kırmızısına karıştı, giderek siyah çizgilerini örttü, bir deste parayı sıkıca tutan etli eline doğru yavaşça ilerledi. Para kanlanacak.

Davran Resul, davran!

Tam atalet.

Resul?

Neye takıldı? Neyi düşünüyor?

1. Afgan erkeklerinin taktığı, yazın serin, kışın sıcak tutan geleneksel şal. (Y.N.)

Suç ve Ceza'yı. Evet,onu; Raskolnikov'u, onun kaderini.

Peki bu suçu işlemeden önce, tasarlarken, onu hiç aklından geçirmemiş miydi?

Anlaşılan, hayır.

Belki de derinliklerine gömülmüş olan bu hikâye onu cinayete kışkırtmıştı.

Belki de... Belki de... Ne? Sahi, yaptığın işi düşünmenin sırası mı? Kadını öldürmüş olduğuna göre artık yapacağı şey parasını, mücevherlerini almak ve... Kaçmak.

Kaç!

Kımıldamıyor. Ayakta dikiliyor. Ayakları üzerinde kurumuş; bir ağaç gibi. Evin döşemesine dikilmiş, ölü bir ağaç. Bakışları hâlâ, artık neredeyse kadının eline ulaşmış olan kanın sızışını izliyor. Parayı unutsun! Bu evi terk etsin, hemen, kadının kız kardeşi gelmeden!

Kadının kız kardeşi mi? Bu kadının kız kardeşi yok. Bir kızı var.

Neyse, ha kız kardeşi ha kızı, ne fark eder? Şu an eve kim girerse girsin Resul onu da öldürmek zorunda kalacak.

Kan kadının eline değmeden önce yön değiştirdi. Şimdi halının eprimiş bir kısmına doğru akarak orada bir gölcük oluşturuyor; altın zincirlerle, kolyelerle, bileziklerle, saatlerle dolu küçük ahşap kutunun az ötesinde...

Tüm bu ayrıntılarla ne işin var? Kutuyu ve parayı kap!

Eğildi. Eli kadından parayı kopartmak için uzanmakta tereddüt etti. Yumruğu şimdiden katılaşmış, sanki hâlâ yaşıyormuş ve para destesini tüm gücüyle tutuyormuş gibi sıkılmıştı. Israr etti. Boşuna. Sarsılmış halde, bakışları kadının ruhsuz gözlerine takıldı. Onlarda yüzünün aksini gördü. Bu yuvasından fırlamış gözler ona, bir maktulün katiline dair sakladığı son imgenin gözbebeklerine kazındığını hatırlattı. Korku onu ele geçirdi. Geri çekildi.

Yaşlı kadının irislerindeki görüntüsü yavaşça gözkapaklarının ardında kayboldu.

"Alya Ana?" Evde bir kadın sesi çınladı. Hah, işte burada; gelmemesi gereken. Her şey berbat oldu Resul!

"Alya Ana?" Kim bu? Kızı. Hayır, bu genç bir ses değil. Ne fark eder? Bu odaya kimse girmemeli. "Alya Ana!" Ses yaklaşıyor, "Alya Ana?" Merdivenleri çıkıyor.

Resul, kaç!

Ok gibi fırladı, pencereye atıldı, açtı ve komşu evin çatısına zıplamasıyla *patu*'yu, parayı, mücevherleri, baltayı... Her şeyi de bırakmış oldu.

Çatının kenarına geldiğinde, dar sokağa atlamadan önce duraksadı. Ama Alya Ana'nın odasından yankılanan dehşet verici çığlık bacaklarını gerdi, evin çatısı, dağ... Atladı ve şiddetle yere düştü. Keskin bir acı bileğini delip geçti. Önemi yok. Ayağa kalkmalı. Sokak boş. Kaçmalı.

Koştu.

Nereye gideceğini bilmeden koştu.

Ve ancak bir çöp yığınının ortasında, leş kokusunun burun deliklerini yaktığı bir çıkmaz sokakta durdu. Ama o artık hiçbir şey hissetmiyordu. Ya da umurunda değildi. Orada bekledi. Ayakta, sırtı duvara dayalı. Sanki hâlâ kadının cırtlak sesi geliyordu. Halen o mu uluyor, yoksa çığlık zihninde mi yankılanıyordu, bilemiyordu. Nefesini tuttu. Sokaktaki ya da kafasındaki uluma kesiliverdi. Tekrar yola koyulmak için duvardan uzaklaştı. Bileğinin acısından kalakaldı. Suratı ekşidi. Yeniden duvara yaslandı, ayağını ovmak için eğildi. Ancak içinde bir şeyler kabarmaya başlamıştı. Bulantıyla eğildi, sarımtırak bir sıvı kustu. Çıkmaz sokak, tüm pisliğiyle çevresinde dönüyordu. Başını ellerinin arasına aldı ve sırtı duvara dayalı halde, yere çömeldi.

Uzunca bir süre gözleri kapalı, sanki Alya Ana'nın evinden gelecek bir çığlığı, bir iniltiyi dinler gibi nefesini

tutarak hareketsiz kaldı. Hiç. Sadece şakaklarında atan nabzı.

Belki de kadın, cesedi bulunca bayılıverdi?

Olmasın, diye ümit etti.

Kimdi bu kadın, bu her şeyi mahveden iblis kılıklı?

Gerçekten o muydu yoksa... Dostoyevski mi?

Dostoyevski, evet, bu oydu! *Suç ve Ceza*'sıyla beni çarptı, felç etti. Bana kahramanı Raskolnikov'un kaderini izlemeyi yasakladı: İkinci bir kadını öldürmek – bu kez masum birini; bana suçumu hatırlatacak olan parayı ve mücevherleri almak... Kendi pişmanlıklarıma yem olmak, bir suçluluk çukurunda kararmak ve sonunda zindanlara düşmek...

O zaman? Kaçmak daha iyi, zavallı bir enayi, aptal bir suçlu gibi. Kanlı eller ve boş ceplerle.

Ne saçmalık!

Kahrolsun bu Dostoyevski!

Elleri sinirle yüzünü avuçluyor, sonra da kıvırcık saçlarının arasında kaybolarak terli ensesinde birleşiyor. Ve aniden, keskin bir düşünce onu delip geçiyor: Eğer o kadın Alya Ana'nın kızı değilse her şeyi yağmalayıp sessizce kaybolabilir. Ya ben? Ya benim annem, kız kardeşim Dünya, nişanlım Suphiye, ya onlar ne olacak? Ben bu cinayeti tam da onlar yüzünden işledim. Bu kadının cinayetten faydalanmaya hakkı yok. Oraya geri dönmeliyim. Bileğimin de Allah belasını versin!

Ayağa kalktı.

Tekrar yola koyuldu.

Suç mahalline geri dönmek. Ne büyük tuzak! Sen de herkes gibi, suç mahalline geri dönmenin hayati bir hata olduğunu çok iyi biliyorsun. Nice usta caninin kaybına sebep olmuş bir hata. Eskilerin sözünü duymadın mı: Para su gibidir; gitti mi geri gelmez. Her şey bitti. Ayrıca asla unutma, kötü adamın bir işte ancak tek bir şansı vardır; eğer onu kaçırırsa her şey mahvolmuş demektir, batırdığı işi toparlamak için yapacağı her girişimin, kaçınılmaz olarak, kendisine zararı olacaktır.

Durdu, etrafı kolaçan etti. Her şey sessiz ve sakindi.

Bileğini ovduktan sonra tekrar yola koyuldu. Eskilerin lafına ikna olmamıştı. Hızlı ve kararlı adımlarla iki sokağın kesiştiği yere vardı. Yine durdu, kısa bir süre, kendisini suç mahalline götürecek olan yola sapmadan önce nefesini düzene sokmak için.

Kadının gerçekten de ihtiyarın cesedinin yanında bayılmış olduğunu ümit edelim.

İşte kurbanının sokağında. Eve hâkim olan sessizliğe şaşırarak adımlarını yavaşlattı. Duvarın gölgesine serilmiş olan köpek onu görünce hantalca dikildi ve zar zor hırladı. Resul donup kaldı. Tereddüt etti. Gönülsüzce de olsa, kendisini merakının ahmaklığına ikna edebilmek

için, bir süre zamanı akışına bıraktı. Geri dönmek üzereyken Alya Ana'nın evinin avlusundan gelen telaşlı adımların sesini duydu. Paniğe kapılmış halde duvara yapıştı. Bir kadın, gök mavisi bir çarşafın gölgesinde evden çıktı ve ardından kapıyı kapatmadan, hızla mekândan uzaklaştı. Bu o mu? Şüphesiz. Parayı ve mücevherleri cebe indirmiş, şimdi de kaçıyor.

Yo, hayır. Nereye böyle münafık? Senin o paraya, o mücevherlere dokunmaya hakkın yok. Onlar Resul'ün. Ağır ol!

Kadın adımlarını sıklaştırdı, dar bir sokakta kayboldu. Resul, burkulan bileğinin acısına rağmen onu izlemeye koyuldu. Kadını bir sundurmanın loşluğunda yakaladı. Ayak sesleri ve sokaktan aşağı inen ergenlerin onlara eşlik eden bağırışları hamlesini durdurdu. Kendisini gizlemek için duvara yapıştı. Kadınsa, acelesine rağmen onlara yol verdi. Peçesinin ardındaki bakışları, ağrıyan bileğini tekrar ovmak için bu andan yararlanan Resul'ünkilerle buluştu. Kadın öncekinden daha telaşlı ve sıkıntılı halde, ergenlerin arkasından yürümeye devam etti.

Resul topallayarak ve nefes nefese tekrar takibe koyuldu. Bir köşe başında, kadın daha büyük ve daha kalabalık bir başka sokağa daldı. Resul köşeye geldiğinde, pıtı pıtı gezinen gök mavisi çarşaflı onlarca kadının karşısında şaşkınlıktan donakaldı. Hangisini takip etmeliydi?

Ümidi kırılmış halde ilerledi, bu peçeli yüzler denizine daldı. Ufacık bir ipucunun izini arıyordu; bir çarşafın kenarında kan lekesi, kolun altına sıkıştırılmış bir kutu, şüpheli bir telaş... Hiçbir şey ayırt edemedi. Başı dönüyordu, yığılmamak için kendini tuttu. Yine midesi bulanıyordu. Ter içinde, bir duvarın gölgesine çekildi, yine sarımtırak safrayı çıkarmak için iki büklüm oldu.

Sersemlemiş gözlerinin önünden ayaklar geçip gidiyordu. Tükenmişti, sesler giderek silikleşti. Her şey ses-

sizliğe gömüldü; gelip geçen insanlar, onların konuşmaları, seyyar satıcıların uğultusu, korna sesleri, trafik...

Kadın yok oldu. Yüzü olmayan diğerlerinin arasında kayboldu.

Ama nasıl olmuş da kaçabilmiş ve Alya Ana'yı –şüphesiz bir yakınıydı– o durumda bırakabilmişti? Çığlık attı, hepsi bu. Yardım bile çağırmadı. Nasıl bir ustalıkla eylemini hesaplayabilmiş, karara varabilmiş ve her şeyi çalabilmişti. Hem de bunu hiçbir suç işlemeden yapmıştı. Kancık!

Hiçbir suç işlemeden, eyvallah, ama ihanet etti. Yakınlarına ihanet etti. İhanet suçtan beterdir.

Bir kuram inşa etmek için kötü zaman, Resul. Bak, biri sana para veriyor, elli afgani.

Bu adam beni ne zannediyor?

Bir dilenci. Sefil halde kaldırıma çökmüşsün, bu pis ve hırpani kılığın, kötü kesilmiş sakalın, çökmüş gözlerin ve keçeleşmiş saçlarınla bir katilden çok bir dilenciye benziyorsun. Ama paranın üzerine atlamayan bir dilenci.

Adam kuşkucu bir tavırla banknotu Resul'ün ürkekçe bakan gözlerinin önünde sallayarak ısrar etti. Yapacak bir şey yoktu. Parayı kemikli elinin içine sıkıştırdı ve gitti. Resul gözlerini paraya doğru çevirdi.

İşte cürmünün bedeli!

Soluk dudakları acı bir gülümsemeyle titredi. Avucunu kapattı, kalkmaya hazırlandı ama bir anda dehşet verici bir gürültü yankılandı ve onu olduğu yere çiviledi.

Bir roket patlamıştı.

Yer sarsıldı.

Kimileri kendini yere attı. Diğerleri koşuştu ve bağırdı.

İkinci bir roket, daha yakına, daha korkunç. Resul de kendini yere attı. Çevresindeki her şey karmaşanın, gürültünün içinde yalpalıyordu. Devasa bir kordan yük-

selen siyah duman Asamayi Dağı'nın eteğinde, Kâbil'in kalbindeki tüm mahalleyi kaplıyordu.

Birkaç dakika sonra, boğucu sessizliğin içinden kafalar, toza bulanmış mantarlar gibi tek tek doğrulmaya başladı. Bağırışlar taştı:

"Benzinciyi vurdular!"

"Hayır, Eğitim Bakanlığı'nı!"

"Hayır, benzinciyi..."

Resul'ün az ötesinde, sağında yaşlı bir adam, yüzükoyun uzanmış, ümitsiz gözlerle yerde bir şeyler ararken sakalının arasından homurdanıyordu: "Sizi benzin pompanızla sikeyim, bakanlığınızla sikeyim... Dişlerim nerde? Allahım, Bu Yecüc ile Mecüc ordusunu nereden başımıza musallat ettin? Dişlerim..." Karnının altındaki toprağı kazarken, "İhtiyar numara mı yapıyor acaba?" diye sorar gibi ona dik dik bakan Resul'ü sorguladı, "Damağımı görmedin mi? Ağzımdan düştü. Kaybettim..."

Karşısında yatan bir sakallı sırıtarak, "Yürü be baba, açlık ve savaş zamanında bir takma diş gerçekten ne işe yarar ki?" diye sordu.

Bu yaklaşıma sinirlenen ihtiyar, keskin ve gururlu bir sesle, "Neden yaramasın?" diye karşılık verdi.

Sakallı ayağa kalkıp tozlarını silkelerken, "Moruğa bak!" dedi. Söylenmekte olan ihtiyarın kuşkulu bakışları eşliğinde, elleri ceplerinde, uzaklaştı: "*Koss-mâdar*[1], bu orospu çocuğu damağımı çaldı... Kesin o çaldı." Resul'e döndü: "Üzerine beş altın diş taktırmıştım. Beş diş!" Sakallıya doğru kısa bir bakış attıktan sonra pişmanlık dolu bir sesle devam etti: "Hanım, evin masrafları için satmaya zorluyordu. Damağımı kaç kez rehine verdim. Oğlum dışarıdan biraz para gönderdiğinde geri alıyordum.

1. Ananın amı. (Y.N.)

Daha bu öğlen tefeciden çıkarmıştım. Ne belalı günmüş!" Ayağa kalktı, kalabalığa karıştı, adamın peşine düştü belki de.

Resul sakallının alaycılığını takdir etmişti; sinizmden ziyade, tüm çirkinliğiyle pintiliğin bir işareti olan altın diş protezlerinden nefret ettiği için. Alya Ana'nın ağzında da iki tane vardı. Zamanı olsaydı sökmeyi isterdi!

Zaman... Zamanı olmuştu ama beceremeyişti; yoksa burada, avucunda şu elli afganiyle, böylesi acınası bir halde olmazdı.

Yeniden hareketlenen, her yöne koşturan, bir yandan da dumandan ve tozdan boğulmamak için ağızlarını burunlarını örterken iyi kötü kendilerine gelmeye çalışan insanların arasında ayağa kalktı. Çoğu yangına doğru ilerliyordu. Alevler ve duman gitgide yükseldi. Resul de yaklaştı. Üst üste yığılmış cesetler gerilemesine sebep oldu ama dumanın içinden çıkan bir adamın sesi onu yardıma çağırdı. Adam, yaralı bir genç kızı sırtında taşımaya çalışıyordu. "Tek başımayım. Bu zavallı hâlâ yaşıyor." Resul yardımına koştu, kızı kollarına aldı ve uzaklaştırdı, sonra da onu adama teslim etti. "Buradan uzaklaşmalıyız! Depo patlayacak!" diye bağırdı adam, alevleri söndürmeye çalışanları paniğe sürükleyerek.

Resul yeniden Asamayi Dağı yoluna saptı. Yorgun bakışları, tepenin eteklerini yılankavi çizgilerle örerek gerçek bir labirent oluşturan dar ve karanlık sokaklarda, Kâbil şehrini coğrafi, siyasi, ahlaki olarak, tüm düşlerinde ve kâbuslarında bölen dağın tepesine kadar kat kat yükselen ve tümü topraktan, birbirlerine geçirilmiş binlerce evin enginliğinde kayboldu. Dağ sanki patlamak üzere olan bir göbek gibiydi.

Alya Ana'nın evinin çatısı oradan seçiliyordu. Yeşil cepheli, beyaz pencereli büyük bir ev.

Artık kadın gitmiş olduğuna göre oraya dönebilirdi; sadece bir göz atmak için.

Sokağın dik yokuşunu büyük bir acıyla tırmandı, ta ki bir başka sokağın kıvrımından üç silahlı ve öfkeli adamın belirmesi üzerine, kendini en yakın cebe atana dek. Resul yüzünü saklamak için başını eğdi ve sadece bağırışlarını duyabildi: "Sikilmişler, şimdi de benzin istasyonumuzu vuruyorlar..."

"İki roket! Biz de onların istasyonunu yerle bir etmek için sekiz tane göndereceğiz. Mahallelerini enkaza çevireceğiz, kana bulayacağız!"

Gözden kayboldular.

Resul yoluna devam etti. Kurbanının sokağına varmadan önce bir ara verdi. Bacakları titriyordu. Derin bir nefes aldı. Çürük kokusu, benzin ve baruta karışıyordu. Hava daha da ağır, solunamaz haldeydi. Ve bir koku daha vardı, et kokusu, yanmış et kokusu. Korkunç. Resul burnunu kapattı. Bir adım daha attı. Alya Ana'nın, şimdi Resul'ün zihninde bozulmuş olarak canlandırdığı cesedinin görüntüsüyle duraksayan ikinci adımı kararsızdı. Kendi elleriyle; bu titrek, bu kıpır kıpır, bu terli ellerle öldürdüğü cesedi yeniden görebilmesi imkânsızdı. Her şeyi terk etmeli, her şeyi.

Topukları üzerinde geri döndü ama neredeyse hastalıklı, marazi bir merak onu tekrar durdurdu. Orada polisin, cenaze yakınlarının, komşuların, gözyaşlarının, feryatların olması gerekirdi...

Ne göreceğinden emin olarak yoluna devam etti. İlerledi. Hâlâ bir şey yok. İhtiyatla sokağın dumanlı sessizliğine daldı, evin önüne kadar geldi. Yaşayan bir ruh yoktu. Artık havlamak için ayağa bile kalkmayan şu miskin köpekten başka.

Resul sersemlemiş halde evin kapısını buldu. Kapa-

lı. İtti. Açılmadı. Demek ki biri içeriden kapatmış. Ama o zaman bu sessizlik, bu cansızlık nedir?

Her şey çok pis kokuyor.

Evine dön!

Evine dönmedi. Şehirde sürttü. Neredeyse üç saattir yürüyordu. Acele etmeden. Sakat bileğini dert etmeden. Onu çoktan unutmuştu. Ancak Kâbil Nehri'nin kıyısına varınca durdu. Ancak balçık kokusu, bu yaz sonunda nehrin yatağından yükselen o pis koku onu kendisine getirdi. Hareketsiz kalınca ağrı uyandı ve gezinmeye devam etmesini engelledi. Korkuluğa tutundu ve bileğini ovdu.

Hava gitgide daha da boğucu hale geldi. Resul öksürdü. Dikenli, sessiz bir öksürük.

Boğazı kılçıklı.

Dili kuru.

Bir damla umut yok, ne dilinde, ne nehirde, ne de gökte.

Yaşlı güneş toz bulutuyla gölgelenmiş, dağların arkasından hüzünle batıyor... Güneşin batması? Ne aptalca bir benzetme! Hayır, güneş hiçbir zaman batmaz. Dünya'nın öbür tarafına gider, daha az kederli memleketlerin üzerinde parlamak için, sabırsızlıkla. Beni de götür! Resul derinliklerinden yükselen sesi duydu. Güneşe diktiği gözleri kısılmış halde birkaç adım attı ve durdu. Siper ettiği ellerinin gölgesinde, kimsenin sessiz hezeyanlarını fark etmediğinden emin olmak ister gibi, çevresine kaçamak bir bakış fırlattı. Hayır, Resulcüğüm,

milletin zavallı bir deliyi izlemekten başka dertleri var!

Evine dön. Ve uyu!

Uyumak mı? Bu mümkün mü?

Tabii ki. Tefeci karıyı öldürdükten sonra evine dönen ve ateşli halde divanına yığılan Raskolnikov gibi yap. Peki, tamam, senin divanın yoksa da bir döşeğin var, leş gibi, seni yerlerde bekleyen.

Ya sonra?

Hiç. Uyuyorsun.

Hayır, bayılıyorum.

İyi, istersen bayıl, önemli değil; ancak sabaha kadar sürsün. Sabah, uyandığında göreceksin ki tüm bunlar bir kâbustan ibaretmiş.

Yo, hayır, her şeyi bu kadar kolay unutamam.

Tabii ki unutursun. Bak, üzerinde cinayeti çağrıştıracak hiçbir şey yok. Ne para, ne mücevher, ne balta, ne...

Kan!

Birden durdu. Paniklemiş halde ellerini kontrol etti, yok; manşetler, temiz; yelek, temiz ancak gömleğinin eteğinde büyük bir leke var! Niye orada? Hayır, Alya Ana'nın kanı değil bu. Bu, kurtardığın genç kızınki.

Bu karışıklık kafasını bulandırdı. Kendisini bir kez daha yokladı. Başka tek bir damla kan yoktu. Cinayetten tek bir iz yoktu. Bu nasıl mümkün olabilir?

Bu cinayeti işlememiş olman mümkün. Bu senin hayal gücünden ibaretti. Bir roman kişiliğiyle son derece safça özdeşlik kurdun. Sıradan bir durum, başka bir şey değil! Şimdi, sakince evine dönebilirsin. Evine dönebilir ve dün nişanlın Suphiye'ye bu geceyi onda geçirmeye söz verdiğini unutabilirsin. Bu durumdayken kimseyle karşılaşma.

Evet, oraya gitmiyorum. Ama açım.

Şimdi elli afganin olduğuna göre, kendine ekmek ve biraz meyve alabilirsin. Bir şey yemeyeli günler oldu.

Böylece boş midesi onu Joyşir Meydanı'na yöneltti.

Fırın kapanmıştı. Meydanın öbür köşesinde yaşlı bir satıcı tezgâhını toplamaktaydı. Resul, bir kararsızlık ânından sonra, yavaşça onun barakasına doğru ilerledi. Daha üç adım atmamıştı ki bir çığlık onu olduğu yere mıhladı. "Hayır, hayır, hiçbir şey almayın!" Sokakların birinden fırlayan peçeli bir kadın deli gibi koşuyor ve bağırıyordu. " Onlar et... et..." Ortamın bu kadar boş ve sessiz olmasına şaşırmış halde, meydanın ortasında hareketsiz kaldı. İnleyerek kendisini yere bıraktı: "Genç kızların eti... Geçen gün, türbenin önünde dağıtıyorlardı..." Gözyaşlarını üzerine akıtmak için sadece Resul'ü bulabildi: "Yemin ederim kardeşim, yalan söylemiyorum. Gördüm..." Ona doğru sokuldu, "Bana verdikleri kurban eti..." Sesini alçalttı, "bir kızın memeleriydi!" Elini çarşaftan çıkardı, "Yemin ederim kardeşim... Burada az önce kurban eti dağıtan aynı adamlardı... Onlardı," peçesini açtı, "aynı adamlar... geçen gün... türbenin önünde..." ve sonunda, sustu. Sonra, gözyaşlarını çarşafının eteğine silerek, zayıf bir sesle sordu: "Kardeş, paran var mı? Doyuracak üç çocuğum var."

Resul, tek kelime etmeden, elli afganilik banknotu çıkardı ve ayaklarına kapanan kadına verdi. "Sağ ol kardeş... Allah senden razı olsun!"

Kadının yakarmalarından yorgun, ancak onurlu bir ruhla uzaklaştı.

Ne jest! Sanki günahını bağışlatmak bu kadar kolaydı.

Hayır. Kesinlikle kendimi bağışlatmak istemiyorum.

Öyleyse bu hayırseverliğin amacı ne? Merhametten yaptığını söylemeyeceksin herhalde?! Asla, kimse sana inanmaz. Bunun amacı sadece kendini, her şeye rağmen, aslında iyi biri olduğuna inandırmak. Tehlikeli bir yaratığı öldürebildiğin gibi, zavallı bir ailenin açlıktan ölmesini de engelleyebilirsin sen. Önemli olan senin niyetindir; iş ki...

Evet! İşte benim için önemli olan bu: benim...

Ayağı büyük bir taşa takıldı. Bileğinin acısından ağzı

gaga gibi açıldı. Bir an durdu. Sadece yürümeyi değil, Raskolnikov'un söylemini tekrarlamayı da kesti. Allah (ya da taş) razı olsun!

Yaşadığı evle arasındaki yol uzun değil. Yavaşça, hafif hafif yürüyebilir.

Kapının önüne geldiğinde bir an durdu ve üzerinde başka kan izi olup olmadığını son bir kez –bastıran gecenin ışığı izin verdiğince– kontrol etti. Hâlâ o aynı leke ki cinayetinin izi mi, yoksa erdeminin nişanesi mi olduğunu tam kestiremediği o aynı leke duruyordu hâlâ.

Ev sahibinin, mevcut tek ölü ağacın dalına asılmış bir halatın üzerinde sallanan iki kızının sevinç çığlıklarının yankılandığı avluya girmeden önce derin bir nefes aldı. Avlunun diğer ucundaki küçük odasına çıkan merdivenleri tilki adımlarıyla tırmanmaya başladı. Son basamağa varmıştı ki küçüklerin bağırışı yükseldi: "Selam Resul Baba!"

Kapıyı açacağı sırada ise daha boğuk ve tehditkâr bir başka ses, içeriye süzülmesine engel oldu. "Hey Resul, ne zamana kadar kaçabileceğini sanıyorsun?" Bu ev sahibi Yârmuhammed'di. Resul, içinden kızlarına bela okuyarak, ona doğru döndü. Yârmuhammed başında namaz takkesiyle, pencerenin pervazına dayanmıştı: "Peki, senin evin nerede? Ha?"

Sinirlenen Resul acıyla merdivenleri geri indi ve ona dün söz verdiği gibi bugün parasını almaya gittiğini ama bunun işe yaramadığını söylemek için pencerenin altına yaklaştı. Ona borcu olan kadın gitmişti. Bütün gün onu aramıştı. Ama...

Ancak boğazında acayip bir boşluk hissetti. Hiçbir ses çıkmadı. Öksürdü. Boş bir öksürük. Kuru. Sessiz. Maddesiz. Derin bir nefes aldı ve bir daha öksürdü. Yine hiç. Endişeyle bağırmaya çalıştı, tek bir çığlık, ne olursa. Ve yine boğuk, gülünç bir soluktan başka bir şey çıkmadı.

Neyim var?

"Evet?" Yârmuhammed sabırsızlanıyordu.

Beklesin! Burada vahim bir durum var. Resul sesini kaybetti.

Yeniden havayı derin derin içine çekmeyi, gücünü göğsünde toplamayı ve dudaklarından sözcükler çıkarmayı denedi. Boşunaydı. "Sana borcu olanı buldun mu?" diye parladı Yârmuhammed alaycı bir sesle. "Öyleyse bana ismini ver! Yarın da paranı al. Haydi, bana ismini ver..." Eğer bilseydin Yârmuhammed, Resul'le böyle konuşmaya cesaret edemezdin. Onu öldürdü. Ve eğer kafasını bozarsan seni de öldürecek. Üzerindeki tüm şu kana bak!

Resul elini kan lekeli gömleğinin altına attı ve böylece ürkerek odasına çekilen ve orada kudurmaya devam eden Yârmuhammed'i susturmayı başardı: "Bok soyu! Hep aynı hikâye..." Bırak saydırsın Resul. Devamını biliyorsun: Eğer seni iki senedir çektiyse bunun kuzenin Razmodin'e hürmetinden olduğunu, onun dostluğu olmasaydı seni çoktan kapının önüne koymuş olacağını, ama artık bittiğini, ne senin ne de kuzeninin umurunda olduğunu falan filan tekrar söylemek için yine cama çıkacak.

Kulağını tıka ve içeri gir. Karısı Rona'nın orada olup olmadığını anlamak için de bakınma.

Orada tabii ki, bir başka pencerenin ardında. Mahcup bir ifadeyle, sanki mazeret arar gibi Resul'e bakıyor. Onu seviyor. Resul'ün ise umurunda değil. Yine de ondan iğrenmiyor. Sık sık onu düşünerek mastürbasyon yapıyor. Güvensizliği Rona'nın kendisine karşı ne türden bir duygu beslediğini –tutku mu, merhamet mi– henüz bilmemesinden kaynaklanıyor. Eğer bu merhametse ondan nefret edecek. Ama eğer tutkuysa, bu Yârmuhammed'le ilişkilerini daha da bozacak. Öyleyse bunu düşünmenin yararı ne? Odasına girsin. Nefesine ve sesine kavuşabilmek için dinlensin.

Kapının kuru gıcırtısı, emecek bir şeyler bulma ümidiyle içeriye doluşmuş koca bir karasinek ordusunu harekete geçirdi. Burada hiçbir şey yoktu. Sadece dağınık kitaplar, kirli bir döşek, duvara asılı birkaç yıpranmış giysi; odanın bir köşesinde kilden bir testi. Hepsi bu.

Döşeğinin çevresine saçılmış kitapları ayağıyla iterek kendisine yol açtı. Ayakkabılarını çıkarmadan, yatağının üzerine yığıldı. Bir molaya ihtiyacı vardı.

Yum gözlerini. Yavaş, ağır, düzenli nefesler al.

Dili kuru bir tahta parçası kıvamındaydı.

Ayağa kalktı.

İçti.

Geri geldi.

Boğazı hâlâ kuru ve boş; sesten boşalmış.

Derin bir nefes aldı, sinirle verdi.

Hâlâ hiçbir şey titreşmiyor.

Hırsla oturdu ve göğsünü dövdü. Boşuna. Daha güçlü vurdu.

Sakin! Endişelenmen için hiçbir sebep yok. Boğazına bir perde inmiş olmalı, solunumla ilgili bir rahatsızlık. Hepsi bu. Uyuman gerek. Eğer yarın da devam ederse bir doktora gidersin.

Uzandı ve duvara döndü. Bedeni ikiye katlanmış, elleri dizlerinin arasında, gözleri kapalı, uyudu.

Yatsı ezanı başlayana ve dağın diğer tarafından gelen ateş sesleri susana kadar uyudu. Sonra sessizlik. Onu uyandıran bu endişe verici sessizlik oldu.

Ateşi var. Kalkacak takatı yok. İsteği de. Endişe içinde, bir kez daha sesini zorlamaya çalıştı. Nefesi yine şiddetle çıktı ama tek ses yoktu. İyice sersemlemiş halde, gözlerini tekrar yumdu. Ama bir kadının boğuk iniltileri onları fal taşı gibi açtı. Hareketsiz kaldı. Düzensiz nefesini tuttu ve kulak kabarttı. Başkaca hiçbir çığlık, hiçbir ses çıkmadı. Merakla, ağır ağır kalktı, pencereye gitti ve cama hevenkler halinde yapışmış sineklerin arasından avluya göz attı. Ayın soluk ve soğuk ışığı altında, avlu boş, mahzun ve miskindi.

Bir müddet bekledikten sonra bir mum yaktı. Kitapların arasından bir defter alıp açtı ve sayfalardan birine karaladı: "Bugün Alya Ana'yı öldürdüm." Sonra onu kitapların arasına, bir köşeye attı.

Su içti.

Mumu söndürdü.

Yatağına döndü.

Ay duvara, kırık bedeninin üzerine bir haç düşürüyordu; pencerenin gölgesi.

Bir ilkbahar günüydü. Kızıl Ordu Afganistan'ı terk etmişti, Mücahitler de henüz iktidarı ele geçirmemişlerdi. Leningrad'dan dönmüştüm. Niçin oraya gitmiş olduğum ise, burada, bu defterde anlatamayacağım bir başka hikâye. Seni ilk kez gördüğüm o güne dönelim. Neredeyse bir buçuk sene olmuş bile. Çalışmakta olduğum Kâbil Üniversitesi kütüphanesinde. Bir kitap sormaya geldin ama kalbimi götürdün. Seni gördüğüm an, kaçamak ve sıkılgan bakışların nefesimi kesti, adın nefesime mühürlendi: Suphiye. Çevremdeki her şey durdu; zaman, dünya... Sadece, tek sen var olabilesin diye. Tek kelime etmeden, seni sınıfına kadar takip ettim; dersten çıkışını bile bekledim. Ama sana yaklaşabilmem, karşına çıkabilmem imkânsızdı. Sonrası hep aynı hikâyeydi. Seninle karşılaşabilmek için her şeyi yapıyordum; sana bir bakış atabilmek, bir gülümseme göndermek, hepsi bu. Sana aşkımı neden itiraf edemiyordum? Anlamıyordum. Cesaretsizlikten mi? Yoksa kibirden mi? Ne olursa olsun, tüm hikâyemizin özeti belki senin fark bile etmediğin bu kaçamak bakıştan ve gizli gülümseyişten ibaretti ve bunların farkındaysan bile utangaçlıktan ya da iffetten, bana karşılık vermeye cesaret etmiyordun.

Beni Asamayi Dağı'nın eteklerindeki bu Dehafghânan Mahallesi'ne, iki adım ötene yerleştiren de bu aşk oldu. Sizin şehre hâkim konumdaki bir başka evde, benim de Ferhad gibi, heykelini oymak için yontmak istediğim koca kayalıkların hemen yanında oturduğunuz dönemde.

Sana her sabah üniversiteye, akşamüzerleri de evine kadar gizlice eşlik ederdim. Otobüse –belki de kasten– binmezdin. Saçların hafif bir örtünün altında, gözlerin yere dikili, ağır ağır yürürdün. Benim, aşkının uzaktan da olsa sana eşlik etmesi yüreğini ağzına getirirdi, değil mi? Yine de bir gün, sana yaklaşabilmem için bir kazayı göze aldın. Klasik bir numara: Alıp sana vermem umuduyla defterini yere düşürdün. Ama hayır, bahtsız bir deneme! Tabii ki onu aldım ama asla sana vermedim. Kuran gibi göğsümün üzerine bastırarak götürdüm. İşte şimdi sana, o deftere yazıyorum.

Az önce, "Bugün Alya Ana'yı öldürdüm," diye not etmek için çıkardığı da aynı defterdi.

Ayrıca şiirler, anlatılar da yazmıştı, hepsi Suphiye'ye tabii, ama henüz onun okumadığı, şunun gibi:

Toprak kara. Gün kara. Bak bana Suphiye, bu karanlıklar imparatorluğunda, kalbim kanatlanıyor. Çünkü bu akşam, seninle buluşacak!

Beni görmedin. Ve hatta belki, o akşam yemeğini sizde yediğimi bile bilmedin. Evet, size geldim, babanla birlikte, kardeşin Davut'la bile karşılaştım.

Neredeyse bir yıl iki aydır seni gözden kaybetmiştim. Net olarak bir yıl kırk altı gündür. Evet, bu. Bir yıl, kırk altı gün önce ailemi bulmak için Mezar-ı Şerif'e gittim. Ama kendi evimde yerim yoktu. Rüyalarının ülkesi Sovyetler Birliği'nde tahsil görmemi o kadar iste-

yen babam, geri dönüşümle hayal kırıklığına uğramıştı. Bana tahammül edemiyordu. Yedi ay sonra onları terk ettim. Ve Kâbil'e döndüğümde bir başka savaş başlamıştı; bu kez artık özgürlük adına değil, intikam için vuruşulan bir kardeş kavgası. Tüm şehir yerle bir oldu. Hayatı, dostluğu, aşkı unuttu... Evet, seni bulmak için bu şehre dönmüştüm. Ama artık o evde oturmuyordunuz. Taşınmıştınız ama nereye? Kimse bilmiyordu.

Bugün, bu öğleden sonra çayhaneye uğradım. Tıka basa sakallılarla dolu ocak duman bulutu altındaydı, bir köşedeki sedire oturup çay ısmarladım. Ahşap merdivene binbir zahmetle tırmanan bir adamın adımları dikkatimi çekti. Değneklerini koltuğunun altına sıkıştırmış bu adam, tek bacağı kesik olan baban Muharremullah'tı. İnanamıyordum. Ama heyecanım hemen söndü. Yanında iki arkadaşı vardı. Biri değneği olmadığı halde ciddi şekilde topallıyor ve acı çekiyordu; diğeri de bir gözünü ve sağ elini kaybetmişti. Üçü de bodrumdaki tekkede esrarı çekmiş, kafaları dumanlamışlardı. Yakınımda bir köşeye oturdular. Onlara yer açmak için hafifçe toparlandım. Baban benden tarafa oturdu. Bana doğru, beni kendime rağmen gülümsemeye zorlayan, delici bir bakış fırlattı. Gülümsemem onu kışkırttı. Kesik bacağını bana döndürerek kısık ve tekdüze bir sesle sordu: "Zaferinize mi gülümsüyorsun? SİZİN bu zaferinizi kutlarım, birader!" Gülümsememi yuttum. Ona ne sakallı Dabariş ne de yoldaş Tavariş... Ne mağlup ve hatta ne de galip olduğumu söylemek için yaklaştım. Ve sakalımı sıvazlayarak içini rahatlattım: Bu post, savaşın bir "hediyesinden" başka bir şey değildi. Sanırım bu usturuplu cevaptan etkilenmişti. Bakışları yumuşadı ve bana sakin bir sesle nereden geldiğimi sordu. Buradan, Dehafghânan'dan."Seni ilk defa görüyorum," dedi beni süzerek.

Bense ona nasıl anlatacağımı düşünüyordum; benim kendisini çok iyi tanıdığımı, kızına âşık olduğumu ve...

Ama kendime engel oldum. Bu kuşku ve kuruntu ortamında insanların zihnini bulandırmaya gelmezdi. Ben de yeni taşındığımı söyledim.

"Ne iş yapıyorsun?"

Zihnimden güven verici bir meslek düşünürken ekürisinden biri, kolsuz olan, diğerine dönerek sırıttı: "Vay, Osman, bizim tavariş Muharremullah şimdi de başımıza dedektif kesildi!"

"Bilir misin ki her şeyi bilen Allah'ül Alîm neden kedileri kanatsız yarattı?" diye sordu Osman; topal olan.

"Kanatları olsa gökyüzündeki bütün kuşları yerdi de ondan!" diye yanıtladı çolak. "Allah'ül Teâlâ'ya şükredelim ki Muharremullah'ı kanatlı bir mücahit olarak yaratmamış, yoksa..."

Gülmekten çatladılar. Babanın canı sıkılmıştı, onlara döndü: "Hele bekleyin de gelsinler, kanatlı kediler, sakallılar, götünüze koyduklarında çok acı güleceksiniz." Bu uyarı üzerine, iki kafadar daha da şenlendiler. Çolak olan ona yaklaştı ve "Takma!" dedi, "Zaten götümüze konmuş da ona gülüyoruz!" Sözleriyle Muharremullah dahil tüm çayhane gülmekten yıkıldı; ancak telaşlanan patron atıldı: "Sakin olun! Sonunda bir gün buraya da doluşacaklar ve çayhaneyi de, tekkeyi de kapatacaklar."

"Çayhaneni elinden alacaklar! Ama Müslüman kardeşlerimizin, biraderlerin lütfu sayesinde, burada en bol bulunan şey esrar, yani tekke ve de sikilmiş götler!" diye cevap verdi çolak, gözyaşlarını silerken.

Herkes daha da yüksek perdeden gülmeye başlayınca patronun sabrı taştı. Kasaya yöneldi ve bir tas suyla geri dönerek iki malul şamatacının üzerine fırlattı. Adamlar sıçradılar ve gülmeyi kestiler. "Kafamızı kırmak için para veriyoruz, sense dalgamızı bozuyorsun!"

diye homurdandı çolak, sakalının içinden. İkisi de ıslanmış halde çayhaneyi terk ettiler.

Baban karardı kaldı. Kendisini neşeyle seyretmekte olan bana döndü. Tabii ki, o bu neşenin kaynağını bilemiyordu. Beni keyiflendirenin arkadaşlarının şakaları değil, onun buradaki varlığı olduğunu, senin ailenden biriyle, senden bir işaretle bunca arzuladığım karşılaşmanın gerçekleşmesi olduğunu bilmiyordu!

"Bizimle dalga geçme delikanlı. Bizi bu gülünç hallere kader düşürdü kader!" dedi ağır ağır, ciddiyetle. Kısa bir sessizlikten sonra devam etti: "Kader... Aynayı da bir gün küllerle yetinmeye mecbur eden kaderdir, derler. Bunun anlamını bilir misin?" Yanıtımı beklemedi. "Bilirsin ki ayna sırlı bir camdır. Ve zamanla sırrı dökülünce camı tekrar külle sıvarlar! Evet, kader, her şeyi küle dönüştüren... Kaç yaşındasın?"

"Yirmi yedi."

"Ben senin yaşının iki katıyım... Hatta daha fazla... Onurlu bir hayat!" Gözleri bir an daldı ve toparlandı: "Savaş insanın onurunu kırar," tekrar doğruldu, "kalbim kan ağlıyor ama ellerimde kan yok. Ellerim temiz..." Bana avuç içlerini gösterdi. "Ben de cihat ettim... Ama kendimce..." Yaklaştı, "uzunca süre Millî Arşiv'in idari müdürlüğünü yaptım. Salang-vat'taydı, buraya yakın sayılır. Komünistlerin döneminde, ilklerin, Halkiler denenlerin zamanında. O zamanlar köpek soyundan bir genel müdür vardı, tüm arşivleri Ruslara sattı. Her evrakın kayboluşunda onu boğazlamak isterdim. Sattığı, ülkemizin tarihiydi. Anlıyor musun? Ülkemizin tarihi! Tarihi olmayan bir halka her şeyi yaptırabilirsin, her şeyi! İşte kanıtı..." Kanıtı, sustu, beni, onu ruhlarımızın enkazında aramaya bıraktı. "Neticede bu müdüre karşı hiçbir şey yapamazdım. O bir Halki'ydi..." Tiksintiyle tükürdü ve çayhanenin patronuna dönerek seslendi: "Musa, şuna

bir çay..." derken başıyla beni gösterdi. Bir zaman, sanki nerede kaldığını hatırlaması için. Ona yardımcı oldum. "Evet, helal... Esrar... Hafızayı perişan ediyor. Hayır, esrar değil, pardon!.. Kader... Hafızayı kül ediyor! Kadere tahammül edebilmek için esrar lazım, artık hiçbir şey hissetmemek için; mebzul miktar. Ama şimdi parayı nereden bulmalı? Param olsaydı hâlâ aşağıda, tekkede olurdum..." Onu davet ettim. Reddetmedi. Kalktık, patrona çayı tekkeye getirmesini söyledik. İndik. Duman altı mekân, tavana asılı bir petrol lambasının sarı ışığıyla aydınlanıyordu. Büyük bir kabağın çevresine daire şeklinde oturmuş, boş bakan, sessiz insanların siluetleri seçiliyordu. Hepsi kendinden geçmişti. Baban bize bir köşe buldu. O çekti, ben çekmedim. Diğerleri teker teker ayrıldılar ve sadece ikimiz kalınca lafı açtı: "Neden bahsediyordum?" Ona yine yardımcı oldum. Devam etti: "Evet o müdür köpeği... Başına talih kuşu konmuş bu köpek, şu viskiden söz edildiğini duymuş ama tadını bilmeyen yeni zenginlerden biriydi. Bir gün kendisine bir şişe viski bulmamı istedi. Viski diyemiyordu da '*vetsakay*' diyordu!" Kahkahayı patlattı. "*Peştucada vetsakay* ne demek, bilir misin?" Yine benim yanıtlamama fırsat bırakmadı. "İçmek ister misin, demektir!" Bir es verdi ve ciddileşti. "Gidip ona yerli bir içki aldım, bulabildiğimin en kötüsünü. Ve içine biraz Coca-Cola, biraz da çay ekledim! Viski gibi olmuştu. Bunu güzel bir şişeye doldurdum ve ağzını da sıkıca kapattım. Profesyonelce! Ve de kendisine takdim ettim. Altı yüz afgani istedim. O zaman iyi paraydı! Sonra benden hep vetsakay istedi, ben de kendisine hep aynı içkiyi verdim. Birkaç ay daha ve sonunda ciğeri patladı, nalları dikti, geberdi! *KAPUTT*!" Gururla kabaktan derin bir nefes çekti ve dumanı lambaya doğru üfledi. "Peki, söyle bakalım delikanlı, bu cihat değil miydi? Ben de bir mücahit olduğu-

mu, bir birader, bir gazi olduğumu iddia edebilirim." Nasıl karşılık vereceğimi bilemiyordum. Onu üzüntüyle seyrediyordum. "O günden beri Allah'ı anıyorum, onu adaletim hakkında ve kendi adaleti hakkında da sorguluyorum. Dinle delikanlı, o müdür köpeği bir haindi ve cezasının kesilmesi gerekiyordu. Ben de kestim. Kendisini dava etmek için rejimin değişmesini bekleyemezdim!" Yine kabaktan bir nefes ve bir es. "Artık rejim değişti... Bugün önüne gelen dangalak adaleti tesis etmeye kalkıyor, ne soruşturma, ne mahkeme. Benim de zamanında yaptığım gibi. Öyleyse ne! Cezanın amacı hıyaneti ortadan kaldırmaktır, hainleri değil... Şimdi böylesi bir yargının ve cezanın kendisi de suç değil midir, diye soruyorum kendime." O âna kadar babanın sesine ve hareketlerine dalmışken birden sıçradım ve kendisine *Suç ve Ceza*'yı okuyup okumadığını sordum. Bana doğru anlayışsız bir bakış attı ve patlattı: "Hayır genç adam, hayır! Hayat... Ben HAYATI okudum!" Ve birden sustu. Uzunca. Ben de. O çekiyordu. Ben düşünüyordum. Herkes kendi dünyasında. Benim dünyamı sen iskân etmiştin. Babana senden bahsetmenin bir yolunu arıyordum. Birden, tekrar konuşmaya başladı, ama yine kendi dünyasından: "Halkilerin devri kapanmış, Rusların devri başlamıştı. Gidişlerinden az önceydi. Her yerden roketler yağıyordu. Ve bir gün biri arşivlere isabet etti. Hepimiz dairedeydik. Gördüğün iki arkadaşımla en önemli evrakı alevlerden kurtarmak için koştuk. Bir roket daha isabet etti ve biz üçümüz de kanlar içinde kaldık." Cesaretlerine hayıflanarak başını salladı. "Şimdi, bizler malulüz. Bize kim madalya taktı? Bizi kim düşünüyor? Hiç kimse!" Tekrar sessizlik. Tekrar, anılar, ukdeler, pişmanlıklar... "Ondan beri, ailem ve çocuklarımla evdeyim. Onları doyurmam lazım, kirayı ödemem lazım. Kim ödeyecek bunları? Para istemeye gittiğimde bana

hakaret ettiler. Komünist rejiminde çalıştığım için bana hain muamelesi yaptılar. Başka seçeneğim kalmamıştı; sakladığım tüm o değerli evrakı ev sahibime rehine verdim; değerlerini bilen bir subaydı. Ama bir kalp krizi neticesinde hayatını kaybetti. Ardında sadece karısı ve kızı kalmıştı. Ölümünden sonra karısıyla yeniden her şeyin pazarlığına oturmam gerekti... Alya Ana kaltağı! Adi orospu! Evrakı hiç iade etmemekle kalmadı, her ay da kirayı yükseltti. Elimizde hiçbir şey kalmadı. Zavallı karım bu pislik yüzünden çeyizini, takılarını rehine verdi... Artık kirayı ödemek için kızım çalışıyor evinde."

"Demek Suphiye burada!" diye bağırmak, ayağa fırlamak, kendimi babanın kollarına atmak istiyordum. "Sen neler yapıyorsun?" diye sordu, beni içimdeki neşeden çekip alarak: "Senin adın neydi ki?" Adımı söyledim, ona üniversitenin kütüphanesinde çalıştığımı söyledim. Şefkatli bir bakışın eşlik ettiği sessizlikten sonra tespit etti: "Okumuş olduğun, iyi bir ailenin çocuğu olduğun anlaşılıyor." Ve tekrar bir es. "İki çocuğum var. Bir kız, bir erkek. Kızım saftır, masumdur..." Kalktı. "Geç oldu. Eve dönmeliyim. Benimki merak eder..."

Tekkeden çıktık ve akşam karanlığının koyu ve tozlu sisinde kaybolduk. Sessizce birkaç adım ilerledikten sonra baban sanki konuşmaya hiç ara vermemiş gibi devam etti: "Ama savaş ne saflığı tanır, ne de masumiyeti. Savaşta beni asıl korkutan bu. Kandan ve kıyımdan korkmuyorum. Ama erdem ve masumiyet değerini yitirince dehşete kapılıyorum. Kızım, tıpkı annesi gibi, dünyanın en saf, en namuslu..." Yine bir sessizlik, bu sefer bayağı uzun, evinizin önünde duruncaya kadar sürdü. "Benim ev burası," dedi kapıyı açarken. Titreyerek, ondan ayrılmak için elimi uzattım ama bana engel oldu: "İçeri gir? Beni ağırladın, buraya kadar eşlik ettin, seni bırakacağımı mı sanıyorsun?" Beni buyur etti. İçeriye

adımımı atar atmaz ciğerlerimi derin bir nefesle doldurdum, senin soluduğun bu havayla. Tutabildiğim kadar içimde tuttum... Küçük avlunuzda ilerleyen babanı izledim, bahara uyanmış asmaların altından geçerek. Gitgide huzursuzlanır olmuştum, karşılaşma ânımızdan çekiniyordum. Bakışlarımla her şeyi inceliyor, avlunun kıyısını köşesini tarıyor, odaların kapalı pencerelerini kolaçan ediyor, kardeşinin, kollarında bir güvercinle bizi izlediği çatıyı kesiyordum. "Merhaba!" diye seslendi kardeşin.

"Sen yine çatıda mısın?"

"Kedinin teki musallat olmuştu," diye cevap verdi kardeşin muzipçe. Baban bana döndü: "Bu, oğlum Davut. Okullar kapandığından beri güvercinlerimle ilgileniyor. Ben artık oralara çıkamıyorum." Eve girdik. Ve hayır. Seni o akşam göremedim sevgilim. Yemekten sonra, yakında yine gelmek umuduyla, evinizden ayrıldım.

Bir başka bölüm:

Geçen cuma, yatağımda pinekler ve size uğramak için bir bahane ararken mahalleyi sarsan bombanın şiddetiyle uyuşukluğumdan sıyrıldım. Panik halinde odadan fırladım ve garip bir duyguya kapılarak patlama yerine koştum. Gördüklerim karşısında donakaldım. Bir alev topuna dönmüş olan çayhaneden acı dumanlar yükseliyordu. Kadınlar ve erkekler, yıkıntıların altında kalmış bedenleri çıkarmaya çalışıyorlardı. Konuşmalardan, bazılarının kaçmayı başardığını anladım ama diğerleri hâlâ enkazın altındaydı. İnsanların yaralıları kurtarmasına yardım etmeye koyuldum. Yıkıntıların arasında, sövüp saymakta olan babanı buldum. Onu bir el arabasına oturttum ve eve getirdim.

Ve sen bize kapıyı açtın.

Suphiye saçı sakalı karışmış haldeki Resul'ü tanıyamadı. O da kendisini tanıtmadı. Ancak doktoru getirdiğinde ve sonra ilaçları almaya gittiğinde yavaş yavaş yüzünü hatırladı. Ne var ki babasının son nefeslerinde, karşılaşmalarının sevincini çabuk unuttu. Daha o akşam, Suphiye'nin kaderi ellerine kalmıştı, boş ama güçlü ellerine.

Böylece, ondaki erkeği gören, ondaki kurtarıcıyı, koruyucuyu... onun kadar kibirli biri için önemli olan tüm bu sıfatları gören bir başka aile bulmuştu.

Ama işte bugün şimdi, duvarlardan süzülen ayın altında, hırpalanmış, kararsız, uçurumun kıyısında, hayallerinde kaybolmuş, kâbuslarına gömülmüş haldeydi.

Pencerenin gölgesi şimdi ateşli bedeninin üzerinde kırılıyordu.

Yeniden bir çığlık, öncekiyle aynı ama daha güçlü; sonra yine inlemeler, daha acı. Odanın sessizliğini yardılar ve şiddetle uykusuna daldıkları Resul'ü sıçratıp yatakta dikelttiler. Daha iyi duyabilmek için nefesini tuttu. Bu yakarışlar nereden geliyor? Kimden? Kalkmaya yeltendi. Takatı yoktu. Ayağının ağrısı! Bileklerinden zincirlenmiş gibiydi. Pencerenin dibine kadar süründü ve avluya bakabilmek için başını kaldırdı. Önce terasta, ayakta, ellerinde birer gemici feneriyle ve garip bir dinginlikle, Resul'ün iyi seçemediği ölü ağaca bakan Yârmuhammed'in iki kızını fark etti. Biraz daha yükseldi. Gördüğü şey nefesini kesti: Yârmuhammed, elinde büyük bir bıçakla koridorda belirdi. Salıncağın ipiyle ağacın bir dalına bileklerinden asılmış kadının çıplak bedenine yöneldi. Resul'ün donakalmış bakışları, arkasında yine elinde bir gemici feneriyle Rona'nın durduğu pencereye kaydı. Ama o ne kocasına ne ağaca ne de iki kızına bakıyordu. Kendisine gizliden öpücük göndermekle meşguldü. Resul sersemlemiş halde, pencereye biraz daha yanaştı. Yârmuhammed bedeni döndürdü ve kadının yüzü ortaya çıktı. Suphiye'ydi bu. Resul bağırdı. Boğuk, göğsünde gömülü kalan bir çığlık. Yârmuhammed genç kızın memelerini kesmeye başladı. İnlemeler feryada dönüştü.

Ayağa kalkamayan Resul, hiddetle pencereye geçirdi. Yârmuhammed, artık inlemeyi ve sızlamayı kesmiş olan Suphiye'nin memesini kesmeyi soğukkanlı bir şekilde tamamladı. Resul cam kırılana kadar pencereye vurmaya devam etti.

Bir anda açılan kapının gürültüsü, gözlerini kör eden iki meşalenin güçlü ışığı ve odayı basan sakallı, kalaşnikoflu adamların korkunç bağırışları. Pencerenin dibine, cam kırıklarının arasına yığılıp kalmış olan Resul, doğrulabilmek için kendisiyle mücadele etti. Saldırganlardan biri üzerine atıldı ve feneriyle kafasına vurdu. Bir diğeri kitap yığınlarında eşelenmeye koyuldu. "Komünist şeytanı, fare gibi saklanırsın ha!" Resul gözlerini kapattı ve bu kâbus gölgelerinin kaybolacağı ümidiyle açtı. Hiçbiri yok olmamıştı, hâlâ oradaydılar. Hey sen, gördüğün rüya değil. Savun kendini, bir şey yap!

Ne?

Onlara güven ver, komünist olmadığını, bu Rusça kitapların komünizm propagandası değil, Dostoyevski' nin eserleri olduğunu söyle. Bağır!

"Ananı Ruslar sikmiş senin!" Adamlardan biri bir kitabı ağzına çarptı; kan akıyor.

Dostoyevski'yi unut! Başka bir şey söyle, yalvar, Allah'ın adını ver...

Deniyor, ama boğazında Allah sesi yankılanmıyor.

Adamlardan biri daha hızlı vurdu ve Resul'ü yere savurdu. Resul oradan, kapının eşiğinde, ayakta duran Yârmuhammed'i gördü; sahneden zevk almadığı söylenemezdi. Adamlardan biri onu sorguladı: "Ne zamandır burada saklanıyor?" İtaatkârca yanıtlayabilmek için bir adım öne çıktı: "Bir yılı geçiyor... Size yemin ederim, kuzeninin dostluğu hatırına kiraladım ona bu odayı. Kuzeni Razmodin düzgün ve mümin bir mücahittir... Vallahi ve billahi bu kitapları kuzeninden de saklıyor. Razmodin, öz

kardeşi de olsa, Allahsız bir komüniste kefil olacak adam değildir..." Kalbi sıkışan Resul itiraz etmek, ayağa kalkarak Yârmuhammed'in üzerine atılmak, onun boğazına yapışmak, ona vurmak, aklını başına getirmek istiyordu. Biraz ağır ol Yârmuhammed! Ama karnının altına aldığı tekmeyle iki büklüm oldu. "Kaçıyor muydun?"

Kaçmak mı? Hayır... "Camı neden kırdın?" Cam?.. Hayır, bu... Resul, aklı karışmış halde, her şeyin karanlık ve sessiz olduğu avluya göz atmak için doğruldu. Tam karmaşa. Tedirgin bakışları tekrar Yârmuhammed'e, onun boş ve temiz ellerine kaydı.

"Haydi, bizimle geliyorsun!" Kollarının altında kanıt babından birkaç Rusça kitapla birlikte onu götürdüler.

Yârmuhammed'in önünden geçerken Resul, bu ödlekliğinin pahalıya mal olacağını anlaması için gözlerine dik dik baktı. Mırıldandığını duydu: "Razmodin de, bu kitaplarını götüne sokacak!"

Hayır, yine de bu iki adam bu saatte beni kitaplarım yüzünden paketlemek için gelmiş olamazlar. Kesin birileri beni kocakarının ölümüyle ilgili ihbar etti. Bittim! Mavi çarşaflı kadın. O. Benden kurtuldu. Ben de her şeyi söyleyeceğim, her şeyi. Onu suç ortağım olarak ele vereceğim. Benim suçumu ve cezamı paylaşmadan huzur içinde yaşamaya hakkı yok!

Yine mi uyudum?

Ve bu sessizlik –anbean fısıltılarla, sürünen ayakların sesiyle, kesik inlemelerle bozulan–, bunu ben rüyamda algılıyorum, değil mi?

Gözlerini aç da anla.

Gözlerini ansızın açıverdi. Ama beyaz bir ışıkla kör oldu. Yavaşça aralamak için gözlerini tekrar yumdu. Hâlâ aynı ışık. Kulak veriyor. Hâlâ aynı sesler. Yani bu bir rüya değil mi?

Hayır. Bundan emin olabilirsin. Bu çiğ ışık, bu beyaz duvarlar, bu kesik sesler ona bir hastanede olduğunu düşündürdü... Ne var ki kendisi beyaz bir yatakta değildi. Beynine üşüşen sesler ve resimlerle doldurmaya çalıştığı şu hafıza boşluğuyla, eski bir deri koltuğa neredeyse uzanmış haldeydi: odasında kendisine saldıran iki adam; "Kültür ve Enformasyon Bakanlığı"nın kapısı; onları durduran bekçinin kör edici ışık demeti; binanın merdivenlerine tırmanmak için kendisine eşlik eden iki adam; bileğine saplanan sancı; bir köşesine genç yaralılar uzanmış uyuklarken, diğerlerinin sandalyelerde ya da göçmüş eski koltuklarda sigara tüttürdüğü, daha ötede başkalarının yere, bir örtünün çevresine oturmuş peynirle ekmek yedikleri, daha da ileride üç-dört adamın eski Rus tüfek-

lerini temizlediği, bir yaşlının Kuran okuduğu, bir diğerinin gazocağının üzerinde yemek pişirirken ortalığı yağlı ve baharatlı bir kokuyla kapladığı, zayıf ampullerle aydınlanmış uzun bir koridor... Resul'ün içinde garip ve kaygı dolu bir his uyandı. Bu sahneyi daha önce yaşamış gibiydi. Sanki bu sonu gelmez koridoru, sorgulayan, şüpheli bakışlar eşliğinde, tekrar ve tekrar, boydan boya gidip geliyordu. Bilincini kaybetti. Her şey karardı.

İşte şimdi, büyük bir masanın başında, arkasında onu buraya getiren iki sakallı olduğu halde, Rusça kitaplarının sayfalarını çeviren, ciltlerin arasına bırakılmış sayfaları tarayan son derece ciddi bir adamın karşısına oturmuş.

Doğrulurken masadaki memurun dikkatini çekti. Sakin, kafasında *pakol*[1], sivri yüzlü, yanık tenli, sakalı özenle taranmış. Okumayı bıraktı ve hafif bir gülümsemeyle Resul'e sordu: "'Vatandaş', nereden gelirsin?"

"Vatandaş"; işte rahatlatıcı bir söz, bu kardeş kavgası başladığından beri neredeyse unutulmuş olan hoş bir tabir. Bugünlerde kendi tarafından olmayanlara "yurttaş" diyenler pek az. Endişe etme o zaman!

Aslında endişelenecek hiçbir şey yok. Koltuğa rahatça yerleşeceğim ve dingin bir sesle Kâbilli olduğumu söyleyeceğim.

Dudakları oynuyor. Doğduğu şehrin adı sessiz, duyulmaz bir soluk. "Duyamadım," dedi adam masanın üzerinden eğilerek.

Sesinin gittiğini unuttu mu?

Boğazını açmak için öksürdü. Yine hiçbir ses titreşmedi.

Şaşkın halde, konuşamadığını göstermek ister gibi el-

1. Geleneksel Afgan beresi. (Y.N.)

lerini oynatmayı, işaret etmeyi, âdemelmasını sinirli şekilde parmaklarının arasında sıkmayı denedi. "Dilsiz misin?" Hayır, yaptı. "Duyuyor musun?" Evet. "Hasta mısın?" Eh, evet.

Adam koltuğuna gömüldü, şüpheli bakışlarını Resul'e dikip uzun uzun baktı ve sordu: "Hangi taraftansın?"

"Hiçbirinden!" diye seslendi Resul ama söz, ses tellerinin engelini aşamadı ve kelimeyi anlatabilmek için elleri her yönde oynadı. Koltuğundan kalkan adamın kendisine uzattığı kurşunkalemle: "Hiçbirinden," yazdı. Adam okudu. Ve sonra, herhalde kendi kendine, bu sivil savaşla paramparça ettiği topraklarda bir kampa ait olmadan nasıl yaşanabileceğini sorarak, Resul'ü yeniden baştan aşağı süzdü! Sonra: "Hangi millettensin?" Resul karaladı: "Kâbil'de doğdum." O kadar. Adam bu yanıtından da tatmin olmuş gözükmüyordu. "Rusçayı nerede öğrendin?"

Resul yazdı: "Üniversiteyi Rusya'da okudum." Adam yanıtını yüksek sesle okudu ve sordu: "Ne okudun?" "Hukuk," diye yazdı Resul ve kısa bir tereddütten sonra ekledi: "Ve şu kahrolası Dostoyevski'yi!" Adam okudu, güldü ve sordu: "Niye kahrolası Dostoyevski?" Resul tükendiğini ifade eden bir hareket yaptı ve kan lekeli gömleğini gösterdi. Karşısındaki sözü aldı: "Bu iki vatandaşın okuması yoktur. Onlara sorarsan Rusça bir kitap, komünizm propagandasından başka bir şey olamaz."

İyi, Resul, kurtuldun. Bu adam seni anlayabilir. Alınmanın sebebi hakkında biraz daha bilgi edinebilmek için bu fırsatı kaçırmamalı. Ama nereden başlamalı? Acaba Dostoyevski'yi biliyor mu?

Yazdı; diğeri okudu ve yanıtladı: "Evet, üniversitedeyken kitaplarını okurdum. Farsçasından tabii. Politeknik Enstitüsü'nde okuyordum. Ama Sovyet işgaline karşı yapılan 1981 gösterilerinden sonra mücahitlere katılmak için okulu bıraktım. Ya sen, sen... Komsomol'da mıydın?"

Kurnaz, sandığından daha kurnaz. Senin gibi genç bir Kâbilli tarafından sorgulanmaya pabuç bırakmıyor. Onunla oynama. Şu anda hayatın onun ellerinde. Seni bir sözüyle ezebilir. Kibirli olma. Basitçe ve alçakgönüllü bir şekilde takdim et hayatını: Rusya'da, Leningrad'da birkaç yıl geçirdin... Hayır, Sankt Petersburg demelisin. Sıkıcı hikâyenden, seni arzun hilafına Sovyetler Birliği'ne okumaya gönderen komünist babanla çatışmandan bahset. Orada sadece üç yıl kaldın, 1986'dan 1989'a kadar. Orada ***kussinka***, civcivim diye çağırdığın bir kızla tanıştın. Yok, bu Rus kızıyla aşk hikâyesini boş ver. Kâfir bir kızla bu türden maceralar bu mücahidin hoşuna gitmeyecektir. Sadece bir Dostoyevski uzmanıyla tanıştığını yaz. Sana *Suç ve Ceza*'yı, hayatını altüst eden o ilk kitabı, o verdi. Sen de her şeyi siktir ettin...

Yo, hayır! Bunu yazması uzun sürer. Kısa ve net olmalı.

Hayatını özetlemeye koyuldu ama ancak ilk cümleyi yazmıştı ki, adamın tok ve düşünceli sesi onu durdurdu. Elle yazılmış sayfalardan birini –bunlar Resul'ün *Suç ve Ceza*'dan çevirmiş olduğu alıntılardı– okudu, sonra da *Ecinniler*'i uzun süre önce okuduğunu ama bu kitabı okumadığını söylemek için durdu. Resul kâğıtların arasında *Suç ve Ceza*'nın dördüncü baskısının arka kapağından yaptığı çeviriyi bulmak için atıldı. Buldu ve ona uzattı. Adam eline aldı ve sakallarının arasından okumaya koyuldu:

> Romanın ana olayı, yaşlı tefecinin Sankt Petersburg' daki bir apartman dairesinde öğrenci Raskolnikov tarafından öldürülmesidir: Suç dürtüsü hakkındaki düşünceleri, Sonya'nın ya da gizemli bir içsel gücün etkisi onu itirafa ve serbest iradeyle kabul edilen bir cezanın nesnesi olmaya iter. Sonya'ya olan aşkının depreşmesi

ve içinde kurtuluşunun yolunu açması zindanda geçirdiği yıllar boyunca olur.

Hayranlığını göstermek için başını salladı ve yüksek sesle düşündü: "Bu, suçlular için çok iyi bir ders." Resul dudaklarını, bu kitap hakkında binlerce söz etmek için boş yere kıpırdayan dudaklarını ısırdı. Binbirinci kez bu cinayetin sebeplerini sunmak isterdi: Sebep sadece hırsızlık değildi; Raskolnikov'a göre tefeci kadın zavallıların paralarını çalan zararlı bir hayvandı ve onu ortadan kaldırmak adaletin tesisinden başka bir şey değildi. Raskolnikov edimini tamamlarken "iyinin ve kötünün ötesinde" yer alan yüksek zihinlerin nesline aidiyetini de ilan ediyordu; cinayeti onun için, ahlaki ve toplumsal kurallardan üstün bir aşkınlıktı, özgürlüğün ve bağımsızlığın kanıtıydı... Tarihteki bütün büyük adamlarınki gibi, Muhammed gibi, Napoléon ya da...

Ne yazık!

"... ilginç bir kitap olmalı. Gizemli bir hikâye," diye devam etti adam ciddi bir edayla. Resul de sesini yitirmesine, Dostoyevski'nin aslında devrimci ve komünist bir yazar değil, bir mistik olduğunu anlatamıyor oluşuna kahretmeyi sürdürdü. O bunu yüz kere söylemişti ama Rus hocaları kabul etmiyordu; onlar bu tarz, fazlaca oryantal tahlilleri sevmezlerdi. Zaten Dostoyevski'yi hiç sevmezlerdi. Rusya'da komünistlerden asla itibar göremişti. Dostoyevski'nin düşüncesinin insan psikolojisini aşarak metafiziğe ulaştığını kabul etmek, onlar için imkânsızdı... Bu kitabın Afganistan'da, evvelce mistik olan ama artık sorumluluk duygusunu kaybetmiş durumdaki bu ülkede okunması gerekirdi. Resul kitabın burada müfredata alınması halinde bunca suç işlenmeyeceğine inanıyordu!

Ne saf bir ruh!

Dostoyevski'yi unut, postu kurtarmaya bak, sana soru soran adamı dinle: "Sesine kavuştuğunda beni görmeye gel de bütün bunları sakince konuşalım." Resul kafasıyla pek ikna edici olmayan bir "tamam" yaptı. "Adamlarım canını sıkmayacaklar," dedi, öteki kitaplarını toplarken. Sonra aklına bir ayrıntı düştü ve gözlerini merakla Resul'e dikti: "Senin hakkında bir şey aklıma takıldı." Ne? "Cano, geldiklerinde senin kaçmaya çalıştığını söyledi. Neden?" Hayır, kaçmaya çalışmamıştı, inan ona. Kâbus görüyordu. Kapı ve pencereler kapalıydı. Açamıyordu. Ellerine bak, kesik içinde.

Ama insanın kâbus görürken pencere camını kırabileceğine nasıl inansınlar!

Adam Resul'ün kendisine doğru uzattığı ellerine baktı. Keyifsiz bir sesle konuştu: "Bu mahallede düzeni sağlamak gerekiyor. Ama bu çok zor ve insanları silahsızlandırmak yeterli olmuyor. Silahlarını alıyorsun, insanlar baltaya, bıçağa sarılıyor... Dün güpegündüz birini baltayla öldürmüşler." İşte, Alya Ana'nın cesedini bulmuşlar. Ve işte ben, katil, şehrin emniyet müdürünün karşısında oturuyorum!

Resul'ün rengi attı. Koltuğa yığıldı. "Ne oluyor vatandaş?" Resul sarsılmış halde, dudakları titreyerek adama baktı. "Yorgun görünüyorsun. Kitaplarını al ve evine dön. Başka bir gün görüşür, sohbet ederiz." Adam ona bir göz kırptı, silahını aldı ve Cano'yla arkadaşını uyandırmaya gitti. "Haydi çocuklar, bu delikanlıyı evine götürün!" Resul'e dönerek, "Adın ne?" diye sordu. Resul ismini yazdı. "Resul, senin gibi kültürlü insanlara ihtiyacımız var; yani vatana ve İslam'a hizmet için. Yarın kendini yazdırmaya gel ve mahallede güvenliği sağlamamıza yardımcı ol. Sen buranın çocuğusun. Herkesin geldisini gittisini bilirsin. Her hanede kimlerin yaşadığını, kimlerin..." Dokunaklı bir nezaketle gülümseyerek kapıya yö-

neldi ve tekrar Resul'e döndü: "Gel ve Pervaiz'i sor, benim adım bu." Ve gitti. Çakal! Her şeyi biliyor olmalı. Peki benden ne istiyor?

"Haydi Resulovski, davran!" diye emretti Cano, uykulu halde. Resul hareketsiz kaldı. "Evine dönmek istemiyor musun?"

Resul, evin avlusuna girmeden önce sadece iki şey diliyordu: Öncelikle ağacın altında kan görmemek –halen gördüğünün bir kâbus olduğundan emin değildi–, sonra da Yârmuhammed'le karşılaşmamak. Nefret ettiği adamın çürük kanıyla ellerini kirletmek istemiyordu, zira böyleleri için ölüm bir lütuftu. Bunların hayatına gizlice sızmak, aklına musallat olmak, rüyalarını ele geçirmek, kaderi olmak gerekirdi.

Velhasıl girdi. Kitapları koltuğunun altında. Solgun gecenin enginliğinde ağaca yaklaştı ve elini gövdesinde gezdirdi. Ağacın dibindeki zemini inceledi. Hiç kan izi yoktu. Ayağa kalktı ve odasının penceresine doğru baktı. Cam gerçekten de kırılmıştı. Yârmuhammed'in penceresine döndü. Kısa bir tereddüt ânından sonra, sağ salim geri döndüğünü haykırmak için yaklaştı. Haykırışı hançeresinde asılı kaldı. Bunun üzerine cama vurdu. Yârmuhammed'in tıraşlı başı karanlıkta belirdi. Yüzü allak bullak olmuş halde, karısını ve çocuklarını uyandırmasından çekinerek, Resul'den sakinleşmesini istedi. Çabası boşunaydı. Resul cama vurmayı sürdürdü. Sonra da kitaplarını sallayarak ona bir hareket çekti. Bunu yaptıktan sonra arkasını döndü ve odasının yolunu tuttu. Yatışmış, muzaffer olarak.

Şimdi git, uyu Yârmuhammed, tüm kâbuslar seninle olsun! Rüyalarına musallat olacağım.

Odasına girer girmez içinden haykırmak geldi. Sevinçten haykırmak. Ya da dehşetten. Şiddetle soluk verdi, sanki tüm nefesini boşaltmak ister gibi, yakıcı ama ne sevinç ne de dehşet.

Sırtından aşağıya soğuk terler süzüldü. Kitapları yere attı, bir mum yaktı. Kafasını en çok kurcalayan, camın kırılmış olmasıydı. Uykusunda camı nasıl kırabildiğini halen anlayamıyordu.

Delirdim mi? Deliliğin ilk işaretlerinin, kâbusların uykuyu aşarak uyanık hale de sızması ve yerleşmesiyle kendisini gösterdiği söylemezler mi?

Umutsuzca ayakkabılarını çıkardı ve uzandı. Gözlerini yummaya korkuyordu. Kâbuslarından korkuyordu. Evet, bu yatak cinleri, bu gece gölgeleri; benim sesimi çalanlar, beni delirten onlar. Uyumuyorum!

Ama yorgunluğu iradesine galip geldi. Gözlerini kapattı ve onu karanlıkların kuyusuna itti. Ancak çok uzakta olmayan bir roket patlamasıyla oradan çıkabildi. Sıçradı. Ter içinde, oturdu. Hâlâ dili kuruydu ve göğsü yanıyordu.

Yine sessizlik.

Dağ, ayı yutuyor.
Gece mumu eritiyor.
Alacakaranlık odayı uyuşturuyor.

Resul uyandı. Mumun ölüsünün üzerine yeni bir mum diktikten sonra su içti ve yatağına döndü. Artık uzanmak istemiyordu. Sırtı duvara dayalı, oturur halde kaldı. Ne yapmalı? Bir kitap oku. Rastgele birini almak için uzandı ama hemen elinden attı ve *Suç ve Ceza*'nın ilk cildini bularak Raskolnikov'un cinayetten sonra evine döndüğü sayfayı açtı...

Uzunca bir süre böyle yattı. Arada bir uyanır gibi oluyor ve gecenin çok ilerlemiş olduğunu fark ediyordu ama kalkmak aklına bile gelmiyordu. Sonunda ortalığın gerçekten ağardığını fark etti. Divanda sırtüstü yatıyordu ve yarı baygın durumu hâlâ sürüyordu. Her gece saat üç sularında penceresinin altından gelen korkunç çığlıkları yeniden duydu ve bu çığlıklara uyandı. "Sarhoşlar meyhaneden dağılıyorlar. Demek saat ikiyi geçiyor... diye düşündü. Sonra birden sanki biri kendisini divandan koparmış gibi fırladı. "Ne! Saat ikiyi geçti mi!" Divana oturdu ve birden her şeyi anımsadı.

Önce çıldırmakta olduğunu sandı. Müthiş üşüyordu. Ama...[1]

bu soğuk dışarıdan gelmiyor. Hayır, hava hiç de soğuk değil. Bu soğukluk daha ziyade içeriden yayılan, garip bir soğukluk. Odadan, soluk duvarlarından, kararmış ve çürük kirişlerinden yayılıyor...

Ayağa kalktı ve açmak için cama gitti. Dışarıda hava ne güzel! Ayakkabılarını giydi, aceleyle odadan çıktı ve ev sahibiyle karşılaşmaktan sakınarak merdivenleri indi, avluyu geçti. Şimdi sokaktaydı. Gönlü ferahlamış, bedeni hafiflemiş halde nehre yöneldi. Her tarafta akşam güneşinin altında aylak aylak dolanan kadınlar, erkekler, gençler, müzisyenler vardı. Neva Nehri'nin kıyısında, kalabalığın arasında geziniyordu. Kimsenin gözü üzerinde değildi. Kimse ona şüpheyle bakmıyordu. Halbuki hırpani ve kan lekeli kılığıyla fark edilmeyecek gibi de değildi. Fark edilmemek, göze çarpmamak ne mutluluk! Görünmezliğinin keyfine kapılmışken bir anda kalabalığın içinde mavi çarşaflı bir kadını ayırt etti. Burada,

1. Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, *Suç ve Ceza*, çev: Mazlum Beyhan, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2006. (Ç.N.)

Sankt Petersburg'da ne işi var? Koşar adım yanından geçti. Ona bakakaldı. Yürüyüşü tanıdık. Kadın kalabalıkta kayboldu. Resul sonunda kendini toparladı ve hızla harekete geçti. Çarşaflı kadının kalabalık bir kavşağı geçtiğini fark etti. Elini uzatıp kadını yakalayacak kadar yaklaşana dek nefes nefese koştu. Çarşafını tutup çıkarmayı başardı. Kadın çıplak. Kadın dehşete kapılmış halde, bedenini ve yüzünü, ama ellerinde tuttuğu şeyi de, gizlemek için büzülüyor. Sonra yavaşça yüzünü kaldırıyor. Suphiye bu. Dizlerinin arasında Alya Ana'nın mücevher kutusunu tutuyor. Resul çaresizce ona bakıyor ve duyulmayan bir şeyler mırıldanıyor. Gözlerini kapatıyor ve Suphiye'ye haykırmak, teşekkür etmek için ayaklarına kapanıyor. Kendisini kurtarılmış hissediyor. Suphiye onu kurtardı. Bir el onu sarsıyor, "Resul! Resul!" Bu Suphiye'nin sesi değil. Bu bir erkek sesi. Tanıdık bir ses. Bu kuzeni Razmodin. Peki nerede?

Burada, önünde, odanda. Gözlerini aç!

Kötü uyanan Resul, hızla doğrulurken göğsünün üzerindeki *Suç ve Ceza*'yı da düşürdü. "Razmodin?" Kuzeninin ismi dudaklarını hareketlendirdi ve orada kayboldu. Kesik kesik öksürdü ve "Selam," der gibi yaptı. Razmodin önünde diz çöktü ve ona endişeyle baktı. "İyi misin kuzen?" Resul gözlerini kocaman açtı ve hemen ardından, hülyalı bir havayla yumdu. "Neler oluyor? İyi misin?" dedi ısrarla Razmodin. Resul başıyla onayladı ve döşeğin üzerine otururken bakışları odanın kırık camına kaydı. Gün doğmuştu bile ama güneş hâlâ kara, dumanların ardında karaydı. "Seni bir doktora götüreyim, ister misin?" Hayır, iyidir, anlamında başını salladı. "Evet. Belli oluyor! Neler olduğunu söyle bana." Razmodin'in endişeli bakışları Resul'ün gömleğine takıldı. "Bu kan da ne? Seni hırpaladılar mı?"

Resul kısa süre düşündükten sonra ayağa kalkarak

avluya doğru baktı ve orada kendisini izleyen Yârmuhammed'i gördü. Ona odasına çıkmasını işaret etti. Ama Yârmuhammed evine çekildi. "Bırak onu! Daha gün ağarırken, her şeyi anlatmak için ofisime geldi. Benzi atmıştı, bunu yapanın kendisi olmadığını söylüyordu... Ve doğru da. Bugünlerde ortalık devriye dolu. En çok da bu mahalle... Şu anda memlekette neler olup bittiğinden haberin yok. Kim bilir hangi âlemlere dalmışsın. Tek ilgilendiğin..." Razmodin kes lütfen! Ona ne yaptıklarına bak.

Razmodin durdu, Resul'ün haline bakmak için değil ama onun sesini duymak için. Bir an bekledi. Tek kelime çıkmadı. Şaşırdı. Resul her tarafının morardığını göstermek için kollarını sıyırdı. "Orospu çocukları! Ama sen de kaşınıyorsun. Niçin böyle zamanlarda bu Rusça kitapları tutuyorsun?" Resul'ün bileğindeki ağrı azdı. Suratı ekşimiş halde, bileğini ovalamak için yatağına döndü. Kuzeni onu süzdü: "Dostoyevski! Dostoyevski! Hep boka batıyorsun şu Dostoyevski'nle! Dostoyevski'yi tanımalarını nasıl beklersin?"

Hepsi senin kadar kültürsüz değiller, Razmodin! Komutan Pervaiz'i duymuşsundur; o biliyor. Birlikleri orada, senin otelinin karşısında, Kültür ve Enformasyon Bakanlığı'nda. Ama içinde bulunduğum durumda sana bunları söyleyemiyorum.

Yaz ona!

Ne işe yarar ki? Böyle kafam daha sakin; sözler olmadan, sonu gelmez konuşmalar olmadan. Onları dilsizliğim karşısında şaşkınlıklarıyla baş başa bırakıyorum.

"Yârmuhammed seni Komutan Pervaiz'in kışlasına götürdüklerini söyledi. Kendisini tanırım." İşte, haklısın. "1979 gösterileri sırasında birlikte hapis yatmıştık. Yine Allah korumuş da ona düşmüşsün. Ona benden bahsettin mi?" Resul başını olumsuzca salladı ve yeniden pencerenin önünde dikilmek için ayağa kalktı. Yârmuham-

med avluya dönmüştü. Resul yine kendisine yukarı gelmesini işaret etti. "Unut onu, bitti bu iş. İki aylık gecikmiş kirayı ödedim, seni rahat bırakacak." Kuzeninin cömertliğine canı sıkılan Resul, küçük adımlarla yatağına döndü ve ona hareketleriyle bunu yapmasına gerek olmadığını, kendisinin ödeyecek olduğunu anlatmaya çalıştı... En son Razmodin üç aylık kirayı ödediği zaman ağzından çıkan aynı kelimelerle.

Ve Razmodin de yine, "Neyle ödeyecektin? Her şeyi boş verdin. Haline bir bak. Gören bir dilenci, tımarhane kaçkını, bir deli filan der," diye karşılık verirdi.

Öyleyse Resul'ün kendisini ifade etmek için onca zahmete girmesine değmezdi. Ama Razmodin yine de Resul'ün sesini duymayı umuyordu. Neden kendisiyle konuşmaktan kaçındığını anlamıyordu. Kalkıp, çamaşır yığını arasından çekip çıkaracak temiz bir gömlek aranmasını ilgiyle izliyordu. Ama hepsi de kirli ve yıpranmıştı. Resul de bunu biliyor ama Razmodin'i kasten cevapsız bırakıyor gözükmemek için değil, onu sesini kaybettiğinden haberdar etmek istemediğinden böyle davranıyordu. Onlar kuzendiler, birbirlerini iyi tanırlardı. Konuşmasalar da birbirlerinin söylediklerini duyarlardı. Buna rağmen Razmodin her zamanki gibi ısrar ediyordu: "Resul, bir şey yapmalısın. Ne zamana kadar böyle yaşayacaksın? Ben senin bildiğin dilleri bilseydim altını kürekle toplardım. Şu yabancı gazeteciler, yardım örgütleri, hepsinin çevirmene ihtiyacı var. Her gün bana yüzlerce kez, başlangıç seviyesinde de olsa İngilizce bilen birini soruyorlar. Ama yine senin adını vermeye nasıl cesaret edeyim? Defalarca boka batırdın beni. En az on kez senin yüzünden tırnaklarımı yedim." Ve alışıldığı gibi, onu yine affedecekti: "Eğer istersen geçmişi unutabilir ve seni yine tavsiye edebilirim. Ama kuzen, yalvarırım bir daha gazetecilere arıza çıkarma. Kim kime çalışıyormuş, kim neden şu ya da bu

grubu destekliyormuş, siktir et. Sen dolarcıklarını indir, onların da sikilmiş düşünceleri ve siyasi pozisyonlarına hareketi çek!" Ama bu kez Resul'ün "Cinayeti ihanete tercih ederim" sloganını patlatmasına fırsat vermeden sözünü sürdürdü: "Cinayeti ihanete tercih ederim, demesi kolay. Öyleyse neden eline silah almıyorsun? Devekuşu gibisin. Uç deseler deve olursun, taşı deseler kuş olursun. Anneni babanı kaderlerine terk ettin, kız kardeşini, dostlarını unuttun. Eğer kafayı tamamen sıyırmayı istiyorsan böyle devam et. En azından hayattan ne istediğini biliyor musun bari?" Öfkeyle kalktı, cebinden bir sigara çıkardı ve yaktı. Resul ise, bu sitem dolu nakaratlar canını sıkmış olsa da, gömlek arıyormuş gibi yapmayı sürdürüyor, bu lafları ezberlediğini göstermek için başını sallayarak elini havada döndürüyordu: "Yemin ederim, sen değiştin, aynı insan değilsin. Suphiye'yi istiyordun, elde ettin. Peki şimdi ne yapıyorsun? Seninle bu kaderi paylaşsın mı istiyorsun? Kuzen, biz birlikte büyüdük, birbirimizi iyi biliriz, sen benim kardeşim sayılırsın. Bana her şeyi sen öğrettin..." Razmodin sonrasını söylemedi çünkü daha birkaç hafta önce neredeyse aynı nutuğu çektiğinde Resul ona soğukça karşılık vermişti:

"Ama bir şeyi öğretememişim."

"Neyi?"

"Ahlak dersi vermenin korkunçluğunu."

"Ahlak dersi vermek için değil. Sana bir ayna tutuyorum."

"Ayna mı? Hayır, bu üzerinde senin resmin olan ve diğerlerine 'Benim gibi olun' demek için tuttuğun bir cam sadece!"

Sussan daha iyi, Razmodin. Senin dediklerini sikime sallamıyormuş gibi gözükmeye çalıştığımı zannediyorsun. Ne mutlu ki sessizliğe mahkûm olduğumu bilmiyorsun, yoksa devam ederdin. Eski aşağılamalarımla şişmiş

yüreğini boşaltırdın; senin inayetini istemediğimi, senin insancıl düşüncelerinin bitpazarından haz etmediğimi, cömertliklerinden bahsedilmesini bekleyen eli açıklardan nefret ettiğimi, cesetlerimizin üzerinde dönenen tüm bu akbabalardan, ölmüş ineğin göt deliğinde vızıldayan bu sineklerden nefret ettiğimi duymadan. Evet, artık her şeyden nefret ediyorum, kendimden bile, senden bile kuzen, çocukluk arkadaşı; dik dik gözlerime bakan ve benden birkaç sözcük bekleyen senden. Eh, hayır, benden bundan sonra hiçbir şey duymayacaksın. Belki de sessizliğimi sana karşı kayıtsızlık olarak yorumluyorsun. Ya da belki senin azarların karşısında geri çekilme olarak.

İstediğin gibi yorumla. Bu neyi değiştirebilir ki dünyada? Bende neyi değiştirebilir? Hiç. Öyleyse beni rahat bırak!

Bu uzun sessizlikten sonra Razmodin şarj olmuş şekilde devam etti: "Artık benimle konuşmak istemiyor musun? Bitti mi?" Resul çamaşırları karıştırmayı bıraktı. Söyleyecek başka hiçbir şeyi olmadığını belirtmek için omuzlarını silkti. Hayal kırıklığına uğramış olan Razmodin kalktı: "Sen kesin kafayı sıyırdın, Resul. Artık beni görmek, beni duymak istemiyorsan ben de gidiyorum..." Çıkışa yöneldi, "Eğer kirayı ödediysem ailenin şerefini kurtarmak içindi. Ama artık yeter!" Ve gitti.

Resul afallamış, yüzü kasılmış şekilde kaldı. Sonra, bağırmak için hızla cama koştu.

Umutsuzluğumu, nefretimi, hıncımı bile haykıramıyorum...

O zaman umudu haykır, sevinci, esenliği haykır. Belki bu sesine kavuşmana yardım eder.

Onları nerede aramalı?

Nerede kaybettiysen orada.

Duvara asılı küçük bir aynanın önünde, kendisini nefret ve öfkeyle seyrediyordu. Sakalını okşadı. Sonra testideki son su damlalarıyla yanaklarını ıslattı ve tıraş bıçağını eline aldı. Bıçak körelmişti. Israrla bastırdı. Bıçak derisini kaldırdı. Kan aktı. Bu durumu dikkate almadan, hınçla, bıçağı defalarca çenesinin altından, çenesinin üstünden geçirerek tıraş olmayı sürdürdü... Bir sinek, kesiklerinin üzerinde dönenmeye başladı. Onu kovdu. Sinek geri geldi, kanın tadına baktı. Resul ani bir hareketle onu tekrar uzaklaştırdı ama bu sırada tıraş bıçağı yanağından kaydı. Bir yara daha; umurunda değil. Gitgide daha sinirli şekilde, sanki derisini yüzmek ister gibi tıraş olmayı sürdürdü.

Merdivenlerdeki ayak sesi hareketlerini yavaşlattı. Kapı çalındı. Bir sessizlik ve hareketsizlik ânından sonra, Resul kanlı yüzünü temizlemeden kapıyı açtı. Kapıda gök mavisi çarşaflı bir kadın duruyordu. Resul'ü görünce boğuk bir çığlık attı ve geri çekildi. Peçesini açtı. Suphiye. Masum gözleri korkuyla büyüdü. "Resul, sana ne oldu?" Resul elini yüzünde gezdirdi, kör bıçağın eseri olduğunu söylemek için dudakları kıpırdadı... Anlayabileceği hareketler yaptı. "Ne var?" Hiç, yaptı, umutsuzca. "Dün akşam geç saate kadar seni bekledik, neden gelmedin? Annem

çok endişelendi. Tüm gece gözünü kırpmadı." Onun sesimi kaybettiğimi anlamasını sağlamalı mıyım? Evet, neden olmasın? Ondan başka kime güvenebilirim ki?

Suphiye'nin girmesine izin vermek için geri çekildi. Kalem ve kâğıt aramaya koyuldu. Ama Suphiye, onları izleyen Yârmuhammed'in çocuklarına bir bakış attıktan sonra, eşikte kalmayı tercih etti. "Seni rahatsız etmek istemem. Sana bakmaya geldim çünkü gitmeyi..." Telaşla kitapları karıştıran Resul dikkatini dağıttığı için cümlesini bitiremedi. Bir anlık suskunluk ve kararsızlıktan sonra peçesini indirerek, Resul'ü sessiz sözlerini yazacak bir şey arayışında ve kendisini Sankt Petersburg sokaklarında kovaladığı şu rüyada bırakıp gitmeye karar verdi. Peki ya o mavi çarşaflı kadın, ya o gerçekten Suphiye'ydiyse? Onu harekete geçmeye zorlayan aptalca soru. Avluya koşturdu. Suphiye sokağa çıkmıştı bile. Musluğun altında yüzünü yıkadıktan sonra tekrar odasına döndü, üzerini değiştirdi, çıktı ve Suphiye'nin peşine düştü.

Aslında ne saçma bir düşünce! Eğer Suphiye olsaydı sesini tanırdın.

Sesi?

Durdu.

Sesini tanımadığını söyleme!

Tabii ki tanıyorum, ama bağırdığı zaman sesinin nasıl tınladığını hatırlayamıyorum. Aslında onu hiç bağırırken, sesini yükseltirken görmedim. Ya yürüyüşü? Koşma şekli?

Suphiye bir balık gibi ilerler. Omuzları, yüzgeçler gibi, öne arkaya hareket eder. Evet, ama eskiden, çarşafa girmemişken, kendine has bir hareket tarzı vardı. Çarşaflarının altındaki tüm kadınlar aynı şekilde yürümüyor mu?

Evet.

Şüphe ve güvensizlik Resul'ün aksayan ve kendisini Suphiye'nin evine taşıyan adımlarını daha da hızlandır-

dı. Garip bir aşırı heyecana kapılmıştı ve bu kadar sakin ve masum bir kızın böylesi tehlikeli bir maceraya atılamayacağına kendisini ikna etmekten âcizdi.

Bunu o yaptı, diye avazı çıktığı kadar bağırmak istiyordu. O! Bunu sadece bana ve ailesine aşkından değil, Alya Ana'dan nefret ettiği için de yaptı. Evet, bunu o yaptı!

Şehrin üzerini örten kara dumana gömülmüş insanların arasından koşarken bir el omzunu kavradı ve hamlesini durdurdu. "Resulovski?" Arkasında duyduğu Cano'nun neşeli sesiydi. Resul'ün yüzündeki kesikleri fark edince sordu: "Bunları biz mi yaptık?" Hayır, bıçak, diye gösterdi tıraş oluyormuş gibi yaparak. Bir de sesi çıksaydı, kaderin bıçağı, derdi. "Yine kısmetlisin! En azından bir kaderin olduğunu biliyorsun," diye karşılık verirdi kesin Cano da. Bir kader? Resul hiç olmamasını tercih ederdi.

"Sesin ne durumda?"

Hâlâ yok.

Sessizlik içinde birkaç adım attıktan sonra Cano sordu: "Ee, Komutan Pervaiz'e katılıyor musun? Güzel bir kalaşnikofun olacak!.. Ateş etmeyi biliyor musun?" Hayır. "Bir günde öğrenirsin hepsini. Zaten..." Resul'e yanaştı, "Mermi, hedefini kendisi bulacaktır," diye gülerek fısıldadı. Kısa ve kibar bir gülüş ve *patu*'sunun altında tuttuğu kalaşnikofuna doğru bir göz kırpış.

Tekrar birkaç adım, tek kelime yok. Düşünüyorlar – Resul kaderinin ağır bıçağını, Cano kaçırdığı atışlarının hedeflerini–, ta ki genç askerin onu birlikte bir çay içmeye davet edeceği çayhanenin önüne varıncaya kadar. Neden olmasın? Bir şeyler içmek ve yemek, ama özellikle de Pervaiz'in çetesini tanımak, Alya Ana'nın cesedini bulup bulmadıklarını öğrenmek istiyor. Neticede, Suphiye'yi bulmaktansa ona eşlik etmesi ve bu gizemi deşmesi için binlerce sebep var.

İçeride, doğrudan bir pencerenin önüne, onların belirmesiyle aralarında fısıldaşmayı bırakarak onları kesmeye başlayan üç silahlı adamın yanına oturdular.

Cano çay ve ekmek ısmarladı. Resul'e doğrudan sordu: "Senin ev sahibi... Onu iyi tanıyor musun?" Resul üzgün bir suratla "evet" anlamında başını salladı. "Dün gece, biz her zamanki gibi devriye gezerken sizin bahçeye adımımızı atar atmaz üzerimize atıldı ve kirasını ödemeyen, garip davranan bir eski komünistin orada yaşadığını söyledi..." Resul'ün ısrarlı sessizliği onu lafın gerisini getirmekten alıkoydu. Hâlâ onları süzen yan komşularına rahatsız bir bakış attı. Kışkırtıcı. Çayından höpürdeterek bir yudum aldıktan sonra da devam etti: "Senin tıraş bıçağın yüzünü sıyırmakla kalmış. Bizimkisi ise daha keskin, ruhumuzu deşiyor!" Ağzına bir parça ekmek tıktı. "Savaş patladığında daha on iki yaşımdaydım. Babam omzuma bir tüfek astı ve beni Kızıl Ordu'ya karşı cihada gönderdi. Neler gördüm... Yerimde olsaydın tek kelime Rusçaya tahammül edemezdin birader. Köyümüzü yaktılar. Aile üyelerimin cesetlerini tamamen kömürleşmiş halde buldum! Komutan Pervaiz beni evlat edindi. Bana ailemin intikamı uğruna savaşabilmem için gerekli gücü ve cesareti verdi. O zamanlar, bizler ölülerimize, köylerimizin yıkımına, bacılarımızın namuslarının kirletilmesine ağlarken... Sen ilik gibi, şen şakrak, sarışın, pembe-beyaz kızların kollarında gönül eğlendiriyordun... Değil mi?" Yine çaydan yakıcı bir yudum. "Bizim gibi açların, baldırı çıplakların bir gün iktidarı ele geçireceklerini düşünmüyordun..." Resul, Cano'nun ekmeğini ve sözlerini güçlükle yutabildi. Çay da dilini ve boğazını yakmıştı. Hayatının Cano'nun sandığı kadar rahat geçmediği karşılığını vermek isterdi. Komünist babasıyla çatışmasını anlatarak kendisini Cano'nun gözünde sevimli kılabilirdi.

Ki bu da kesin değildi. Cano da, bir zaman önce yine bundan bahsettiği bir başka mücahidin kendisine yönelttiği suçlamaları tekrarlayabilirdi:

"Bu da Rus terbiyesinin bir sonucu."

"Yani?"

"Babaya itaatsizlik, Rusların eğitim tarzıdır."

"Ama ben babamın ideolojisini takip etmek istemiyordum. Ülkemin Ruslarca işgal edilmesine karşı düşmanca hisler besliyordum."

"Eğer hayırlı bir evlat olsaydın babana saygı duyardın, onun inançları doğrultusunda, onun yolunda ilerlerdin!"

"Sen neden bahsediyorsun? Savaş suçlusu bir baba nasıl takip edilebilir ki?"

"İnsanın asla babasına ihanet etmemesi gerekir, o bir suçlu bile olsa."

"Bir kâfir olsa bile mi?"

Sessizlik.

Cano, göğsünü şişirerek, yudum yudum çayının tadını çıkardı. Resul, küstah bir gururla dolu ve çürümüş bu kafayı ezmek, bu kof gücü saklayan kafesi paramparça etmek arzusunu bileyen hırsını ellerinin arasında zapt ederek onu izledi...

"Ama neden, Resul? Onun hakkında ne biliyorsun? Sana hiçbir şey anlatmadı. Rahat bırak şu lavuğu. Mutlu o. Gururlu. Senin gibi acı çekmiyor. Allah aşkına, sakin ol!

Çayını iç, ekmeğini ye ve çek git!

Ayağa kalktığında, üç silahlı adamdan biri Cano'ya döndü:

"Pardon kardeş, sen Cano değil misin?"

"Evet."

Adam gülümseyerek ona yaklaştı:

"Beni tanımadın mı? Mümin, Komutan Nevruz'un birliğinden."

Cano çay bardağını elinden bıraktı ve ayağa fırladı:

"Tabii ki! Seni nasıl unuturum? Biraz değişmişsin. Sen semirmişsin yahu! Beş ya da altı yıl oldu... Yoksa daha mı fazla?"

"Altı yıl."

Ayağa kalktılar, birbirlerinin kollarına atıldılar, hararetle öpüştüler ve halka yapıp oturdular. Resul'ün beklemediği bir sıvışma fırsatıydı bu. Ayakta kalarak Cano'yu selamlamak için elini uzattı. Ama öteki ısrar etti, onu kadim dostlarıyla bir çay daha içmeye davet etti. "Otur!" Diğerlerine döndü, "Bu kardeşi dün gece devriye sırasında paket ettik, bugünse birlikte çay içiyoruz! Bu, barışı tesis etme iradesi değilse nedir?" Sırıtırken bir yandan da oturması için Resul'ü çekiştiriyordu.

Sonunda Resul boyun eğdi.

Çay ısmarlandı. Ve tütün içildi. Mümin arkadaşlarına dönerek anlatmaya başladı: "Unutulmaz operasyonumuz! Bundan altı yıl önce."

"Evet, altı yıl oldu," diye onayladı Cano, nostaljik bir edayla. Resul'e anlatmaya başladı: "Mevsim yazdı. Bir yaz akşamı. Sovyet birliklerinden birine saldıracaktık. Bizleri Komutan Nevruz'un bu operasyonu yönetmeye niyetli olduğu konusunda uyarmışlardı. Komutan Nevruz'la bizim komutanımız Pervaiz hiçbir konuda anlaşamıyorlardı ama yine de Ruslara birlikte saldırmaya karar vermişlerdi. Esirler bizim, silahlar onların olacaktı..." Mümin'in gülüşü sözünü kesti. Çayından büyük bir yudum aldıktan sonra devam etti: "Anlayacağın, gece çökünce saldırdık!" Şimdi de kendisi gülmekten konuşamıyordu. Ve Mümin devam etti: "Bizim birlikte Şirdel isminde bir mücahit vardı. Cesur, dini bütün bir çocuktu ancak oğlanlara hafiften zaafı vardı! Lakabını da bu huyuna borçluydu: Kirdel." "Sikin kalbi", işte bu ortalığı kırıp geçidi. "Bizim birlik son derece sessiz ve ihtiyatlı bir

şekilde cephaneliğe yüklenirken, Şirdel biraderimiz sıçmakta olan bir Rus askerine rastlamasın mı?.." Güçlü kahkahaları çayhanenin tüm müşterilerini susturdu. Onlar da dinliyordu. Cano'nun gülmekten gözlerinden yaş gelirken Mümin devam etti: "Bu durumda bizim Şirdel'i bir düşünün! Kalbi çılgınca atmaya başlamıştı; ne yapacağını bilemiyordu; bir mücahidin, böylesi pürüzsüz ve beyaz iki kanat götün sahibi olan yaratığa ateş edeceği korkusuyla titriyordu! Sonuçta onu esir aldı ve operasyon başarıyla tamamlandıktan sonra Komutan Nevruz'a götürdü. Komutan Nevruz da onu Komutan Pervaiz'e teslim etmesini emretti. Ama kime diyorsun! Seninki yolda kendisini parlak oğlana kelepçeledi ve anahtarı da yuttu!"

Gülmekten iki büklüm olmuşlardı. Resul de güldü ama vicdanında. Ve çılgın kahkahalar biraz durulduğunda Cano devam etti: "Komutan Pervaiz bunları yanına aldı. Uzun uzun Şirdel'e nasihat etti. Ama o hiçbir şey duymak istemiyordu. Artık aynı insan değildi. Her şey bitmişti onun için, cihat olsun, namaz olsun... Sabahtan akşama kadar birlikte, el ele dolaşıyorlardı. Şirdel ona şarkılar söylüyor, dilimizi öğretiyordu... Derken bir akşam yok oldular." Mümin'e döndü:

"Bir daha da görmediniz, değil mi?"

"Hayır, hiç," diye karşılık verdi, gözyaşlarını silerken Mümin. "Hey gidi günler!"

"Ya, hey gidi günler! Birbirimizle anlaşamasak bile Ruslara karşı birlikteydik."

"Vallahi doğru."

"Bir de bugünkü halimize bak, birbirimizle dövüşüyoruz. Neden?"

"Komutan Nevruz'a sor!"

"Asıl sen Komutan Pervaiz'e sor!"

Gülüşler kesildi.
Çayhaneye sağır bir kin yayıldı.

Resul kalktı, Cano'ya belli belirsiz bir işaret yaptı –Cano da onu elini kaldırarak selamladı– ve sıvıştı.
Sokağın başına varmıştı ki, yakınca bir yerden yükselen iki el ateş sesiyle yerinden sıçradı.
Çayhaneden mi gelmişti?
Belki.
Durdu, geri döndü.

Gebertsinler birbirlerini!

Suphiye'ye doğru yoluna devam etti.

Kapıyı çaldı ve bekledi. İçeriden Suphiye'nin annesinin kaygılı sesi yükseldi: "Kim o?" Cevap alamayınca tekrar etti. "Resul bu!" diye bağırdı Suphiye'nin kardeşi Davut, evin çatısından sarkarak.

Kapıyı açan annesi, Resul'ün sıyrıklarla dolu yüzüyle karşılaşınca ürperdi: "Ne oldu sana?" Hiç, tıraş olurken yüzümü kestim, hepsi bu, diye yanıtlamak isterdi, bıçağın kaderi hakkında felsefeye dalmadan. Ancak hareketleriyle gösterebildi ve annenin yakınmaları eşliğinde eşiği geçti. "Dün akşam gelecektin. Bütün gece gözlerimi kırpmadım." Resul bildiğini belirtmek için başını salladı. Özür dileyemiyorsa da olsundu.

Anne birini arar gibi boş sokağa göz attı ve Resul'ün yalnız olmasına şaşarak sordu: "Suphiye nerede?" Geri dönmedi mi, diye sordu çok manidar bir bakışla. "Seninle birlikte değil mi?" Hayır. Resul'ün baş hareketi onu kaygılandırdı. Dar sokağı yeniden kolaçan ettikten sonra kızının belirmesi umuduyla kapıyı açık bırakarak Resul'e döndü: "Seninle Alya Ana'ya gidecekti, hesabını kapatmak için..." Alya Ana'ya mı? Sendelememek için duvara tutundu. "Bana senin onunla işini bitirmesini istediğini söylemişti. İki gün önce kızı Nazlıgül de buraya gelerek eğer Suphiye, Alya Ana'nın evinde çalışmak istemiyorsa

önce gecikmiş kiraların halledilmesi gerektiğini belirtti. Bunu konuşuruz diye dün bütün gün seni bekledik. Sen gelmeyince de kendisi gitti ama..." Oraya dün de mi gitmişti? " Alya Ana orada değilmiş." Orada değil miymiş? Ya cesedi? "Suphiye bugün yine gitmek istiyordu. Seninle birlikte gitmesini söyledim." Benimle mi? "Sen evde değil miydin?"

Evdeydim. Ama neden bana bir şey söylemedi? Bu halini gören kimse senden bir şey istemeye cesaret edemez, Resul. Başkalarınca anlaşılmaz olan sessizliğinle herkese sanki seni bunaltıyorlarmış gibi hissettiriyorsun... "Resul, Suphiye için çok endişe ediyorum. Ona sahip çık. Bizi böyle, habersiz bırakma. Bugünlerde genç kızlar durduk yere ortadan kayboluyor. Savaş komutanları kızları kendilerine karı yapmak için baskınlar düzenliyor." Sesi bir hıçkırıkla kırıldı. Ama Resul bunu dikkate almadı. Bacakları titriyordu. Yer sanki çöküyor, ayaklarının altından kayıyordu. Duvara yaslandı ve kendisini bırakarak yere çöktü. Anne devam ediyordu: "Ama şu Alya Ana şeytanı, komutanlardan bile beter. Ona kötülük yapmasından korkuyorum." Resul'ün karşısına çömeldi. "Rahmetli kocam bizi sana emanet etti ve senden başka da kimsemiz yok. Ama sen..."

Ama o, bu sessizliğe hapsolmuş, Alya Ana şeytanının cinayeti üzerinde dolanıp duran gizemden bunalmış ve kendi hayallerinde Suphiye'den başka biri olamayacak mavi çarşaflı kadın hakkındaki şüphelerinde kaybolmuş halde. Onu bulması gerek!

Ayağa kalktı ve gitti.

Yol boyunca,

bakışları kimseninkiyle kesişmedi,

hiçbir ses duymadı,

hiçbir koku duymadı,

hiçbir acı duymadı.

Koştu.

Sanki artık bileği ağrımıyormuş gibi koştu.

Ama ayağı başına gelenleri unutmamıştı. Büküldü ve hamlesini durdurdu. Onu Alya Ana'nın evinin yakınında, kara köpeği halen aynı şekilde, halen duvarın dibinde pinekler halde bulduğu sokağın köşesinde durdurdu. Keşke bu kez şu aylak köpek biraz gücünü toparlasa, diklense, üzerine yürüse, onu buradan kovsa. Resul bu eve sanki hiçbir şey olmamış gibi giremezdi.

Hiçbir şey olmamıştı. Bakalım, dinleyelim! Bu sessizlik ve uyuşukluk hiçbir yas emaresi vermiyor.

Öyleyse belki de balta darbem öldürücü olmamıştır. Sağ kurtulmuştur. Ve şimdi de hastanede olmalıdır. Hafızasını toparlamakta güçlük çekiyor olmalı, yoksa çoktan parmaklıkların arkasındaydım.

Bedeninden ter boşalıyor, korkudan terliyor. Buradan gitmeli, Suphiye'nin evine dönmeli ve onu beklemeli. Ama ayaklarında bir ağırlık var; sanki burada kalıp bu hikâyeyle işini bitirmesini istiyorlarmış gibi yere yapışmışlar.

Evet, bu işi bitirmek gerek.

Er ya da geç Alya Ana her şeyi anlatacaktır.

Er ya da geç yaptığının bedelini ödeyeceksin.

O zaman neden bugün, burada, suç mahallinde ve şimdi olmasın?

Aralık duran kapıya kadar ilerledi, kanadını yavaşça iterek avluyu kolaçan etti. Ev sükûnete ve sessizliğe gömülmüş haldeydi. Sadece birkaç tavuk eşeleniyor ya da gıdaklıyordu. Kapalı alana girdi. Terasa çıkan merdivenlere yöneldi. Hava ağırdı. Sessizlik kesifti. Adımları kararsızdı... Durdu, pencerelere baktı. Perdelerin arkasında tek bir canlı ruh yoktu. Korku ve meraktan şakakları

zonkluyordu. Alnında terler boncuk boncuk olmuştu. Basamakları çıkabilmek için duvardan destek alıyordu. Terasa vardığında irkildi, sonunda koridorun karanlığında bir siluet belirmişti. "Resul?.. Sen misin?" Yükselen Suphiye'nin sesiydi. Resul paniğe kapılmış halde, dilsizliğini unutarak konuşmaya çabaladı; onu aramaya geldiğini, annesinin çok endişelendiğini anlatmak için dudakları nafile oynadı... Bu Suphiye'yi güldürdü. "Ne var? Hiçbir şey duyamıyorum," dedi ona yaklaşarak. Suphiye'nin arkasında, koridordan çıkan bir başka siluet fark eden Resul afalladı. Nazlıgül'dü bu.

"Alya Ana dünden beri kayıp. Kimse nerede olduğunu bilmiyor..." diye hayretini belirtti Suphiye.

Bakışları Nazlıgül'e kilitlenmiş olan Resul, ne yapacağını, ne düşüneceğini, ne diyeceğini bilemedi. Alya Ana artık burada değildi. İşte kesin olan tek şey bu. Bu haberi nasıl karşılamalı? Sevinmeli mi? Yoksa kuşkuya mı kapılmalı?

Nazlıgül bir adım yaklaştı: "Dün akşam eve geldiğimde kimse yoktu. Annem asla evde kimseyi bırakmadan dışarı çıkmaz, özellikle de akşamları."

Resul, gitgide daha afallamış, gitgide daha ihtiyatlı halde, iki kızı sorgular gözlerle süzdü.

Nazlıgül, Suphiye'ye döndü: "Evi boş bulunca tek başıma kalmaktan korktum. Tüm kapıları kilitledim ve çıktım..." Sesi giderek kırıldı. Tüm sesler hafifledi. Resul artık hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey duymuyordu. Her şey artık bir delikten, kara bir delikten ibaretti, sessiz ve marazi koridor derin, sonsuz ve çıkışsız bir girdaba dönüşmüştü.

Sersemlemiş halde içeriye yönelmişti ki Alya Ana'nın, koridorun dibindeki merdivenlerden inen yağlı bedeni belirdi. Resul ona merhaba dedi. Alya Ana da ne istediğini sordu. Güneşin huzmesinin altında, sigarasının dumanı yüzünü perdeliyordu. Resul koridorda ilerledi ve

ona geçen gün söz verdiği saati uzattı. Kadın saati rehine almak için parası kalmadığını söyledi. Resul yalvardı, bir ya da iki günlüğüne bıraksaydı, bu değerli taşlarla süslü bir saatti. Onu Leningrad'dan almıştı. Sadece iki bin afgani istiyordu. Alya Ana endişeyle geriledi. Resul'ün bu sıcakta neden *patu* giydiğine anlam verememişti. Ona sordu. Resul hasta olduğunu, ateşi olduğunu söyledi. Alya Ana saati eline aldı ve inceledi. Akreple yelkovan altıyı dokuz geçeyi gösteriyordu. Bu saat iyi çalışmıyordu.

Aslında iyi çalışırdı, sadece pili zayıflamıştı. Resul'ün parası olsaydı pili yenileyecekti.

Saçma! Bu eski bir mekanik saatti. Pilli değildi! Kadın onu Resul'e iade etmek istedi. Resul almadı. Yine yalvardı, sadece iki bin afgani. Bu saatin üzerinde on iki tane kıymetli taş vardı. Baksındı, arkasında yazıyordu.

Hayır, onu istemiyordu. Resul ısrar etti. Saat Rus malıydı, çok iyi bir markaydı. Allah kahretsindi, kendisine istediğini versindi! Ancak kocakarı, artık titremeye tutulmuş olan Resul'den giderek daha çekinir olmuştu. Kadının elini aldı, ne kadar ateşli ve tükenmiş olduğunu anlasın diye alnına götürdü. Bir şey yemeyeli iki gün olmuştu. Kadın elini çekti, bir müddet duraksadıktan sonra saati almayı kabul etti ama bir şartla; nişanlısının tekrar gelip onun evinde çalışmasına izin verecekti yoksa hemen yarın alacağını tahsile girişecek, üstelik nişanlısını da ailesini de kapının önüne koyacaktı. Resul kabul etti. Oradan çıkar çıkmaz Suphiye'yi bulacak ve ona işine geri dönmesini söyleyecekti.

Kocakarı gitmek üzereyken onu bir hususta uyarmak için geri döndü: Bu andan itibaren Suphiye'ye saat kaçta işten çıkabileceğini sadece ve sadece kendisi söyleyecekti. Resul başıyla onayladı.

Sonra Resul'e koridorda beklemesini emredip merdivenlere yöneldi. O üst kata varınca Resul, gergin ve

heyecanlı, tilki adımlarıyla harekete geçti. *Patu*'sunun altında sakladığı balta giderek ağırlaşmıştı. Kolları çözülmüş, bacakları ise kaskatıydı. Merdivenin basamaklarını tırmanmakta ve Alya Ana'nın küçük bir kapıyı açmaya çalıştığı katın koridoruna erişmekte güçlük çekti. Alya Ana, kısa bir duraksamadan sonra odaya süzüldü ve kapıyı kapattı. Resul ağır ağır ilerledi. Kapıya kulağını dayadı ve gömme dolabın kapaklarının açılıp kapanmasını duydu. Derin bir nefes aldı. Ve ani bir tekmeyle kapıyı kırarak pencerenin önünde bir deste parayı saymakta olan Alya Ana'nın üzerine atıldı. Resul tam baltayı yaşlı kadının başına indirmek üzere kaldırmıştı ki aklına *Suç ve Ceza*'nın hikâyesi düştü. Onu yıldırım gibi çarptı. Kolları boşaldı, bacakları titredi. Ve balta elinden kurtuluverdi. Kadının kafatasını yardı ve oraya saplandı. Yaşlı kadın tek bir çığlık atmadan, kırmızılı-siyahlı halının üzerine yığıldı. Elma çiçeği desenli örtüsü, şişman ve pörsük bedeninin üzerine serilmeden önce havada dalgalandı. Kadın kasılarak sarsıldı. Bir nefes daha; belki iki. Fal taşı gibi açılmış gözleri, nefesini tutmuş, bir cesetten bile solgun halde odanın ortasında ayakta duran Resul'e dikildi. Resul titredi, *patu*'su geniş omuzlarından kaydı. Ürkmüş bakışları akan kana daldı; yaşlı kadının kafatasından süzülen kan, halının kırmızısına karıştı, giderek siyah çizgilerini örttü, bir deste parayı sıkıca tutan etli eline doğru yavaşça ilerledi. Para kanlanacak.

Davran Resul, davran!

"Resul?"

Kendisine geldi ve telaşla sese döndü. Suphiye ve Nazlıgül kapının eşiğinde durmuş, şaşkınlıkla onu seyrediyorlardı. "Ne oldu sana Resul?" diye sordu Suphiye ona yaklaşarak. O ise kuşkulu bakışlarla her bir köşe bucağı tarayarak odanın içinde biteviye döneniyordu. Cürümünden hiçbir iz yoktu.

"Sen bu odaya daha önce gelmiş miydin?" diye sordu Nazlıgül; huylanmıştı. "Annem bu odayı daima kilitli tutardı. Ondan ve benden başka kimsenin bu odaya adım atmaya izni yoktu." Suphiye'ye döndü: "Burayı en son ne zaman temizledin?"

"Ben mi, hiçbir zaman. Bu odanın temizliğini hep kendisi yapardı."

Resul kaçtığı pencereyi fark etti; kapatılmıştı. Kafası iyice karışmıştı, gücünün tükendiğini hissediyordu. Su! Suphiye'ye dönerek su içme hareketi yaptı. "Evet, bekle!" dedi Suphiye ve kapıya doğru koştururken Nazlıgül'e yarım ağızla, "Bugünlerde hasta da," dedi ve çıktı.

Resul'ün bakışları dolapları karıştıran Alya Ana'nın kızının üzerindeydi. Gitgide kuşkulanan kız yüksek sesle sordu: "Tüm takılarıyla birlikte mi gitti?" Odadan çıktı,

yandaki odaya girdi. Suphiye bir bardak suyla çıkageldi ve Resul'e uzattı. Resul içti. Yavaş yavaş –boğazını serinletmek için değil, Nazlıgül geri dönene kadar düşünme zamanı kazanmak için– içti.

Bu odaya gelmiş olmamı nasıl açıklayabilir, nasıl mazur gösterebilirim?

Eğer becerebilseydin, uzun zaman önce, daha Nazlıgül'ün babası sağken –burası onun odasıydı kuşkusuz– buraya Millî Arşiv'den Suphiye'nin babasına ait belgeleri getirmeye geldiğini filan söylerdin.

Ah, kahrolası ses, geri gel!

"Bütün parasını da yanına almadı ya?" diye sordu Nazlıgül kendine, Resul'e ve Suphiye'ye şüpheli bir bakış atarak. Ağır bir sükûnet ânından sonra Resul kendisini koridora attı ve Suphiye de onu takip etti: "Resul, ne var?" Hiç... Hiç! Ellerini oynatırken merdivenlerden aşağı seğirtti. "Ne oluyor sana? İyi misin? Halin çok garip," diye üsteledi Suphiye. Resul ansızın durdu ve ona neyi olduğunu söyleyebilmek için artık sesinin çıkmadığını anlatabilmenin yolunu düşündü. Ama Nazlıgül onları takip ediyordu, orada, Suphiye'nin arkasındaydı ve onlara, "Ne yapmalıyım?" diye sordu. "Nereye gitmeliyim? Annemin bu akşam dönüp dönmeyeceğini bilmiyorum."

"Gelin, bize gidelim."

"Hayatta olmaz. Eğer annem döner de evi boş bulursa bana lanet eder. Peki o nerelerde sürtüyor acaba? Amcama gidip bir şey biliyor mu diye sormalıyım..." Bakışları Resul'den tarafa döndü. "Ben dönene kadar burada kalabilir misiniz?"

"Tamam. Sen git..." diye yanıtladı Suphiye ve Resul'ü paniğe sürükledi. Burada kalması söz konusu olamaz, hayır! Bakışlarıyla itirazını ifade ediyor, elleriyle de altını çiziyordu. Ama Nazlıgül yalvardı ve Suphiye de kararını verdi, "Haydi, sen git!" Sonra da Resul'den rica

etti: "Bırak da gitsin, bu hiç nazikçe olmaz."

Aslında niye direniyorsun ki Resul? Bırak da gitsin. Böylece evi didik didik etmeye, bu gizemi çözmene yarayacak bir ipucunu saklandığı yerden çıkarmaya vaktin olacak.

Gizem o, gizem Nazlıgül. Bu meselede masum değil o. Bundan eminim.

Gitsin o zaman!

Nazlıgül gitti.

Suphiye'nin ah eden bakışları eşliğinde, Resul'ün aklı başka yerdeydi. Nazlıgül'ün ayak seslerinin uzaklaşmasını, sokakta kaybolmasını bekledi. Sonra koridorun dibindeki merdivenlere koştu. "Nereye gidiyorsun?" diye seslendi Suphiye, odaya geri dönen Resul'ü takip ederek. "Ne yapıyorsun sen?" Resul odayı araştırıyordu. "Bu evdeki hiçbir şeyi karıştırma. Bu iyi olmaz. Eğer gelirlerse..." Resul ona inmesini işaret etti. Suphiye gitgide kaygılanıyordu, kapının önünde dikeldi: "Hayır, Resul, bunu yapmaya hakkın yok. Bana ne aradığını söyle!"

Resul, ona cevap vermelisin. Bu işten bu kadar kolay sıyrılamazsın. Onun her şeyi bilmesi gerek.

Ama nasıl? Şimdi zamanı değil.

Seni gitgide daha garip, daha gizemli buluyor...

Pek güzel!

Ya mavi çarşaflı kadın, ya gerçekten o idiyse?

Odayı altüst etmeyi kesti, kuşkulu, ısrarcı, neredeyse tacizkâr gözlerini Suphiye'ye dikti.

"Ne var? Neden bana böyle bakıyorsun? Neden bana hiçbir şey söylemek istemiyorsun?"

Sessizlik. Bakışlar. Kuşkular...

Suphiye, çileden çıkmış halde odayı terk etti. Resul de yeniden her yeri didiklemeye koyuldu; dolapların, çekmecelerin içini, masanın, koltuğun altını... Dün bura-

da bıraktığı onca şeyden hiçbir iz yoktu: ne mücevher kutusu, ne paralar, ne balta, ne *patu*. Hiçbir şey. Halının üzerine oturdu ve cesedin bulunduğu yerde elini gezdirdi. Her yer kuru ve temizdi. Acaba bu aynı halı mıydı? Böylesi bir temizliği bu kadar hızlı ve etkili şekilde kim becerebilmiş olabilirdi ki? Tüm bunlar Nazlıgül ve Suphiye gibi çoluk çocuğun değil, büyük bir ustanın eseriydi!

Yolunu şaşırmış halde, ayaklanıp odayı terk etmeye hazırlanıyordu ki gözleri dolabın üzerindeki bir kutuya takıldı. İçini karıştırdı; sadece altı paket Marlboro vardı. Birini alıp kutuyu yerine koydu. Ya diğer beş paket, onları kime bırakıyordu ki? Hepsini aldı.

Mutfağın aralık kapısının önünden geçerken, masanın üzerinde yiyeceklerle dolu tabağı fark etti. İçeri girdi, açlıktan gözü dönmüş halde, parmaklarıyla pilavdan kallavi bir lokma aldı ve oburca ağzına attı. İyi değildi. Tümünü tabağa tükürdü. Sonra da odayı köşe bucak inceledi. Yine de bu gizeme ışık tutmasını sağlayacak hiçbir şey bulamadı. Masanın üzerindeki kibritleri cebine attı ve çıktı. Bir sigara yaktı, derin bir nefes çekti. Dışarıda Suphiye'yi terasın basamaklarından birine oturmuş ve bakışları giriş kapısına dikilmiş halde buldu. Hâlâ kızgın ve endişeliydi: "Neler oluyor? Neden hiçbir şey söylemiyorsun?" diye sordu Suphiye. Resul elini havada döndürerek bu sorudan bıktığını göstermeye çalıştı. "Dilini mi yuttun?" Evet, yaptı başıyla, Suphiye'nin bunu cidden kastetmediğini bildiği halde. "Yukarıda ne arıyordun?" Sigarasının dumanını Suphiye'ye üfledi. "Sigara mı?" Bakışları Suphiye'ye takıldı. Zihni meşgul halde, gelip yanına oturdu. Aklından binlerce soru geçiyordu. Dün buraya saat kaçta gelmişti? Birini görmüş müydü? Bu, kuşkusuz cinayetten önce olmamıştı; yoksa Alya Ana ona Suphiye'nin gelmiş olduğunu söylerdi.

Hayır, gök mavisi çarşaflı kadın o değil. Yoksa evde

kalmayı kabul etmezdi. Kalmasının nedeni ne eve göz kulak olmak ne de sana yardım etmek. O seninle yalnız kalmak istedi. Şimdiye kadar hiç böyle bir fırsatınız olmadı, baş başa, romantik bir muhabbet! Sana diyecek binlerce şeyi var. Senden binlerce şey duymak hevesi...

Suphiye'nin âşık bakışları Resul'ün dudaklarını öptü. Duman bulutlarının perdelediği dudaklarını. "Artık sigara içmek istemediğini söylüyordun." Resul sigarasından daha da derin bir nefes çekti ve yine onun saçlarına doğru üfürdü. Gülüştüler.

Suphiye'nin gülüşü, ne büyük saadet! Bu kristalden, bu masum ve en ufak bir hareketten, kuşkulu bir bakıştan bile kırılabilecek kadar hassas ama gözlerini ışıldatmaya devam eden gülüşü seviyor.

Uzaktan gelen mermi ve füze sesleri aralarındaki huzurlu sessizliği bozamıyordu. Suphiye, onu ellerinin arasına alsın, okşasın, bu aşk molasının tadını çıkarsınlar diye, elini Resul'ün dizine koydu. Ama Resul'ün elleri hareketsiz kaldı. Titriyor elleri, boncuk boncuk terliyor.

"Bir daha konuşmamaya mı karar verdin?" diye sordu Suphiye umutsuzlukla, gözleri Resul'ün mühürlü dudaklarına dikilmişti.

Kısa bir kararsızlıktan sonra, Resul aniden kalktı ve ona her şeyi yazmak için kâğıt kalem aramak üzere eve girdi ama kapının sesi onu durdurdu. Biri kapıyı itiyordu. Nazlıgül hemen dönmüş müydü? Resul sigarasını attı ve karanlıkta gizlenmek için koridora koşturdu. Suphiye kapıya yöneldi. "Kim o?"

"Alya Ana?" dedi kalın bir ses, bir erkek sesi. Suphiye telaşla yanıtladı: "Hayır, o evde yok."

"Kaçta gelir?"

"Bilmiyorum."

"Sen kimsin? Nazlı?"

"Hayır, Nazlıgül de burada değil. Ben hizmetçileriyim."

"Yok ya! Suphiye, sen misin?"

"Hayır..."

"Evet! Haydi, biraz kibar ol, aç kapıyı! Benim, Komutan Emir Selam." Suphiye'nin, "Hayır... Ben Suphiye değilim... Kapıyı kimseye açmamam söylendi!" diye bağırırken, titreyen, narin elleriyle kapalı tutmakta güçlük çektiği kapıya tüm gücüyle dayandı.

"Ben 'kimse' miyim? Haydi, aç."

Yine itmeyi denedi. Beceremedi. Suphiye hızla zinciri taktı. Emir Selam daha da kuvvetli itti.

Resul karanlıktan çıkıp kapıya yöneldi ve öfkeyle açtı. Onu görünce şaşıran Emir Selam yüksek sesle sordu: "Alya Ana burada değil mi?" Hayır, yaptı Resul gözleri dönmüş halde. Suphiye'yi görmek için omuzlarının arkasını kolaçan eden Komutan konuştu: "Öyleyse kendisine Emir Selam'ın bu akşam misafirleriyle geleceğini ilet. Yedi misafiri gelecek, yedi!" Ve çekip gitti.

Kapının arkasına saklanmış olan Suphiye, takatı tükenmiş halde yere yığılıverdi. Resul kapıyı kapattı ve hemen akabinde kalasların aralığından, az ileriye park etmiş olan arabasına kadar ayaklarını sürüyerek ilerleyen Emir Selam'ı izledi. Sonra kapıdan ayrıldı, sinirle bir sigara yaktı ve terasa çıkan merdivenin basamaklarından birine oturdu. Suphiye de kalktı ve ona katıldı. Resul sanki, "Kim bu Emir Selam?" diye sorar gibi ısrarla gözlerinin içine bakıyordu.

Haydi, Resul, cevaplarını bildiğin soruları sormaktan hoşlanıyorsun. O herif kesin Alya Ana'nın dansöz kızlarının müdavimi olan müşterilerinden biri. Suphiye'yi rahat bırak.

Suphiye başını dizlerinin arasına gömdü ve sessizce ağlamaya başladı. Şaşkına dönen Resul onu avutmalı mı, yoksa kovmalı mı, bilemiyordu.

Onu neden kovacaktı ki? O teselli edilmeyi, sevilmeyi, tapılmayı hak ediyordu.

Duraksayarak, elini şefkatle omzuna koydu. Bu Suphiye'yi, sanki tek beklediği bu lütufmuş gibi, sakinleştirdi. Kollarının arasına büzüldü ve hıçkırıkları koyuverdi. Resul sırtını okşuyordu. Eğer sesi çıksaydı Suphiye onun, "Bitti Suphiye, o orospu defolup gitti. Öldürdüm onu. Artık sakin ol," deyişini duyacaktı.

Hâlâ ağlıyor. Kesmek istemiyor. Kesmiyor. Resul onu okşadıkça kesmeyecek. Bu an, bu gözyaşları ve bu okşama, sonsuzluğa uzansın!

Ancak ne yazık ki her şey gölgelendi. Resul rahatsız olmuştu, Suphiye'den çok, bu evin kendisinde uyandırdığı garip duygudan. Birinin koridor tarafından kendilerini izlediği hissine kapılmıştı. Ayağa kalkıp arkasına kaçamak ve işkilli bir bakış attı. Suphiye'ye buradan bir an evvel uzaklaşmalarını işaret etti. "Nazlıgül geldiğinde." Hayır, bu ev lanetli! Resul kapıya koştu. "Eğer dönerler de biz burada olmazsak, Alya Ana bizi evden kovar."

Alya Ana Cehennem'in dibinde! Öldürdüm onu.

Sigarasını avluya fırlattı, kapıyı açtı ve sokağa çıktı. Suphiye, sersemlemiş halde arkasından seğirtti. "Resul! Alya Ana'nın ortadan kaybolması hakkında bir şey biliyor musun?" Suphiye, ona ne yaptığını öğrenmeye çalışma! Onu kaybedeceksin. "Yahu ne oluyor? Bilmeye hakkım var." Bunalmış, bunaltan bir edayla gözlerine baktı. Ona yakında öğreneceğini, bunu kendisinin söyleyeceğini nasıl anlatmalı. "Tüh, çarşafımı unuttum!.. Bekle, alıp geliyorum." Gitti. Resul yoluna devam etti. Birkaç adım sonra durdu. Bileğinin ağrısı. Ayağını ovdu.

Uzakta, şehrin bir yerleri yaylım ateşi altındaydı. Bakışları Asamayi Dağı'na kaydı, silahlı bir grup tepeye tırmanıyordu.

O ise tekkeye doğru...

Biri öksürdü; boğuk, tekdüze bir öksürük. Balgam çıkardı. İki öksürük arasında bir ses, falanca Server Hoca'nınki, yankılandı; tok ve debdebeli, hikâye eden bir ses: " Böylece Zülkarneyn kuzeye doğru yeni bir yol tuttu. Nihayet iki dağ arasına kurulmuş bir şehre ulaştığında, orada anlaşılmaz bir dil konuşan, hemen hiçbir sözü anlamayan ve ayaktakımından, iki adaletsiz kavim olarak yeryüzünde bozgunculuk yapan Yecüc ile Mecüc kavimlerinin insafsızlıklarından yakınan bir halk buldu." Esrardan bir duman çekmek için durdu. "Zülkarneyn'in çok güçlü ve çok etkili olduğunu gören halk, ondan kendilerini Yecüc ile Mecüc'ün adamlarından koruyacak bir set inşa etmesini istediler ve karşılık olarak da kendisine yüklü miktarda vergi ödemeyi teklif ettiler. Esasen Yecüc ile Mecüc, hiçbir nasihat almayan ve hiçbir musibetten çekinmeyen iki ahlaksız ve sapkın kavimdi. Zülkarneyn ise doğal olarak iyilik etmeye ve mazlumlara yardım etmeye yatkın olduğundan onlara destek olmayı hemen kabul etti ama karşılık olarak herhangi bir bedeli kesinlikle reddetti. Onlara dedi ki: 'Rabbimin bana verdiği (imkân, kudret, sizin vereceğiniz vergiden) daha hayırlıdır. Şimdi siz bana gücünüzle yardım edin de, sizinle onların arasına sağlam bir engel

yapayım.'[1]" Server Hoca bu kez de çayından bir yudum almak için hikâyesine ara verdi. "Böylece Zülkarneyn bu halktan kendisine demir kütleleri, odun, bakır ve kömür getirmelerini istedi. İki dağın arasını demir bloklarla birleştirdi ve çevrelerine odun parçalarıyla kömür koydu. Hemen ateş yaktı ve demir kor haline geldiğinde üzerine erimiş bakır döktü. Böylece Yecüc ile Mecüc bu seti ne aşmaya muktedir oldular ne de delebildiler. Zülkarneyn işini bitirdiğinde seslendi: 'Bu, Rabbimin bir rahmetidir. Rabbimin vaadi (kıyametin kopma vakti) gelince, onu yerle bir eder. Rabbimin vaadi gerçektir,'[2] dedi."

"Peki, Server Hoca, bu vaat ne zaman gerçekleşecek?"

"Gerçekleşti bile Hakim'im! Kıyamet gününde Yecüc ile Mecüc'ün yağmacılarının sette bir gedik açmayı başaracakları ve Allah'ın onların dünyaya yayılmalarına izin vereceği bildirildi. Dünyaya hâkim olacaklar ve insan soyunun sonunu getirecekler. Sonra da oklarını gökyüzüne atarak Allah'ı da ölüme mahkûm edecekler... Kabak nerede?" Getirdiler. Dumanı çekti ve sordu: "Bu sureyi bilmiyor musunuz?"

"Hayır."

"Hay Allah belanızı versin! O şehrin nerede olduğunu da mı bilmiyorsunuz?"

"Hayır."

"Hay Allah belanızı versin! O şehir burası, Kâbil!" Son bir nefes daha vurduktan sonra bir köşeye çekildi. "Server Hoca, bizi bu korkunç hikâyeyle baş başa bırakmayacaksın, değil mi! Haydi, bizi neşelendirecek bir şiir

1. Kuranıkerim, Kehf Suresi, 95. ayet. Surenin çevirisi Diyanet İşleri Başkanlığı'nın resmî internet sitesinden alınmıştır. (Ç.N.)

2. Kuranıkerim, Kehf Suresi, 98. ayet. Surenin çevirisi Diyanet İşleri Başkanlığı'nın resmî internet sitesinden alınmıştır. (Ç.N.)

oku!" dedi Resul'ün yanında oturan küçük oğlan. Server Hoca gözleri kapalı halde mırıldanmaya başladı: "Ey Fetva'nın Rabbi, bizler daha kurnazız senden / Sarhoş da olsak, daha ayığız senden / Sen mahlûkatın kanını içersin, bizler ise üzümünkini / İnsaflı ol, kim daha kan dökücü, biz mi yoksa Sen mi?"

"Ben!" dedi bır ses. Herkes boğuk gülüşlerle karşılık verdi. Sonra sessizlik, uyuşukluk, düşler... Dünya maddesiz, ağırlıksız, şeffaf bir hacimden ibaretti. Ortasında da Resul. Yüzüyor. Çırılçıplak. Masum. Hafif ve kırılgan. Bu lütuf ânını sevsin. Güzel bir uçurum, bir haşiş şiiri...

"Resul! Resul!" Biri onu sarsıyor. Yavaşça doğruldu, gözlerini hafifçe araladı ve bulutların arasından, kendisine seslenen bir ergenin sesini duydu: "Merhaba. Beni Razmodin gönderdi. Seni bulmamı ve Metropol Oteli'ne getirmemi istedi. Her yerde seni aradım..." Resul uçurumunun dibinden ona bakıyordu. Evine gittim, yoktun. Muharremullah'ın fakirhanesine vardım..." Sussundu! Onun arayışının tüm aşamalarını dinleyecek kafası yoktu. Resul'ün sigara yaktığını gören oğlan, "Bunlar Marlboro!" diye haykırdı büyük bir hevesle. Resul ona da tuttu. Beriki önce duraksadı, sonra da bir tane alıp karşısına oturdu. Nişanlın seni kaybettiğini söyledi. Tekrar senin eve döndüm, komşun beni buraya gönderdi..." Tamam, tamam, yaptı Resul, her şeyi anlamıştı. Artık sussundu, aklını toplamasına izin versindi.

Kendisine geldiğinde odanın dört köşesine de bakındı, cansız ve sessiz hayaletlerden başka bir şey göremedi. "Kuzenin ölümden döndü!" Ölümden döndü! Neden, diye sorguladı Resul'ün çatık kaşlı bakışları. "Bir roket otelin arkasına isabet etti. Ortalığı enkaza çevirdi." Ya Razmodin, o sağlam mı?

Aniden ayağa kalktı ve tekkeden çıktı, peşinde de

genç çocuk. Razmodin'in, otelin bodrumundaki ofisinin önüne kadar –hâlâ topallayarak– koştu. Kapı aralıktı. Yerlere saçılmış kâğıtları toplamakta olan kuzenini gördü.

Demek ki önemli bir şeyi yok.

Geri dönebilirim.

Evet, dön! Yoksa yine sabahki laflar, aynı azarlar, aynı sitemler başlayacak... Hatta daha beteri çünkü tekrar esrar içmeye başladığını da anlayacak.

Gitmek üzereydi ki Razmodin onu fark etti. İşini bırakarak kapıya yöneldi. "Resul, nereye gidiyorsun?" Resul hareketsiz kaldı. "Gir!" Resul girdi. "Otur!" diye emretti Razmodin, harap olmuş bir kanapeyi göstererek. Sinirli, sabahkinden daha sinirli. İçinde bir şeyler kaynıyor, onu altüst ediyor, sessizliğe mahkûm ediyordu. Uzun bir an. Sözcükleri, vahim bir şeyi dayanılabilir kılacak sözcükleri aramak için zaman. Resul bunu sezdi. Kuzenini tanır, zor anlardaki şaşkınlığını ve beceriksizliğini bilirdi. Sözcüklerini aramasına izin verdi. "Resul, sen Komutan Rüstem'i tanıyor musun?" Resul düşünüyormuş gibi gözlerini indirdi ve sonra da kendini ele vermemek için "hayır" yaptı. Tabii ki tanıyordu onu. O şüphesiz, annesinin mektuplarından birinde adını vermeden bahsettiği, Dünya'nın talibiydi. "Annenin isteği üzerine Mezar'dan gelmiş. Yukarıda, otelin restoranında seni bekliyor," dedi Razmodin masasına geçerken. Sonra da içini kemiren şeyi fısıldamak için geri döndü: "Kuzen, kötü bir haberim var," ve bekledi, bekledi ki Resul kalksın ve bağırsın: "Ne kötü haberi?" Ama hayır, o sessizliğini, hareketsizliğini koruyor, gözlerini kaçırıyordu. "Resul?" Resul gözlerini kaldırdı. "Baban..." Öldü; evet bu, bunu biliyor ama söyleyemiyor. Söyleyebiliyor olsaydı da hiçbir şey demeyecekti; şimdi yaptığı gibi başını sallayacaktı. Hepsi bu.

Öldü!" Razmodin sonunda kem küm ederek

ölümü öksürdü. Ve Resul bir kez daha, ona bildiğini göstermek için başını salladı.

"Biliyor muydun?" Resul dudaklarını oynatıp başını eğerek "evet" dedi. "Biliyor muydun?" diye tekrarladı Razmodin afallamış halde. "Nereden öğrendin? Kim söyledi? Ne zaman?"

Her şeyi açıklamak ve annemin bir ay önce benim için buraya, bu otele gönderdiği mektupta beni haberdar ettiğini anlatmak için yazmaya mı başlamalıyım? Hatırlasana Razmodin, mektubu bana sen getirdin. Salak numarası yapma!

Hayır, Razmodin hiç de salak değil. Her şeyi anladı. Şaşırdıysa, bu ona neden hiçbir şey söylemediğini anlamadığı için. "Babandı o, kuzen!" Kendini kaybetmiş halde, Resul'ün koluna yapıştı: "Onu öldürdüler! Bunu biliyor muydun?" Bugünlerde pek az insan eceliyle ölüyor Razmodin. Bu konu hakkındaki görüşümü biliyorsun. O zaman lütfen, beni şapşal şaşkınlıklarından, güya hayrete düşmüş havalarından azat et... Şu sessizliği muhafaza edelim, senin sitemlerinle ve benim ümitsizliklerimle zaten yüklü olan şu sessizliği...

Razmodin bakışlarını ona dikti. Resul ise gözlerini hâlâ yere çakılı tutuyordu, kendisiyle çelişmekten korktuğundan değil, kuzeni esrar içtiğini anlamasın diye.

Kendisini saklaması boşunaydı, Razmodin huylanmaya başlamıştı. Bu nedenle de eğiliyor, Resul'ün karanlık ve kaçak gözlerinde ufacık bir işaret, kendisini kuzeninin durumu hakkında rahatlatacak bir küçük parıltı arıyordu. Resul'ün babasına karşı böylesi bir kin besleyebileceğine inanamıyordu.

Hayır, bu kin bile değildi, daha da zalim bir duyguydu: Kayıtsızlık! Ve daha da beteri: Babasının varlığına karşı değil, ölümü karşısındaki bir kayıtsızlıktı bu.

Hayır, Resul bu kadar acımasız, bu kadar duygusuz

olamazdı. Kesinlikle başka bir sebep vardı.

Esrar! İşte bu. Gözlerine bakın! Nasıl da kızarmış, kayıp, sönük...

"Yine üflemeye mi başladın?"

Aha, yine başladı!

Resul ayağa kalktı. Çıktı. Kapı çarptı. Razmodin bir anda yapayalnız kalınca eşekten düşmüşe döndü. Sonra kendisine geldi ve koridora koşturdu. "Nereye gidiyorsun? Komutan Rüstem seni arıyor." Çok da umurunda sanki. Resul omuzlarını silkti. "Ta Mezar-ı Şerif'ten geldi. Babanın dostuydu o... Annenle ve kardeşinle ilgileneceğini söyledi." Başka bir gün gelsin. Resul şu an meşgul. "Kuzen sana ne oluyor? Hiçbir şey demiyorsun! Ne oluyor, söyle bana!" Hiç, Razmodin, hiç! "Hasta mısın?" Hayır, yaptı başıyla.

Evet Resul, hastasın, kendi kendini hasta ediyorsun.

Razmodin onu takip etti: "Yine her şeyi koyuverdin, yemek yok, uyku yok..." Birkaç banknot çıkardı ve Resul'ün cebine sokuverdi. "Kendine bakacağına söz ver. Git, bir doktora gözük. Bir şeyler ye, dinlen, kendini toparla. Gelip haberlerini alacağım..."

Razmodin'i, böylesi iyi niyetli bir kuzeni bunca hor görmek niye?

Çünkü neden seninle böyle incelikle ilgilendiğini biliyorsun. Ne merhamet ne de dostluk ona bunu yaptıran. Çünkü o da kardeşimle evlenmek istiyor. İşte, sebep bu!

Eee?

Resul daralmıştı; oteli terk etti.

Kalın bir dumanla kaplı sokak hâlâ boğucuydu. Birkaç adımdan sonra, Resul dalgın bir edayla durdu: "Bu Rüstem ibnesi de kim?" Bir sigara sardı ve yolun öte tarafına, silahlı adamların kaynaştığı Kültür ve Enformasyon Bakanlığı'na doğru baktı. İçlerinde Cano da vardı. Resul'ü

görünce seslendi: "Selam Resulovski!" Resul yolu geçip onun yanına vardı. "Tamam mıdır, kararını verdin mi? Beni takip et!" Binaya girdiler, merdivenlerden indiler ve bodrum katının loş ve dumanlı koridorundan ilerleyerek, büyük bir Kâbil haritasının çevresinde iki sakallıyla tartışmakta olan Komutan Pervaiz'in önüne vardılar. Sesleri jeneratörün gürültüsüne karışıyordu. Cano, Resul'ün varlığından haberdar etmek için Pervaiz'e yaklaştı.

"Dostoyevski okuru nasıllar? Hoş geldin. Dün akşamdan beri gençleşmişsin!" dedi Pervaiz yatıştırıcı bir gülümsemeyle. Resul sakalları olmadığından öyle gözüktüğünü anlatmak için yüzünü okşadı. "Sakal canını mı sıktı?" Gülüş. "Ya ses ne durumda?" Resul somurttu. "Vatandaş, dün akşam bana Razmodin'in kuzeni olduğunu neden söylemedin? Kendisiyle hapiste tanışmıştık. Ee?.. Bize katılmaya mı geldin?" Resul, diğer ikisine tedirgince bakarak "evet" yaptı. "Onlar bizden," dedi Pervaiz, onu rahatlatmak için. Söylemekle söylememek ve nasıl söylemek kararsızlıklarından kaynaklanan kısa bir sessizlikten sonra Resul, Kâbil haritası üzerinde gezinen kurşunkalemlerden birini aldı ve bir köşeye Komutan Rüstem'in adını karaladı. Pervaiz yüksek sesle okudu ve şaşırmış bir ifadeyle sordu: "Komutan Rüstem'le mi gidiyorsun?" Bu ismi duyunca diğer ikisi de başlarını Resul'e çevirdiler. Bu da onu daha da ürkekleştirdi. İçlerinden biri, "Onu kim bilmez!" diyerek ısrarlı bir bakışla Pervaiz'e döndü: "Bu arada... Seninle konuşmak istiyordum. Zira kendisiyle ittifak edeceğine dair söylentiler var."

"Evet, ama..."

"Bunun bir dedikodu olduğuna temin et beni!"

"Maalesef, doğru!"

"Demek onun için Kâbil'desin! Ya sen, bu işe razı mısın?"

"Karar bana düşmüyor..."

"Pervaiz, sana söylediklerimi düşün: Bu domuzun aramızda olduğunu öğrendiğim gün, o gün beni karşında, diğer safta göreceksin."

"Komutan Murat, kendisiyle sulh olmak evladır ya da..."

"Düşmanla sulh olmak? Kurtla kuzu arasında barış olur mu?"

"Doğru diyorsun ama düşmanla sulh bir mecburiyettir; dostla ise gerek yoktur ki?"

"Ama neden? Birbirimizden nefret ettiğimizi gayet iyi biliyorsun! Eğer onunla sulh olmak istiyorsanız, artık benim burada, aranızda yerim yoktur. Elveda!"

Tüfeğini kaptı ve dışarıya seğirtti. Pervaiz ve diğer adam peşi sıra atıldılar. Resul tek başına ve naçar, masanın üzerine serilmiş, kırışık ve delik deşik Kâbil haritasını seyre daldı.

O zaman, kardeşinin ismi, Dünya yankılandı içinde.

Kâbil şehri rüzgârı bekliyor. Şu kuraklıktan kurtulmak için yağmuru beklediği gibi rüzgârı da bekliyor. Henüz beş hafta önce, güneş daha dağların ardında kaybolmadan rüzgâr başlardı. Şehrin üzerine, hayatların her bir köşe bucağına yağmış tozu kaldırır, kovalardı. Hiçbir anayönden esmezdi. Sanki dünyanın merkezinden yükselir ve fır dönerek şehrin nefes almasını, uyumasını ve düş görmesini sağladıktan sonra da geri çekilir gibiydi... Artık yükselmiyor. Her şeyin çökmesine göz yumuyor; savaşın kükürdü, terörün dumanı, nefretin közü... Yanık, yağlı, deriye yapışıp hücrelere nüfuz ediyor. Alya Ana'nın sigarasından bir tane daha tüttürmek, bu boğucu havayı solumaktan iyidir.

Resul bir sigara yaktı. Ne eve dönmeyi ne de Suphiye'yi görmeyi istiyordu. Hâlâ sürtüyordu. Kayıp.

Bir doktora gitse? Artık Razmodin'in parasıyla vizite ücretini ödeyebilir, ilaç alabilir, yemek yiyebilir, üfleyebilir...

Melekazgar kavşağında, tabelasında "Kulak-Burun-Boğaz... vs. Uzmanı" yazan bir muayenehaneyi gözüne kestirdi. Girdi. Bekleme salonu dolup taşmıştı. Kadınlar, adamlar, aileler. Bazıları geceyi burada geçirmiş gibiydi. Yemekler yeniyor, sigara tüttürülüyor, öksürülüyor, soh-

bet ediliyor, gülüşülüyordu...

Koridorun girişinde, hastalara numara dağıtan bir genç adam Resul'le konuştu: "Numara almak için sabah çok erken, saat altıda burada olmak gerek." Çocuk Resul'ün şaşkın bakışları karşısında söylenmeye başladı: "Kâbil'in bütün hastaları buraya geliyor. Boğazı ağrıyan mı istersin, basuru azan mı? Hastaneler savaş yaralılarından başkasına bakmıyor, hale bak!"

Resul gitmek üzereyken bir kadın ona yaklaştı ve eğer durumu acilse kendi numarasını elli afgani karşılığında verebileceğini söyledi; doksan altıncı sıradaydı, dokuz kişi sonra; "Göreceksin, hızlı ilerliyor! Benim de çocuklarıma ilaç ve süt parası olacak." Resul duraksadı, sonunda kabul edip koridorda sırasını beklemeye koyuldu. Ve bu arada kadının üç numara daha sattığını fark etti!

Doktor da kaderin cilvesi babından, hayli yaşlıydı ve iyi göremiyordu! Şişe dibi gibi miyop gözlüklerine rağmen reçeteleri zar zor yazıyor, hastalarından yüksek sesle konuşmalarını istiyordu. Resul çaresizce, bir reçete kâğıdına, "Sesimi kaybettim," diye çiziktirdi ve tabibe uzattı. Beriki sinirlenerek genç adama okumasını haykırdı, sonra da anladı. "Ne zamandır?" Üç gün, diye gösterdi parmaklarıyla. "Neden?" Sessizlik. "Fiziksel bir şok mu?"

"Duygusal?" Evet, etti Resul kısa bir kararsızlıktan sonra. "Bunun ilacı yok," dedi doktor sinir bozucu bir sesle, her cins hastalık için önceden hazırlanmış reçeteler üzerinde parmaklarıyla tempo tutarak. "Sesinize kavuşmak için aynı heyecanı, aynı durumu yeniden yaşamalısınız. Muayene yüz afgani, lütfen," dedi ve seslendi: "Sıradaki!" Sonraki hasta girmeden, Resul üzerindeki son parayla ödemeyi yaptı, muayenehaneyi öfkeyle terk edip bu tekinsiz şehirde, gece bastırana kadar sürtmeye devam etti. Eve döndü ve uyudu. Kâbussuz.

Kâbusu bizzat yaşıyor o. Merhameti ise ancak hayal edebiliyor. Kuşkusuz o yüzden de gözlerini açmaya hiç niyeti yok; yatağından çıkmaya, kara güneşi selamlamaya, savaşın kükürdünü solumaya, kaybettiği sesini aramaya, katilini düşünmeye... Yorganına biraz daha sarınıyor. Gözler kapalı. Kapı kapalı. Uzun süre. Onu bu miskin halden hiçbir şey çıkaramaz. Ne başının etrafında uçuşan sinekler, ne Asamayi Dağı'nı vuran iki roket, ne Razmodin'in merdivenleri çıkan, kapalı kapının önünde duraksayan, sonra da geri inen umutsuz adımları, ne de Yârmuhammed'in çocuklarının avludan yükselen sevinç çığlıkları... Güneş batana kadar kalkmayacak.

Ama usulca yatağının uykusuna süzülen şu mavi çarşaflı iblis yüzünden kalktı. Kadın hâlâ örtülü olduğu halde, peçesini açmaya çalışan Resul'ü okşamaya başladı. Kadın karşı koyuyor. Ama Resul'ün hiçbir şeyi dinleyecek hali yok. Parmaklarının arasından kayıp duran ağır kumaşı çekiştiriyor. Kadın gülüyor. Ona bir kutu uzatıyor. İçinde mücevherler değil ama küçük, şeffaf ve canlı bir top var. "Âdem'in elması," diyor kadın, "ister misin?"

Kadın kutuyu yere atıyor, Resul onun yüzünü görmek istiyor. Yeniden çarşafını çekip çıkarmaya hamle

ediyor. Iska. Şimdi kendisi de kumaşa dolandı. Artık bu peçeyi yırtacak gücü kalmadı. Boğuluyor.

Debelendi.

Gözlerini açtı.

Onu boğan üzerindeki örtüydü. Odada her şey sakindi. Sinekler bile.

Uzunca iç geçirdikten sonra doğruldu, yeniden şehrin sisinde kaybolmak için yatağı, evi terk etti.

Aylak aylak dolanırken dar bir sokak onu Joyşir Meydanı'na çıkardı ve ekmek kokusu adımlarını yavaşlattı. Durdu ve hayır sahibi bir elin helva dağıtmasını beklemeye koyuldu. Fırının önünde bekleyenler arasında, bakışları, kendisi için fazla büyük bir koltuk değneğine dayanan topal adama takıldı. Suphiye'nin babasının iki arkadaşından birine benziyordu adam.

Adam ekmek aldıktan sonra Resul'ün önünden geçti: Değneğin ahşabına şiirler kazınmıştı, Muharremullah'ınki gibi... O değnek bu!

Öyleyse?

Demek arkadaşı enkazın altında can verirken o, koltuk değneğini sahiplenmişti. Kendisinin değneği yoktu, demek ki onu kendisini kurtarmak için almıştı. Ona çok büyük bu değnek. Hain pislik!

Resul onu takibe koyuldu; önce gözleri, sonra da ayaklarıyla.

Adam bir koltuğunda değnek, diğerinde ekmekle tıklım tıkış bir sokağa girdi ve yolun yarısında, koltuğunun altındaki ekmeği düzeltmek için duraladı. Bunu yaparken de bakışları, kendisi gibi durup kalmış olan Resul'ünkilerle kesişti. Bu ısrarlı bakışmadan rahatsız olan adam yeniden yola koyuldu ve başka bir sokağa vardı; bu seferki ıssızdı. Orada, Resul'ün kendisini takip ettiğinden emin oldu. Ürkerek adımlarını hızlandırdı. Resul de ona yetişip yolunu kesti. Adam korkuyla ve nefes nefese,

kolunun altındaki ekmeğe sarıldı. "Doyuracak altı boğazım ve sadece bir ekmeğim var," dedi yalvarır bir sesle.

Görüyorsun Resul, seni hatırlamadı, zavallı.

Hayır, beni hatırlamadı. Kendimi tanıtacağım. Zayıflamış hafızasını tazeleyeceğim.

Buraya, gözlerimin içine baksın!

Topal dehşetle ona bakıyordu. Bir söz, bir tokat, bir bıçak, bir tüfek bekliyordu... Hiçbiri yok. Sadece öfkeden kudurmuş, ürkütücü bakış var. "Benden ne istiyorsun?" diye sordu adam. "Kimsin sen?" İşte iyi bir soru. Resul dudaklarını oynatarak ismi heceledi: MU-HAR-RE-MUL-LAH. Adam dudaklarını okumaya çalıştı. "Muhammed? Ha, Kazım'ın oğlu mu? Seni vurmamışlar mıydı? Nasıl geri geldin?!" Şimdi de ölülerle dirileri karıştırıyorsun. İyi bak! Ben REE-SUUULLL, MU-HAR-RE-MUL-LAH'ın damadı.

Resul adamın kolunu sıktı ve onu aşağıya çekti. Toprağın üzerine parmağıyla Muharremullah yazdı. "Hangi Muharremullah?" Resul, bu isimle bastonu bağdaştırmasını umarak, koltuk değneğini işaret etti. Adam hâlâ Resul'ün ondan ne istediğini anlamamıştı. "Koltuk değneğimi mi istiyorsun?" Hayır! "Ya ne istiyorsun o zaman?" Resul'ün işaretparmağı yere yazılı ismi gösterdi. Telaşlanan adam bir kez daha okudu: "Muharremullah, bu sen misin? Seni tanımıyorum." Yerden doğruldu, Resul de onunla birlikte. Adam onu aşmaya, yoluna devam etmeye çalıştı. Resul daha hızlıydı, geçişi kesti, adamın dehşete kapılmış suratını incelemeye koyuldu.

Bu gerçekten o mu?

Hiç kuşku yok. Onun Muharremullah ile tekkede geçirdiği zamanları, füzenin birinin orayı yaktığı günü hatırlamasına yardım edeceğim. İhanetini hatırlayabilmesi için ölüm korkusunu yeniden yaşamalı.

Resul gitgide korkusu büyüyen ve koltuk değneğine

daha sıkı sarılarak yalvarmaya başlayan adamın değneğine yapıştı: "Allah aşkına!" Ama Resul duymuyordu. Bastonu çekip aldı ve ona vurmak için havaya kaldırdı. "Allahım beni bu meczuptan koru!" diye bağırdı yere yuvarlanan topal; acıdan büzüşmüştü. Resul oturdu ve yere, "Ben bir hainim," yazdı. Adam harfleri çakıllardan ve ayak izlerinden güçlükle ayırt edebiliyordu. Okumaya çabaladı. Sersemlemişti, cümlenin manasını idrak etmekte zorlandı, Resul'e sordu: "Sen hain misin?" "Hayır, hain sensin!" yaptı Resul, işaretparmağını adamın göğsüne bastırarak. "Ben mi, hain mi! Neden ki?" diye diklendi öteki. Resul, değneği ürkmüş gözlerinin önünde sallayarak, ona uzun uzun, dehşetle baktı. Nefesini kesiyordu.

"Bunu ondan çaldın," yazdı Muharremullah'ın adının yanına. "Yo, hayır! Bu benim koltuk değneğim. Onu satın aldım. Yemin ederim..." Ama değnek, hasta bacağına indi ve oradan keskin bir çığlık kopardı. "İmdat!" Resul adamı saçlarından yakaladı ve yüksek sesle okuması için kafasını yere bastırdı: "Ben bir hainim." Ama o okumadı, bunun yerine daha da yüksek perdeden haykırmaya başladı: "İmdat! Kurtarın beni! Yardım edin!" Değnek bu kez kafatasına indi ve onu susturdu. Adam gözyaşlarına boğulmuş halde yalvarıyordu: "Kardeşim, sen Müslüman değil misin? Altı çocuğum var. Allah aşkına, merhamet et!.. Param yok. Yemin ederim ki param yok." Zavallı! Mesele para olsaydı şimdiye kafasının yarılmış olacağını bilmiyor.

Bırak onu Resul! Asla anlayamayacak; ne ondan istediği şeyi, ne de bunun sebebini.

Hainin teki olduğunu itiraf etsin. Bağırsın.

Değneğin tekrar yükselmesiyle adamın sesi de yükseldi: "Vurma! Tamam. Vurma!" Değnek havada kaldı. "İhanet ettim... İhanet! Beni affet! Allahım, tövbe ediyorum..." Değnek yeniden kafasına indi; korkudan, dehşet-

ten inliyordu. "Vurma! Ben ihanet ettim." İşte bu; bağırsın, bir kez daha, "İhanet ettim!" Daha güçlü, "İhanet ettim!" Daha da güçlü. Dünya âlem duysun. Bağır! "Ben bir hainim! Suçluyum!" Hayır, sen suçlu değilsin. SEN BİR HAİNSİN!

Aliabad Tırmarhanesi'ne kapatılacak kıvama geldin Resul. Bu zavallı andavallının senin takıntılarından haberdar olmasını nasıl beklersin? O tedrisattan geçmemiş o. Onun için suçla ihanet aynı şey, aynı vahamette.

Hayır, onları birbirinden ayırmayı çok iyi biliyor. O buralı, ihanetin suçtan daha beter olduğu bu ülkeden. İcabında öldürmek, çalmak, tecavüz etmek... o kadar önemli değildir. Mühim olan ihanet etmemektir. Allah'a, kavmine, ailene, ülkene, dostuna... ihanet etmemek. Ama o, o bunu yaptı!

Hiçbir mazerete ihtiyaç yok. Bu adama karşı öfkeni hiçbir şey mazur gösteremez, hiçbir şey; dilini lal edenle aynı heyecanı, aynı şoku, aynı durumu yaşamak için yeni bir cinayet işlemekten başka. Tüm bunlar sesine kavuşabilmek için mi?

Bırak adamı da yaşasın. Senin sesin, hatta bir peygamberin sesi bile bir hayata değmez.

Benzi atmıştı, değneği öyle güçlü duvara vurdu ki baston kırıldı. Oturdu. Adam ağlıyordu.

Nefesi düzene girdikten sonra Resul bir sigara yaktı ve inleyerek doğrulmaya çalışan topala doğru baktı. Bir sigara daha yaktı ve ona uzattı.

Sonra da gitti.

Tekkeye vardı.

Server Baba ve tayfası orada değildi. Ama tekke tıka basa doluydu. Herkes gözlerini saçı sakalına karışmış, sanrılı bir adama dikmişti. Herkes ona bir şeyler uzatıyordu; bir bardak çay, beş yüz afganilik bir banknot ya da

bir tüfek mermisi. Sanrılı adam parayı aldı, sonra mermiyi aldı, ağzına attı, yuttu ve sonunda da çayı alıp bir dikişte içti. Adamlardan biri, parayı vermiş olan, afallamış halde diğerlerine döndü. "Beş mermi etti! Gördünüz mü? Beşinci mermiyi yuttu."

Sanrılı adam şaşkın bakışlara karşı kayıtsız halde ayağa kalktı ve "Yahu!" diye boğuk bir nara attıktan sonra birkaç adamın eşliğinde tekkeden ayrıldı.

Resul iki Marlboro karşılığında cigaralıktan derin bir nefes aldı ve ciğerlerinde tuttu. Gözlerini kapattı. Ve dünya, adamın ağzındaki mermiler gibi, tanyerine kadar yok oldu.

Seher vakti, Server Baba'nın sesinin üst kattaki çayhaneden yankılandığını işitti. Kendisini kahvaltılarını paylaşmaya davet eden tayfaya katıldı. Sonra da onlarla birlikte yeniden tekkeye indi.

Esrarla güzelleşmiş bir kafayla tekkeden çıktı.

Evine dönmekten korkuyordu. Odasının, kâbuslarından kaçmış hortlaklarca istila edildiği hissine kapılmıştı: Gök mavisi peçeli kadın, elinde bir bıçakla Yârmuhammed, ahlak dersleriyle Razmodin ve hatta *Suç ve Ceza*'sıyla Dostoyevski...

Sendeleyen adımları Suphiye'nin evinin yolunu tuttu.

Ne arıyorsun onun yanında?

Ona ihtiyacım var, başka kimseye değil. Beni gözyaşlarının saflığına, gülümseyişinin temizliğine, nefes aralarının aklığına almasına ihtiyacım var... onun masumiyetinden ölene kadar.

Başka bir deyişle, kendini aklamak için onun saflığına, kırılganlığına ihtiyacın var. Sadece buna! Rahat bırak onu. Kendi uçurumuna sürükleme.

Durdu.

Her şeyi onun defterine yazacağım ve kendisine vereceğim. Ona hayatını vereceğim.

Adımlarını sıklaştırdı. Aksak. Esrik.

Merdivenleri tırmanmakta, kapısına varmakta ve odasına süzülmekte büyük güçlük çekti. Sonunda bunları başardığında ise mekânının derli toplu ve temiz olduğunu görüp şaşırdı. Giysileri güzelce katlanmış, kitapları köşesine dizilmişti; yerlerde tek cam parçası yoktu.

Kendisi için kim bu kadar zahmete katlanmıştı? Tabii ki Rona, Yârmuhammed'in karısı. Önceden olduğu gibi, yine o.

Pencereye yanaştı, Yârmuhammed'in evine doğru bakındı. Avlu boştu. Camlarda hiçbir gölge yoktu. İçsel bir sarhoşluk kafası onu ele geçiriyor, odasını bu kadar düzenli görmenin hayretini ve Suphiye'ye yazmak için duyduğu tasalı arzuyu bastırıyordu.

Neye seviniyordu aslında? Karısının onun temizliğini yapmasına engel olamamış olan Yârmuhammed karşısındaki zaferine mi?

Amma da kibirli adam!

Bakışlarının pencerenin pervazına özenle yerleştirilmiş olan meşhur deftere takılmasıyla, bu pespaye ve çocukça neşe tuzla buz oldu. Defterin üzerine atıldı. Acaba Rona onu açmış, şiirlerini ve Suphiye hakkındaki mahrem düşüncelerini okumuş muydu? Ya son cümleyi: "Bugün Alya Ana'yı öldürdüm."

Defter ellerinin arasında titredi. Son sayfasından açtı ve okudu, "Bugün Alya Ana'yı öldürdüm." Döşeğinin üzerine oturdu. Ve uzun uzun düşündükten sonra kalemini alıp ekledi: "Onu senin için öldürdüm, Suphiye."

Onun için mi? Neden ki?

Neden olduğunu yazacağım ona. Ama önce ondan bahsetmek istiyorum, onun kırılgan masumiyetinden, hiç süslemeden, berrak sözlerle anlatamadığımdan. "Seni hiç öpmedim, Suphiye. Neden, biliyor musun?.." Merdivenleri çıkan adımların sesi sözlerini kaleminin ucunda dondurdu. Kapı çalındı. Yumuşak, kadınsı bir ses duyuldu: "Resul Can, benim, Rona." Kapıyı açmak için uzandı. "Merhaba," dedi Rona, çekinerek. Elinde, üzeri beyaz peçeteyle örtülmüş bir tepsi tutuyordu. Resul yol vermek için çekildi ve onu gizlice, elinde defteri görünce vereceği tepkiden endişe ederek, gözledi. "Resul Can, senden Yârmuhammed'i affetmeni dilemeye geldim. Bugünlerde kendinde değil. Asabı bozuk. Korkuyor... Onu bilirsin. Üstelik işsiz de kaldı. Kaygılı işte..." Tepsiyi uzattı. "Bak, kişmiş peyniri[1], senin sevdiğin taze ev peynirinden ve kuru üzüm."

Resul mahcup olmuştu, tepsiyi aldı ve sanki sıkılmasına gerek olmadığını, her şeyin geride kaldığını söylemek istermiş gibi, belli belirsiz bir jestle teşekkür etti. Sonra da temizlik için şükranlarını ifade etmek üzere eğilerek selam verirken, defteri tutan eliyle kitaplarının derli toplu dizilmiş olduğu köşeyi gösterdi. "Eskiden yaptığım gibi yaptım. Hani o zamanlar..."

Artık kadını dinlemiyordu. Bakışlarında ne bir kuşku ne de endişe gördüğünden emin olduktan sonra, yine eskisi gibi, etli ve parlak dudaklarının, fındık rengi, ba-

1. Afgan mutfağında kişmiş ile birlikte yenilen bir tür lor. (Y.N.)

dem gözlerinin cazibesine kapılmıştı. Ve Rona da, cazibesinin üzerindeki gücünü bilerek –uzunca bir süredir– onunla oynuyor, örtüsünün ucunu dişlerinin arasında ezerek dudaklarını gizliyordu. Onu daha da baştan çıkarma numaraları. Resul, eğer Yârmuhammed kendisinden nefret ediyorsa, bunun büyük ölçüde Rona'ya olan zaafından kaynaklandığına ikna olmuştu. Onun çekiciliğinden çekinmeliydi; kesinlikle.

"İyi, ben gideyim..." Rona gitmeye karar vermişti. Resul peçesinin ardından söylediğini duyamadığından, aklı karışmış halde onu takip etti. Odanın eşiğinde durarak, onu evinin koridorunun loşluğunda kaybolana dek izledi. Pencerelerin arkasında Yârmuhammed'i aradı. Hiçbir gölge yoktu. Kuşkusuz dışarıdaydı ve Rona'nın kendisini ziyaret etmeye cesaret edebilmesinin sebebi de buydu.

Resul'ün aklı başka yerlerde olmasaydı, bunca kaygısı ve elinde de Suphiye'nin defteri olmasaydı döşeğe uzanır, hayallere dalardı. Eli pantolonundan içeriye kayar, penisini okşardı. Mastürbasyon yapmak için onunla birkaç sahne düşlerdi. Bugün için, Rona'nın çırılçıplak, kızlarının salıncağına oturmuş, kafası hafifçe eğik ve dudaklarında fettan bir gülümseme olduğu sahneyi seçerdi. Gözlerini dikmiş, Resul'e bakıyor olurdu. Bacakları ayrılmış, kolları halatlara dolanmış ve elleri kasıklarında, kendisini okşuyor... Haydi, şimdi sırası değil. Şimdi bunu düşünmek için insanın gerçekten hasta, sapkın, Aliabad Tımarhanesi'nden kaçmış bir deli olması gerek!

Tepsiyi bırak, kapıyı kapat ve yazmaya koyul.

Yeniden defteri açtı.

"Seni hiç öpmedim, Suphiye. Neden, biliyor musun?" Ya sonra? "Çünkü senin masumiyetini öpebilmek için çok fazla güce ihtiyacım vardı." Bunu da nereden çıkardın? Daha berrak bir zihnin, daha doğrudan keli-

melerin olamaz mı senin? Masumiyetini öpmek! Bu da ne demek? Bunu yazarsan seninle ancak alay eder; "Kır benim masumiyetimi! Öp beni! Ben sana güç veririm."

Pes etmişti, defteri kapatıp kitapların arasına attı ve yatağa yığıldı. Aradığı kelimeleri karanlıkta ve sessizlikte bulmak için gözlerini kapattı. Ama merdivenden gelen ayak sesleri onu yatağından söktü. Bu kez ağırdı adımlar. "Resul! Benim, Razmodin." Yalnız değil, biri kulağına fısıldıyor. Resul kıpırdamadı. "Resul?" diye tekrarladı Razmodin kapıyı çalarken. Kısa bir bekleyişten sonra Yârmuhammed'in kızlarına seslendi: "Hey, kızlar! Resul gitti mi?"

"Hayır, odasında. Belki uyuyordur," diye yanıtladılar bir ağızdan. "Cehennem'in dibine gidin!" diye içten içe gürledi Resul. Kalktı.

"Resul!" diye tekrar seslendi Razmodin, içeriden kilitli kapıyı sarsarak. Daha da güçlü vurdu. "Bir dakika!" diye homurdandı Resul içinden. Açacaktı.

"Ah, sonunda, buradasın! İki gündür seni arıyoruz," diye patladı Razmodin yaklaşırken; arkasında beyaz sarıklı, ince, küçük bir adam vardı. "Resul, Komutan Rüstem seni ziyaret etme nezaketini gösterdi ve..." Komutan Rüstem, Resul'e doğru ilerledi, "Sevgili Resul," onu kollarına aldı, "sonunda seni gördüm!" Resul soğuk ve pek davetkâr olmayan bir havayla geri çekildi. Rüstem, içeriye davet edilmeyi bekler halde, eşikte kalmıştı. İşi Razmodin ele aldı ve hemen odaya dalıp kendisini buyur etti. Öteki de girip mutantan bir söyleve başladı: "Sevgili Resul, muhterem valideniz tarafından buradayım. Nereden başlayacağımı bilemiyorum. Ailenizden iki haber getirdim. Biri maalesef kötü ve pek hazin, diğeriyse iyi ve ümitli: Büyük bir acıyla ifade etmeliyim ki, pirüpak bir mümin olan baban, ruhunu rahman ve rahim olan Allah'a cesaretle teslim etti. Şahadete erdi. En derin taziyelerimi sunarım. Mekânı Cennet olsun. Geride kalan

ailesine, Allah'ül Rahim'den çok sabır ile uzun ve müreffeh bir hayat niyaz ederim..." Ellerini açtı, "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn."[1] Sonra sustu ve Resul'ün konuşmasını bekledi. O ise duygusuzca, dik dik yüzüne baktı. Rüstem şaşırmaktan ziyade sıkılmış halde Razmodin'e kaçamak bir bakış attı ve kendisine yer gösterilmesini beklemeden ayaklarını çıkartıp döşeğe yerleşti. Razmodin de ona katıldı ve ikisi de gözlerini, kayıtsız havasını hâlâ koruyarak daha uzağa oturan Resul'e diktiler.

Sessizlik.

Kasvetli sessizliği Rüstem, Resul'e –ki reddetti–, sonra da Razmodin'e sigara tutarak kırmaya çalıştı ve söylevine devam etti: "Tabii ki sevgili annen, seni bir mektupla bu üzücü olaydan haberdar ettiğini söyledi... Ama görüyorum ki mektubu sana ulaşmamış..." Resul'ün bilakis mektubu almış olduğunu belirtmek için kafasını sallama ve kirpiklerini oynatma biçimi Komutan'ın kafasını daha da karıştırdı. Kitapları eşeleyerek annesinin mektubunu bulup Rüstem'le Razmodin'in fal taşı gibi açılmış gözlerinin önünde havada sallayan, sonra yerine dönen ve kayıtsızca, kişmiş peyniri tepsisinin çevresinde dönenen sinekleri kovmak için eline bir sineklik geçiren Resul'ü şaşkınlıktan donakalmış halde izledi.

"Yani mektup sana ulaştı mı?" diye sordu Komutan.

Evet.

"Ama... Muhterem anneciğin senin şehit babandan haberdar olmadığını sanıyor! O mektubu gönderdikten sonra seni çok bekledi..."

Resul, kuzeninin, "Babam, ölü ya da sağ, benim için çok önemli değildi," demesini duymak endişesiyle gözlerini eğmiş ve ayak tırnaklarına sabitlemiş olan Razmo-

1. Bakara Suresi, 156. ayet. Meali: "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aitiz ve şüphesiz O'na döneceğiz." Türkiye'de cenaze haberi üzerine okunur. (Ç.N.)

din'i, kınayan bir edayla kesti. Bundan Rüstem'e bahsetmemişti, kesin. Ama neden? Bahsetmeliydi!

Resul sinekliği önüne konan bir sineğin tepesine indirdi ve cenazesini kapıya doğru yolcu etti. Mesajı alan Rüstem öfkelenmiş, kendisini zor tutuyordu. "Bildiğin gibi, Müslüman bir Afgan genci için anne babasına karşı olan ödevi her şeyin üstündedir. Baba kanı pahalıdır. Herkes intikamını alacağına ant içmen için seni bekledi. Ama..." Sözü, bir sineği daha ezen sinekliğin darbesiyle kesilmişti. Adam sinirle Razmodin'e döndü: "Bilir misin ki anası ve bacısı, bu gencin kendileri hakkında ve İbrahim'in ateşi hakkında nasıl bir tavır takındığını bilseler ne üzülürler?" Razmodin onu başıyla onaylarken Resul'ün ne düşündüğünü hayal edebiliyordu: "Hayır, babamın ölümüyle teselli bulmuş olmalılar."

Resul'ün sessizliğiyle iyice altüst olan Rüstem, sigarasından derin bir nefes çekti ve bekledi. Nafile bekleyiş. Sabırsızlandı. "Allah aşkına, bir şey söyle!.." Resul sinekliği elinden bıraktı ve onu uzun uzun süzdü. Razmodin, Resul'ün içinde nelerin kaynadığını çok iyi biliyor ama neden sesini çıkarmadığını anlayamıyordu. Saygıdan mı? Bu ona pek uymuyor. Gelenek adına, onur ya da din adına insanların birbirlerini öldürmelerini, intikam almalarını, savaşı beslemelerini teşvik eden herkese uygun bir dille hakaretini edebilirdi, her zamanki gibi... "Babanı kimin öldürdüğünü biliyor musun?" Resul omuzlarını silkti, bu onu ilgilendirmiyordu. "Bir hırsız, onu parası için öldüren bir ipsiz... Para için!" Demek adam açtı. Bir açtan intikam almanın hiçbir anlamı yok. Babam, bir komünist olarak, sözde açların adaleti namına savaşıyordu; fakirleri kurtarmak için zenginleri öldürüyordu, değil mi? Onun parası sayesinde birkaç açın karnının doyduğunu görmekle ruhu şad olmalıdır!

Resul'ün kafasından geçenleri hayal etmek bile Raz-

modin'i dehşete düşürmüştü. Mamafih sessiz kalmasına şaşırmış, hayır şaşırmamış, böylece sıkıntısı hafiflemişti. Bundan yararlanmalıydı. O da özürlerini sunmak için Rüstem'e döndü, "Kuzenim birkaç gündür iyi değil..." Ama sözü, aniden ayağa kalkarak Rüstem'in pabuçlarını dışarıya koyan ve odasını terk etmesini işaret eden Resul tarafından kesildi.

Rüstem kendini kaybetmişti, haykırarak ayağa fırladı: "Ne edepsiz bir çocuk bu! Nankör!" Razmodin'e dönerek: "Anasıyla bacısının hatırı olmasa ânında işkembesini dağıtırdım!" Yere, Resul'ün ayaklarına tükürdü. Ama öteki tepki vermeden, Razmodin, Rüstem'i çıkmaya zorladı.

Resul kapıyı kapattı ve odanın ortasında ayakta kalarak Komutan'ın arkasından koşan Razmodin'i dinledi: "Kızmayın, yanlış anlamayın. Hasta o, yemin ederim. Babasının ölümünden beri bir tuhaf oldu. Bir aydır herkes kendisinden şikâyetçi..." Sesi sokakta uzaklaşıp kayboldu.

Resul öfkesinden boşanmış halde ve muzaffer bir tebessümle oturdu. Yeniden sinekliği eline aldı ve yeni bir kurban için çevresine bakınmaya başladı. Bir tanesi tam döşeğe konmak üzereydi ki sinekliği tepesine indirdi ve cenazesini kapıya yolladı.

Artık sakinleşmiş olduğundan annesinin mektubunu tekrar eline aldı ve baştan sona okudu. Allah'a şükür, annesinin ne güzel bir yazısı ne de Raskolnikov'un annesi gibi bir şeyi on sayfada söyleme belagati vardı! Bu mektup kısa, kötü yazılmış ve neredeyse okunaksızdı.

Kardeşi Dünya'yla ilgili cümleleri tekrar okudu. "Kardeşini isteyen bir adam var, zengin ve nüfuzlu..." İyi de kimdi bu? Annesi adını yazmaktan neden kaçınmıştı? "Zengin ve nüfuzlu"; demek ki bilinmedik biri değil. Bu kesinlikle şaibeli, namı kötü biri olmalıydı. Annesi bundan dolayı kimden bahsettiğini bilmesini istemiyor olmalıydı.

Okumaktan hiç de hoşlanmadığı sözcüklerle yeniden karşılaşmak kaygısıyla, bakışları kâğıdın üzerinde yolundan saptı. Ama oradaydı işte o sözcükler, diğerlerinden de okunaklı hem de: "Dünya onayladı. Ama öncelikle senin olurunu istiyor. Artık evimizin erkeği sensin..." Mektubu katladı. " Evimizin erkeği." İlk okuduğunda bu cümle onu gururla şişirmişti, "evimizin erkeği" ama şimdi bunun başka bir mesaj, neredeyse küstahça bir mesaj içerdiğinin farkına varıyordu. Her sözcüğün başka bir rengi, başka bir tınısı vardı. Artık saf ve masum değildiler. Ortalığa kinaye, sitem saçıyor, söylenmeyenleri açığa vuruyorlardı...

"Evimizin erkeği!"

Hayır, annen sana böyle bir mektup yazmayı beceremez. Bu iğrenç izlenime kapılan sensin. Onu başka bir gün oku, orada sadece bilgelik ve lütuf bulacaksın.

Mektubu tekrar katlayıp bir kitabın arasına koydu. Ama herhangi bir kitabın değil. Tabii ki *Suç ve Ceza*'nın ciltlerinden birinin arasına! Ve daha da beteri: Raskolnikov'un annesinin mektubunu okuduğu sayfaların arasına.

Resul, bu kadarı çok fazla!

Daha kitabı yerine kaldırmamıştı ki kapı yeniden, şiddetle açıldı ve Razmodin'in sesi odayı doldurdu: "Artık hayatla bağın kalmadı mı, nedir? Tez vakitte Allah'ın belası bir kurşun işini bitirsin mi istiyorsun? Tam olarak neyin peşindesin? Gerçekten hastasın sen." Resul ona bakıyor, annesinin mektubunu kendisine iade etmekte tereddüt ediyordu. "Niye bir baş belası gibi davrandın? Teyzemle Dünya'yı yalnız bırakmamak için evine aldığını biliyor musun? Tüm bu yolu seni rahatlatmak ve sana para vermek için yaptı. Al!" Cebinden çıkardığı bir deste parayı döşeğin kenarına attı. "Ona değil teşekkür, bir kelime bile etmedin! Neden?" Eğilmiş haldeki Resul, kitabı

yeniden açtı, annesinin mektubunu aldı ve Razmodin'e uzattı. Oku! Ve o da okudu. Her sözcük onu yıkıyor, başını omuzlarına gömüyor, ellerini titretiyordu. Şimdi bu paranın sebebini anlamıştı! Eh, herhalde, bu cömertlik, bu nezaket Resul'ün kara gözleri için değildi. Rüstem bu parayla Dünya'yı satın almanın derdindeydi. Dünya, kuzenin. Sevdiğin ve evlenmek istediğin kuzenin. "Bu orospu çocuğunun vereceği 'iyi haber' bu muymuş?" diye sordu Razmodin, bozum olmuş halde. Demek Resul'ün ona bu kadar iğrenç davranmasının sebebi buydu, onun bu haberi senin önünde duyurmasını önlemek içindi. "Dünya!" diye haykırdı Razmodin. Resul'ü omuzlarından kavradı ve sönük bir sesle sordu: "Ama... Ama neden bana bir şey söylemedin?" Resul omuzlarını kurtardı. "Eğer bana söylemiş olsaydın Mezar'a giderdim, hatta seni de götürürdüm..." Öyleyse şimdi git ve Resul'ü de rahat bırak. "Seni götürüyorum." Resul artık hiçbir şey yapamaz. Git Razmodin, annesini ve Dünya'yı Kâbil'e getir!

Razmodin sıçradı ve parladı: "Onları bulacağız..." Oysa Resul'ün umutsuz bakışlarının sebebi onun bu coşkunluğuydu. Kendine geldi: "Hayır, burası artık çok tehlikeli. Hep birlikte Tacikistan'a gidiyoruz." Hayır, yaptı Resul. "Aslında, orası da onların kontrolündeki bir bölge," yorulmuştu, "öyleyse nereye? Bir çözüm bul, kahretsin!" Ne istiyorsan yap ama Resul'ü rahat bırak... Rahat!

Razmodin, Resul'ün anlaşılmaz sessizliğine duyduğu öfkeyle Rüstem'den gelebilecek tehdidin kaygısı arasında bölünmüş, bir an için gücü tükenmiş halde kalakaldı. Sonra aniden, kapıyı çarpıverdi. Öfkeli adımlarının merdivenleri inişi, avluyu dövüşü ve nihayet alacakaranlığın tozunda yitişi duyuldu.

Resul bitkin düşmüştü, uyumak için olmasa da gözlerini yumdu.

Gece karanlıklarıyla geldi.
Odayı istila etti.

Ve Resul ancak, koro halinde yükselen ezan sesleri şehrin uykusunu kaçırırken, o zaman gözlerini güçlükle açtı. Başı dönüyordu. Doğruldu, sırtını duvara verip bacakları bükülü ve göğsüne gömülü, oturdu.

Titriyordu. Öfkeden, korkudan, alçaklıktan... Her şeyden titriyordu.

Her şey göğsünde düğümleniyordu.

Göğsünü şişirdi ve gırtlağını yırttı; ses çıkmadı.

Ağladı.

Uyuyor.

Bir anda, korkunç bir patlama sesiyle uyandı ve sıçradı. Terden ıslanmış, döşeğinin üzerine ve yüzü pencereye dönük halde oturdu. Pencerenin ardında yine gece, hâlâ karanlıktı. Koyu duman, ayın, evlerin düşlerine sokulmasını engelliyordu.

Resul, Rona tarafından elinin uzanacağı yere bırakılmış olan mumu yaktı. Kil testiye kadar süründü. Bir yudum su kalmamıştı.

Tekrar yatağına döndü, gözleri Rüstem'in Razmodin'e bırakmış olduğu para destesine takıldı. Üzerinde bir sinek pinekliyordu. Deste, Alya Ana'nın gergin ve etli elinde sıkıca tuttuğuyla aynıydı. Bu sadece bir izlenim. Tüm desteler birbirine benzer.

İndir onu cebe!

Uzunca bir kararsızlıktan sonra, sinirli bir hareketle, bir yandan sineği haklamak istermiş gibi kaptı. Sinek kaçtı ve taze peynirle kuru üzümleri örten beyaz peçetenin üzerindeki kavmine katıldı.

Resul paraya uzun uzun baktı ve onu uzağa fırlattı. Korkuyla ya da tiksintiyle.

Bir sigara sardı.

Düşündü.

Neticede bu paranın belki de Alya Ana'nınki kadar kirli olmadığını düşündü. Ne de o kadar tehlikeli. Öyleyse niye böyle iğreniyordu? "Kibirden!" derdi Razmodin olsa, "Kibir gerçekten senin içini kemirmiş Resul. Hiçbir dayanağı olmayan bir kibir, saçma bir kibir."

Evet, bunu üzerime alıyorum, hiçbir dayanağı olmayan bu kibri. Herkes bilsin; kibri gurura yeğliyorum. Gururlanmak, "bir şeyle" gururlanmak, o şeye bağlı olmak demektir. Halbuki kibir derindir, içeridendir, kişiseldir, bağımsızdır, toplumsal bir referansı yoktur. Gurur onur bahşeder, kibir ise bilgelik.

Yine kulağa hoş gelen bir sürü laf. Tüm yaşadıklarına ve yaşamakta olduklarına rağmen, hâlâ ona, o paraya ihtiyacın olduğuna kendini ikna edemiyorsun. Elli bin afganinin yanı başında. Bununla anneni, kardeşini, nişanlını kurtarabilirsin. Aileni açlıktan ölmeye terk etmek senin kibrini, bilgeliğini lekelemiyor mu?

Çileden çıkmıştı, sigarasından uzun bir nefes çekti ve dumanı üflerken mumu söndürdü. Sonra da uzandı ve karanlıkta bekledi. Kuzenine gidip parayı geri vermek için günün ağarmasını bekledi.

Hayır, ailemi bu parayla kurtarmayacağım.

Peki. Öyleyse neyle kurtaracaksın?

Döndü, kıvrıldı ve duvardan kabarmış olan birkaç boya parçasını tırnaklarıyla kazıdı. Sonra da çocukken yaptığı gibi, tırnaklarındaki boya kalıntılarını yaladı; hâlâ aynı derecede mide bulandırıcıydı. Yaladı, kusmak ve uyumamak için.

Kusmadı.

Ve tekrar uykuya daldı.

Gün ağarırken Metropol Oteli'ne gitti. Mahalle ab-

lukaya alınmış, iki tank, birkaç silahlı cip ve BM logolu araçlarla çevrilmişti. Kararlı adımlarla otelin önüne ilerledi. Silahlı iki adam onu durdurdu. Razmodin'in ismini söyler gibi dudaklarını oynattı.

"Ne?"

Bir anda her şey uğultuya boğuldu. İnsanlar "şehidin" cenazesini taşırken haykırıyordu: "Allahu ekber!", "Şehitlerimizin intikamını alalım!" İki bekçi Resul'ü bırakıp korteje katıldı ve gözden kayboldu. Resul otele daldı. Lobi silahlı adamlar ve gazetecilerle doluydu. Bekleyiş halindeydiler. Neyi? Kimse biliyor gibi gözükmüyordu. Hepsinin kulağı kirişteydi. Resul, Razmodin'in ofisine giden merdivenlere yöneldi ancak koridorun diğer ucunda, Komutan Rüstem'i iki adamla birlikte –Pervaiz'in ofisinde karşılaştığı, Mezar-ı Şerif'ten gelen komutana sonsuz nefret kusan adamlarla– görünce bir köşeye büzüldü. Oteldeki gergin havaya rağmen keyifli, sanki artık sacayağını kurmuş gibi bir havaları vardı.

Gizlice Razmodin'in ofisine gitti. Orada değildi. Mezar'a, Dünya'yı bulmaya gitmiş olmalıydı. İşte adam, gerçek bir adam. Yapması gerekeni yapıyor. Pek güzel.

Evet, pek güzel, çünkü seni sorumluluğundan kurtarıyor.

Yetti. Benim bir alçak olduğumu kabul edin. Hiçbir işe yaramam. Kayıp bir çocuktan başka bir şey değilim, kayıp bir dost, kayıp bir düşman, kayıp bir öğrenci, kayıp bir nişanlı, kayıp bir katil... Başka bir şey değil. Bırakın da dalgama bakayım, esrarın şiirli uçurumlarında süzüleyim.

Ve tekkenin kapısı çaldı. "Kim o?" diye sordu Hakim, kapının yarıklarından bakan tekkenin sahibi. "Sen Resul müsün?" Evet. "Ama hangi Resul? Hazret mi, Haşhaşin mi?" diye yükseldi Server Baba'nın sesi. Hakim gülerek kapıyı açtı ve Resul'ü içeri çekti. Her şey duman

bulutlarının ardında, bulanık, dalgalanıyordu yine, her zamanki gibi, düşlerdeki gibi.

Hakim kapıyı kapattı ve Resul'e dumancıların çemberinde, trans halindeki genç bir adamın yanında yer gösterdi. "Celal, yer aç."

Ancak Celal'in yanında oturan bir başka genç, "Onun keyfini kaçırma. Celal göğün yedi kat üzerinde. Oynarsa düşer. Buraya gel dostum, Mustafa'nın yanına. Burada da rahat edersin," diyerek yer açtı. Resul'ü kendi yerine oturttu ve kabağı uzattı. "Al, bu sana, kafan apaçık, yeni geldin." Resul önce göğsünden şehrin kükürtlü havasını boşalttı, sonra da esrara ciğerleri el verdiğince asıldı.

"Anası bu Celal'i afyon sayesinde dünyaya getirmiş. Anlaşılan iri bir bebekmiş. Kadın Celal'i afyonun kudretiyle doğurabilmiş. Yani Celal zaten afyon kafasıyla doğmuş... Kısmete bak!" Resul nefesini verirken başını kaldırıp mırıldanan Celal'e doğru bir bakış attı. "Savaş hâlâ başlamadı mı?" Mustafa fısıldadı: "Dışarıda ne diyorlar, yine bir hükümet darbesi mi?" Resul hiçbir şey bilmediğini göstermek için omuzlarını silkti ve bir duman daha aldı.

"Server Baba, onun da bir şeyden haberi yokmuş!" dedi Mustafa, Resul'ü göstererek. "Demek ki bu peygamber hazretleri değil."

Server Baba başını salladı: "Hiçbir şeyden haberdar olmamak ermişliktir! Evet, bu genç adam her şeyi çözmüş. Her şeyi biliyor ama umursamıyor."

Dumanın içinden başka bir adamın başı yükseldi: "Birkaç yıl oldu ki ne bizim dünyadan haberimiz var ne de dünyanın bizden. Bu da mı ermişlik?"

"Aynı şey değil."

"O zaman ben senin anlattıklarından artık bir şey anlamıyorum Server Baba."

"Dinle, bir şey bilmediğini söylediğinde, bu bilgeliğin başlangıcıdır. Hiçbir şeyden haberin olmadığını söy-

lediğindeyse mutlak bilgiye ulaşmışsın demektir. Sen bu savaşla ilgili bir şey biliyor musun?"

"Hayır."

"Çok güzel. Bilmediğini biliyorsun. Bu zaten muazzam bir şey! Ve bu savaşın nedenini de anladığında hiçbir şeyden haberdar olmak istemeyeceksin. Haydi, kabağı gönderin!" Dumanı aldı ve devam etti: "Ermişler içinden Attar isimli bir ermiş, Hayret Vadisi dediği bilgelik yolundaki sondan bir önceki vadide, yolcunun şaşırıp kalacağını ve kendini kaybedeceğini söylerdi. O her şeyi unutacaktır, kendisini bile!" Gözlerini kapattı ve şiiri okumaya başladı:

> Ona sual ederlerse: "O musun, değil misin; varlık hissin var mı, yok mu; ortasında mısın, değil misin, yoksa kıyısında mı; saklı mısın, aşikâr mı; fani misin, baki mi; o ve öteki misin, ne o ne öteki mi; nihayet var mısın, yok musun?" Müspet cevap verecektir: "Hiçbir şey bilmiyorum, hiçbir şeyden haberim yok ve kendimden de. Âşığım ama bilmem maşukum; ne müminim ne kâfir. Kimim ben öyleyse? Aşkımdan bile bihaberim; gönlüm hem aşkla dolu, hem de boş aşkla."[1]

"Yoksa biz o vadide miyiz?" diye sordu Hakim, dumancıları güldürmeyi başarmıştı.

"Eğer bize aptalca sorular soracağına esrarınla şaşırtmayı başarırsan, EVET!" dedi Server Baba ve uzun bir nefes çektikten sonra kabağı, kendine gelmiş olan Celal'e uzattı: "Demek savaş henüz başlamadı."

"Bitti bile. Vur, vur, sakin!" diye yatıştırdı onu Mustafa. Sonra da Resul'e döndü: "Savaştan korkuyor. Kan-

1. Yazar, Feridüddin Attar'ın, Türkçede *Mantık Al-Tayr* adıyla basılmış Farsça eserinin Fransızca çevirisinden alıntı yapmış. (Ç.N.)

dan, mermilerden ve füzelerden korkuyor. Onun için de, savaşta ölmeden önce kendisini esrar zoruyla öldürmeye çalışıyor. Dört gündür tekke tekke dolaşıyoruz."

Kabaktan duman gelmiyordu. Celal hayli bozulmuş halde başını kaldırdı: "Bitti mi?"

"Savaş mı? Evet."

"Hayır, cigaralık..."

Hakim yeni bir mühür vermek için ilerledi: "Paran var mı?"

"Para?.. Mustafa, var mı?.."

"Yok, Celal'im. Ceplerimiz de götümüz gibi kupkuru."

Resul sendeleyerek ayağa kalktı, cebinden bir 500 afgani çekti ve Celal'e verdi.

Herkes onu şaşkınlık ve hayranlıkla seyrediyordu. Bir 500 afgani daha çıkardı ve herkese kebap alması için Hakim'e uzattı.

Tüm sesler teşekkür etmek için yükseldi. O ise gururlu, hafiflemiş, tekkeyi terk etti. Havadan bile hafifti. Ne saadet! Bundan böyle Rüstem'in parasıyla yaşayacaktı, tıpkı Alya Ana'nın parasıyla da yaşayabilecek olduğu gibi. Dingin ve mutlu.

Şimdi gidip Suphiye'yi bulacağım. Onu kollarıma alacağım. Evleneceğiz. Onları; onu ve ailelerimizi buradan uzak bir yerlere, terörün sınırlarının ötesine götüreceğim.

Koştu.

Bir roket ayaklarının altındaki zemini titretti.

Koştu.

Onu hiçbir şey tutamazdı. Ne atılan silahlar ne trafik ne de bileğinin ağrısı.

Ona hiçbir şey işleyemezdi. Ne haykırışlar ne ağlamalar ne de yardım çağrıları.

Suphiye'nin evinin önünde durdu ancak. Soluğu kesilmiş halde, nefesinin düzelmesini bekledi ve kapıyı çaldı.

Uzunca bir sessizlikten sonra kapı açıldı. Bu Da-

vut'tu. Bak sen; çatıda değildi! "Bu saatte hiç güvercin uçmuyor." Davut kapıyı kapattı ve Resul'ü hummalı bir heyecanla takip etti. "Güvercinim geri döndü. Sen gider gitmez geri döndü. Sanırım uzaklara kaçmıştı." Güldü, "Onu sattım bile, hem de neyin karşılığında..." Mutlu ve gururlu, avlunun bir köşesine yöneldi, güvercin kafesinin altından bir şey aldı ve Resul'e getirdi. "Bak, onu neyin karşılığında sattım." Bu Colt marka bir tabancaydı. "İyi durumda!" Resul namluyu kontrol etti, doluydu. "Bunu senin için aldım..." Kendisi için mi? Onunla ne yapacak ki? "Herkeste var, bir sende yok! Sende de olursa ölmezsin. Sakla da anam görmesin." Tabancayı endişeyle Resul'ün elinden çekip aldı ve gömleğinin altına sakladı. "Kuzenin geldi. Seni arıyordu. Mezar'a gideceğini söyledi." Resul koridorda ilerledi ve mutfaktaki ışığı gördü. İçeri girdi ve Suphiye'nin annesini selamladı. "Nasılsın oğlum? Razmodin geldi, babanın haberini verdi. Allah rahmet eylesin, mekânı Cennet olsun. Annenle kardeşin nasıllar?" Resul'ün bakışından kaçındı. "Zavallı anacığının daha ne çekeceği varmış!" Yas için sessizlik.

Ya Suphiye, o neredeydi?

Resul avluya bakındı. Hiçbir ses, ondan hiçbir iz yoktu. "Nazlıgül'den biraz para istedim, çocuklarım bir kez olsun karnını doyursun, dedim kendime," dedi bir şeyi mazur göstermeye çalışır gibi. Ama neyi? Fırına doğru eğildi. Sanki lafını arar gibi içine bakındı. Uzunca bir tereddütten sonra söyledi: "Suphiye, Alya Ana'ya gitti." Sesi soğuktu, çok soğuk. "Nazlıgül gelip onu aldı. Tek başınaydı. Anası bilmem nereye gitmiş. Yapacak çok iş varmış, Suphiye geç döner." Oysa Resul oraya geri dönmemesini istemişti Suphiye'den. Oraya döndü. Yani onun gözünde talimatlarının hiçbir önemi yok. Bu kadar. Gitmek için çark etti ama Suphiye'nin annesi ondan yana dönmeden, onu durdurdu: "Resul..." Hiç de iyi lafla-

rın habercisi olmayan bir es. "Sana diyeceklerim var..." İşte. Resul ağzından dökülmesinden korktuğu sözleri duyacak: "Ama nasıl diyeyim, bilemiyorum." Örtüsünün ucuyla burnunu sildi. "Onu yanlış anlama. Biz birbirimizi anlıyoruz, diye düşünüyorum..." Evet, Resul seni çok iyi anlıyor. Bir zamandır da, içini dökmeni dinlemeye hazır. Söyle ona her şeyi: "Seni ne zamana kadar bekleyeceğiz? Üstelik artık hayatın da değişti. Ananın bacının sana bizden daha fazla ihtiyacı var. Onların yanına dönmelisin." Resul cisminin boşaldığını hissetti. Kanı, umudu, hayatı çekiliyordu. Artık boş, kuru, mini minnacık bir saman parçasından başka bir şey değildi... Yere atılacak ve en ufak esintiyle savrulacak. Suphiye'nin onu bunaltan anasının ayaklarına yığılmamak için duvara yaslandı: "Artık kendimizi düşünmemiz lazım, sonsuza kadar seni bekleyemeyiz. Hiçbir şeyin kalmadı. Ne iş. Ne para. Bu böyle nereye kadar? Bari bırak da, kendi başımızın çaresine bakalım." Ama o Suphiye'yi seviyor. "Anana dön, Resul! Biz bir yolunu buluruz. Endişe etme." Ama o Suphiye'yi seviyor.

Evet, biliyor. Zaten bu yüzden susuyor, sözlerini asılı bırakıp diyeceğini bakışlarıyla, Resul'e karşı üzüntü ve hayal kırıklığı dolu bakışlarıyla söylemeyi seçiyor. Resul başını eğdi. Uzunca bir süre bitkin kalakaldıktan sonra mutfağı, koridoru terk etti. Avlunun bir köşesinde, yağ lambasının ışığında, bir güvercinin yaralı kanadını tedavi etmekte olan Davut'u buldu. Para destesini çıkardı ve tümünü ona verdi. "Bu ne?" Colt'un parası. Davut, mutlu mesut, paraları aldı ve silahı uzattı. "Tüm bu para, benim mi?" Evet. "Hepsi?" Hepsi. "Bu parayla kaç güvercin alınır?" Resul onu hesabıyla baş başa bıraktı ve alacakaranlıkta bir gölge gibi, tekinsiz ve boş, Dehafghânan'ın tozlu yollarında kayboldu.

Evet, boş. Tüm özünden boşalmış.

Hayır, Resul, sen boş değilsin. Sadece azadesin. Tüm güçlükten, tüm mesuliyetten azade. Azat oldun, zira Suphiye'nin artık sana ihtiyacı yok. Annen ve kardeşinden fazla yok.

Evet, işte boşluk bu: Kimsenin bana ihtiyacı olmadığında, verecek hiçbir şeyim kalmadığında. Varlığım, yokluğum onlar için fark etmez.

Kesinlikle. Sen olmasan dünya boşalmayacak, sadece senden boşalacak. Hepsi bu.

Suphiye'yi bu boşluğa sürüklemek istemiyorum.

Bırak onu o zaman!

Onu bırakacağım. Ama önce ona Alya Ana'nın artık yaşamadığını, onu kendi ellerimle öldürdüğümü bildirmeliyim.

Bunu er ya da geç öğrenecek. Bu gece, anasının izinden "konukseverliğini" sunan Nazlıgül'le birlikte. Şüphesiz Emir Selam ve misafirleri de orada. Ne yapacaksın?

Resul durdu.

İçinden, nasıl kurtulacağını bilemediği bir hıçkırık yükseliyordu. Cebinde bir sigara arandı. Eli silaha değdi. Eli titriyor. Eli yaşlar akıtıyor. Eli ölümüne ağlıyor.

Bir beden yere yıkıldı. Resul gözlerini açtı. Duman perdesinin arasından Celal'i seçti, yanına kadar süründü ve onu sarstı. Umut yoktu, vefat etmişti, ağzının kenarından yavaşça salyası sızıyordu. "O mesut bir adam," diye mırıldandı Server Baba, gözleri kapalı, iki büklüm. "Hareket etmiyor," diye belirtti Resul'ün yanındaki genç adam. Server Baba tek gözünü açtı, Celal'e doğru bir bakış attı ve devam etti: "O mesut bir adam. Esriklikte doğdu, esriklikte ölüyor."

"Onun için ne yapabiliriz?"

"Hiçbir şey," diye sesledi Mustafa öteden, tekkenin bir köşesine çekilmiş, ellerini koltuklarının altına sıkıştırmıştı.

"Ölmek kendi iradesidir. Mademki yaşamımız başkalarına bağlı, ölmek hakkı da bize kalsın. Onu rahat bırak delikanlı, ölümünü güçleştirme," dedi Server Baba ve gözlerini tekrar kapatarak sakalının arasından okumaya başladı: "Gelmek, gitmek, kalmaz hiçbir izi / Var olmak, yaşamak, kalmaz hiçbir demi / Bu ilahî kazanın alevinde erenler ki / Tütmez dumanı da, kül olur cismi."

Resul geri çekildi, sırtını duvara verdi ve gözlerini Celal'e dikerek, bir kez daha ölümün gelişini görmeye hazırlandı. Sakin, sessiz bir ölüm. Celal'i bu Cehennem'

den çekip alacaktı. Onun hedefini şaşırmış bir kurşunla ya da bir balta darbesiyle can vermesine izin vermeyecekti. Acısız bir ölüm. Suçlanacak, mahkûm edilecek, infaz edilecek kimse olmayacaktı. Hiçbir suçlu olmayacaktı. Ne suç ne de ceza.

Bir sigara çıkarıp yaktı, sonra da ayağa kalkıp sineklerin uğuldadığı odasına dönmek için tekkeden ayrıldı. Doğrudan yatağa gitti, sigarasının izmaritini duvarda ezdi ve uzandı. Cebindeki bir şey onu rahatsız ediyordu. Tabancaydı bu. Göğsünün üzerine koydu. Ne yapalım? dedi kendine. Ne yapalım? diye tekrar etti gırtlağının sessizliğinde ve sonra da bu sözlerin dudaklarında, odada, dağın yamaçlarında, şehrin üzerinde yankılanmasını umarak bağırmaya çalıştı... Ama hiçbir ses, hiçbir cevap yoktu.

Ne yapalım, sonunda soru işareti olmadan. Bu bir soru değil, bir düşünce. Hayır, bu bir düşünce bile değil, bu bir hal. Evet, bir hal. Her sorunun bize sorulmaktan ziyade bizi şaşırttığı, bizi sorgulamaktan ziyade çağırdığı bir akıl tutulması hali.

Ne yapalım.

Ben bu hali daha önce bir eşeğin gözlerinde tanıdım, gördüm ve hatta hissettim.

Mevsim sonbahardı. Ve ben sadece on bir yaşındaydım.

Her yıl bu mevsimde olduğu gibi, dedemlerin kiremitten büyük bir kalesinin olduğu Celalâbad yakınlarında ava çıkan babama eşlik ediyordum. Henüz memleket Sovyet işgaline uğramamıştı, henüz savaş başlamamıştı ve babam henüz komünistlerden nefret eden kayınpederiyle iyi geçiniyordu.

Her zaman olduğu gibi av aletlerimizi taşıması ve bize vadilerde ve ıssız çölde kılavuzluk etmesi için bir eşek kiralamıştık. Uzun bir yolculuktan sonra büyükçe

bir gölü çevreleyen devasa bir sazlığa varmıştık. Göçmen kuşları avlamak için ideal bir yerdi. Eşeği sazlığın az ilerisindeki tek ölü ağaca bağlamıştık.

Gölün kenarında pusuya yatmak ve kuşları beklemek için kendimize bir sığınak yapmıştık. Henüz erkendi. Beklerken babam ufak bir şekerleme yaptı.

Yumuşak bir rüzgâr sazları okşuyor, onlara ıslık çaldırıyordu. Ahenkli, huzurlu, sersemletici havadan etkilenmiştim. Ben de kestirdim, hafifçe, uzunca. Gözlerimi açtığımda alacakaranlık araziyi garip, hüzünlü ve tedirgin edici bir sisle örtmüştü bile.

Babam iyice heyecanlanmış, göçmen kuşların birazdan orada olacağını söyleyerek göğü yokluyordu. Tüfeğini birkaç kez kontrol etti.

Dakikalar akıyor, gece bastırıyor ama gökyüzünden tek bir ses, tek bir işaret gelmiyordu.

Sessizlik.

Boşluk.

Bir anda, eşeğin anırışı araziye yayıldı; önce zayıf, sonra gitgide daha güçlü, ürkmüş, ürkünç.

Babam gidip ne olduğuna bakmamı emretti. Tereddüt ettim; korkuyordum. Beni gidip hayvanı susturmam için azarladı, yoksa kuşlar konmayacaktı. Gittim, kanım damarlarımda donmuştu. Sazlığın sınırında, eşeğe saldırmadan önce çevresinde dönerek hırlayan iki kurdu görünce dehşete kapıldım. Tuzağa düşmüş olan eşek anırmaktan başka bir şey yapamıyordu.

Paniklemiş halde, babama haber vermeye gittim. Babam elinde tüfekle, öfkeyle sazların arasına daldı. Önce kurtları taş atarak uzaklaştırmaya çalıştı. Ama bu sefer bizi hedef almışlardı. Parıldayan gözleri onlara ürkütücü bir hava veriyordu. Öncekinden daha da korkmuş halde, tüfeğini onlara doğrultan babamın arkasına saklandım. Bize saldırmaya hazırlandıkları sırada bir el silah

sesi yankılandı ve kurtlardan biri hırıldayarak yere yığıldı. Öteki kurt durdu ama babam ona da nişan almıştı; hayvan geriledi ve kaçtı.

Eşek anırmaya devam ediyordu.

En kısa sürede, diğer kurtlar sürü halinde gelmeden orayı terk etmek gerekiyordu. Babam eşyamızı toparlamak için sazlığa yollanırken ben de eşeğe doğru koşturup onu okşayarak, yularını çözerek sakinleştirmeye çalıştım. Sonunda sustu.

Babam hayvanın koşumlarını takarken bir yandan göğü ve çevreyi kolaçan ediyor, bu lanet göğe küfrediyor, saydırıyordu; pislik!

Yola koyulduk.

Gece bastırıyor, ay parlıyor, eşek ilerliyordu ve biz de arkasından. Babam zaman zaman meşalesiyle yolu aydınlatıyordu. Bir tepeyi tırmandık; zirveye vardığımızda eşek durdu. Babam sağrısına vurdu ama eşek ilerlemeyi reddediyordu. Yola kuşkuyla bakıyordu. Babam bir kez daha vurdu, daha güçlü ve bu sefer eşek yeniden yola koyuldu, ağır ağır. Kaybolmuş olmamızdan korkuyordum; babam bana güven verdi, eşek yolunu iyi biliyordu, köy çok uzakta olmamalıydı, belki bir saatlik yürüyüş mesafesindeydi.

Tepeyi indiğimizde yeni bir düzlükle karşılaştık ve sonra bir tepeyle daha. Onun da zirvesine vardığımızda eşek yine durdu. Aldığı darbelerle, kendine rağmen inmeye mecbur oldu.

Tepenin eteğinde, önümüzde devasa bir düzlük daha uzanıyordu ve eşek hiç tereddüt etmeden tam ortasındaki yalnız ağaca doğru ilerledi. Oraya yaklaştığımızda, yarı karanlıkta bir hayvan leşi ve başında bekleyen bir diğerini fark ettik. Babam meşaleyi yaktı. Bu bir kurt leşiydi. Diğer kurt da başını kaldırdı. Hayretler içerisinde, olduğumuz yerde kalakalmıştık. Babam tüfeğini doldurdu. Eşek hiç

çekinmeden kurtlara yaklaşıyordu. Kurt uluyarak ona doğru ilerledi. Babam tüfeğini doğrulttuğu an kaçtı.

Eşek, hayvanın leşinin yanından geçip ağacın dibinde durdu. Meşale önce hayvanın bedenini, sonra ağacı, daha sonra da etrafı aydınlattı. İkimiz de kendimizi deminki yerde, babamın kurdu öldürdüğü noktada bulmaktan önce şaşırmış, sonra da büyülenmiş gibiydik. Titreyen bir sesle babama, bu eşeğin neden bizi aynı noktaya getirdiğini sordum. Onun da hiçbir fikri yoktu. Öfkeyle eşeğe yöneldi. Onu harekete geçirmek için sırtına vurdu. Ama eşek tınmadı. Güvensiz bakışlar. Babam değneği eline aldı ve yuları bana vererek çekmemi emretti. Boşunaydı. Hayvan ilerlememeyi kafasına koymuştu. Bunu sönmüş, yorgun gözlerinden okuyabiliyordum. Onu okşadım, yalvardım. Yine de bana mısın demedi. Babam daha da kızmıştı; değneği bana verdi, tekrar yulara yapıştı ve bana hayvanın başına, sırtına vurmam için bağırdı.

Ama içim elvermiyordu. Hiç de ikna edici olmayan darbelerim babamı çileden çıkarıyor, babam haykırıyor, beni aşağılıyordu. Sesi kurtların ulumalarına karışıyor, ovada yankılanıyordu. Gözlerim dolmuştu, güçsüz bir öfkeyle eşeğe vurmaya başladım. Yapacak bir şey yoktu. Umudum kırılmış, tükenmiştim; her şeyi bıraktım ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Babam eşeğin yularını saldı ve tüfeğin dipçiğini kafasına geçirdi. Hayvan yere yığıldı. Artık onu kaldırmak imkânsızdı. Sanki her şey boşunaydı: Gözyaşlarım, gitgide yaklaşan kurtların çığlıkları, eğer hareket etmezse tüfeğin namlusunu götünün deliğine dayayıp onu havaya uçuracağına yemin ederken, hayvanın etine batırmak için yeniden değneği eline almış olan babamın dehşet verici emirleri. Ama eşek, hâlâ kayıtsız, hareketsiz, yattığı yerde kaldı. Babam kendini kaybetmiş halde tüfeği eşeğe doğrulttu. Hayvan gözlerini babama dikmiş, hiçbir tepki vermiyordu.

Ağlamaktan katılmıştım. Sadece kurtların ulumaları sessizliği bozuyordu. Tüfek babamın ellerinde titriyordu. Gözlerimi kapattım ve sadece bir el patlama sesi, sonra da sazlıklardan havalanan kuşların ürkmüş çığlıklarını duydum. Kan hayvanın alnından fışkırdı. Yuvasına kaçmış gözleri, sanki huzuru bulmuş gibi, usulca kapanmadan önce bir an için kocaman açıldı. Sonrası mutlak sessizlik. Sonrasında ne bir kuş sesi ne de kurt uluması. Her şey gecenin kara çatısı altında donmuş gibiydi.

Babam, öfkesi dinip aklı başına gelir gelmez tüfeğine telaşla bir mermi sürdü, eşyamız sırtında olduğu halde, bir yandan da beni uyararak yola koyuldu: "Resul! Haydi, davran! Resul?"

Resul'ün "Nayestan" –Sazlık– adını taktığı bu garip hikâye zihnine musallat olmuştu. Sessizce, özenle yaşıyordu içinde. Babası da hikâyeyi, alakasız yerlerde, alakasız zamanlarda, alakasız insanlara dönüp dönüp anlatırdı. Ve her seferinde de Resul'den unuttuğu ayrıntıları hatırlatmasını isterdi. Aslında, onun bu inanılmaz maceranın gerçekliğine şahitlik etmesi için yapardı bunu. Ama Resul bu oyunu oynamaktan kaçınırdı. Çoğunlukla babası hikâyesine başladığında mekânı terk ederdi. Bıktığı için değil. Hayır. Bilakis bu hikâyenin babasıyla arasında bir sır olarak kalmasını istediği için. Peki neden? Hiçbir fikri yoktu. Ve hâlâ da bunun cevabını bilmiyor. Bununla birlikte, sık sık kendi kendisine başından sonuna kadar anlatıyor. Ve her seferinde bir ayrıntı ekleyip bir diğerini çıkarıyor. Zaman zaman, o anki ruh haline karşılık gelen bir an ya da bir görüntü üzerinde uzun uzun duruyor. O yüzden de hiçbir zaman onu yazmak, bir kâğıda sabitlemek istemedi. Yazarsa hikâye eksiksiz, ayrıntısız kalacak, ölecek. Zaten artık hangi unsurları babasının eklediğini, hangilerini kendisinin kattığını, hangisinin doğru, hangisinin yanlış olduğunu, hangisine anı-

ların kaynaklık ettiğini, hangisinin düşlere ait olduğunu da ayırt edemiyor... Şu an için garip olan ise eşeğin bakışını düşünüyor olması. Hayvan bu şapşal bakışın ardında neyi gizliyordu?

Her şeyi. O kayıp, masum, kuşkulu bakış kendisini sorguya çekiyordu: "Ama ben neden kayboldum ki? Niye yolumu bulamıyorum? İstikamet neresi? Benim her zaman kullandığım yol değil mi bu? Neler oluyor? Niye artık tanıyamıyorum? Niye bu saha bana yabancı geliyor? Gece yüzünden mi? Yoksa acaba korkudan mı? Yoksa yorgunluk mu? Yoksa kuşku mu?" Bu sorgulamalar kendilerine cevap bulamadığı için şaşkınlığa dönüşmüştü. Sebepler de Cehennem'in dibine gitsindi. Oradaydı eşek, kaybolmuştu. Ve yolu bir daha asla bulamayacağını biliyordu. Öyleyse ona kalan tek şey sızlanmaktı: "Ne yapalım," soru işareti yok.

Ne yapalım. Resul doğruldu. Tabanca, terden ıslanmış göğsünden düştü. Kalbi deli gibi, sanki parçalanacak gibi çarpıyordu; dışarıda çarpıyordu kalbi, silahın yanında.

Eli titreyerek tabancayı kavradı, namluyu burnunun köküne, tam iki gözünün arasına dayadı. Parmağı tetiğe bastı. Namluda mermi yoktu, bunu biliyordu; sadece kendisini alıştırmak, insanın kafasına bir mermi sıkmasının kolay olup olmadığını görmek istiyordu.

Evet, hatta çok kolaydı. Gözlerini yummak yeterliydi.

Gözlerini yumdu.

Artık düşünmemek. Artık hiçbir şeyi düşünmemek. Ne de kimseyi. Düşmanını bile, nefretini bile, hezimetini bile.

Artık düşünmüyor.

Tabancaya yoğunlaşmak. Mermi ruhuydu, tetik ise bedeni. Gerisi bir hareketten ibaretti, oyun kadar kolay. İşte bu; oyun kadar kolay. Rekabetsiz bir oyun. Hasım-

sız. Tüm kalbinle oyuna, kendi oyununa inanmak gerekiyor. Ve sadece hareketi düşünmek. Başka hiçbir şey düşünmemek. Ne oyunun gerçekliğini ne de boşluğunu. Yapılması gereken sadece onu iyi icra etmek, kurallarına uymak. Ve hile yapmamak.

Şimdi mermiyi tetiğe sürmek ve tabancayı yeniden gözlerin arasına yerleştirmek gerek.

Tabanca da ağır.

Asıl zayıflayan eli.

Susadı.

Suyu da düşünmemek gerekiyor. Kendine bunun bir oyun olduğunu ve bitince kalkıp su içeceğini söylemek gerekiyor.

Gözler yumuluyor.

Ve tetik çekiliyor.

Ölüyor musun yani?

Evet, ölüyorum. Gözlerimin arasında, içinden bir kan nehrinin fışkırdığı, döşeğe ve sonra kilime, oradan da yerdeki göçüğe akarak kırmızı bir birikinti oluşturduğu bir delikle ölüyorum. Silahın sesi odada, avluda, sonra da şehirde yankılandı. Yârmuhammed'i uyandırmış olmalı. Birinin sokakta, evinin tam önünde ateş ettiğini sandı. Yatağına döndü. Rona ise tedirgin, evin içinde ateş edilip edilmediğini, beni vurup vurmadıklarını kontrol etmesi için üsteledi. Yârmuhammed'in umurunda değil. "Sonunda kurtulmuş oluruz," diye geveledi, örtüsüne daha bir sarınırken.

Gün doğarken, namazını kıldıktan sonra Yârmuhammed sessizce odamın kapısının önüne gelecek.

Niye gelecek olsun ki?

Gerçekten, niye gelecek olsun ki? Gelmeyecek. Cenazem burada kalacak. Çürüyecek. Üzerimi sinekler kaplayacak. Ve birkaç gün sonra, Yârmuhammed'i buraya getiren o pis koku olacak. Önce sadece sessizliği fark edecek. Kapıyı bir kez çalacak. Cevap yok. Kendiliğinden, keskin bir gürültüyle açılacak olan kapıyı itecek. Kanlar içindeki cesedimi görünce dehşetten çarpılmışa dönecek. Kiracısının ölümünden kendisini suçlayacakları

fikriyle delirecek. Elimde tabancayı görünce intihar ettiğimi anlayacak. Razmodin'e haber vermeye koşturacak.

Ya sonra?

Hiç. İntiharımın artık bana hitap etmeyen, artık beni şaşırtmayan bu dünyaya karşı son ah edişim olduğu anlaşılacak.

Ama Resul, senin bu işi yaptığını kim kabul edebilir? Kimse. Ne Yârmuhammed ne de Razmodin. İntiharın senin kültüründe yeri olmadığını çok iyi biliyorsun. Ve nedenini de.

İntihar edebilmek için öncelikle yaşama, onun değerine inanmak lazım. Ölümün yaşama değmesi lazım. Bugün, burada, bu ülkede yaşamın hiçbir değeri yok, dolayısıyla intiharın da.

Üstelik intihar Allah'ın iradesine karşı nankör bir başkaldırı olarak kabul edilir. O'na "Al, masum bedenime soktuğun bu ruh pisliğini sen istemeden ben iade ediyorum!" demeye gelir. O'na, kendisinden daha güçlü olduğunu, O'nun kölesi, bendesi olmayı kabul etmediğini kanıtlamaktır. İntihar, ruhu minnetsiz teslim etmektir.

Cesedin gömülmeden önce kırbaçlanacak. Kimsenin intihar etmemesinin sebebi bu. Her intihar cinayet kılığına büründürülür. Binlerce kurbandan, şehitten, çilekeşten biri olacaksın sen de. "Yüksek insana" ulaşmak isteyen sen.

Şehit olmak mı? Yo, hayır! Bugünlerde herkesin amentüsü bu. Hiçbir değeri yok. Cümle âlemin intihar ettiğimi bilmesi gerek.

Öyleyse bir meydanın ortasına çık, söylevini çek ve şahitler huzurunda kafana sık. Böylece herkes bilir. Ancak bu durumda bile kimse eyleminin düşünsel yükünü anlamayacak. Herkes kendi yorumunu yapacak. Biri, "Hastaydı," diyecek, diğeri, "Esrara fazla asılıyordu," bir diğeri, "Vicdan azabından," diyecek, "ailesine karşı kötü davran-

dı!" Hatta, "Bir işbirlikçi, komünist, hain olmaktan pişmanlık duyuyordu!" Ve eğer bir gün Alya Ana'nın katilinin sen olduğu da ortaya çıkarsa, seni bu eyleme sürükleyenin vicdan azabın olduğunu söyleyecekler. Evet, kimse intihar ettiğini çünkü artık yolun sonuna geldiğini, sorularının artık soru işareti taşımadığını, tek sorgulamanın hayatın ani absürtlüğü karşısında şaşkınlığından ibaret olduğunu söylemeyecek. Kimse "büyük adamlar" sınıfına erişmek ve tarihte yerini almak için berbat bir yaratığı, "zararlı bir hayvanı" öldürdüğünü söylemeyecek. Zaten unutma ki günümüzde, bu ülkede herkes bu payelere erişmenin derdinde. Herkes öldürürse gazi, ölürse şehit olmak için dövüşüyor. Yakınların senden, bir kadın satıcısını öldürdüğün için gazi, intikam almak için ailesi tarafından öldürüldüğün için de bir şehit yaratacak. Mezar taşına "İbrahim oğlu Şehit Resul" yazılacak; istesen de, istemesen de.

Hayır. Bunu istemiyorum.

O zaman silahı bırak.

Yani kendimi öldürme hürriyetim bile yok mu?

Yok.

Allah, Dostoyevski'nin dediği gibi, insan kendisini öldürmesin diye mi var, gerçekten?

Hayda, yine başladık! Hayır, Resul, o başka bir şey hakkında fikir yürütüyordu. Senin Allah'ın, intiharı ancak kendi varlığının ve büyüklüğünün ispatı olarak kabul eder. Bunun dışında her türlü intihar, ondan "El-mümit", ölümü tattıran ismini çalmaktır.

Tabanca ellerinden kaydı.

Bitti öyleyse. İntihar etmeyecek; yapamıyor. İntiharın şartı tek: Hareket, başka hiçbir şey değil. Düşünceler, sözler, pişmanlıklar, vicdan azapları, umutlar, umutsuzluklar değil...

Resul'den daha gözüpek olan seher göğü kapladı ve yıldızları tek tek topladı.

Ve seherden de istilacı uyku Resul'ün perişan bedenini ele geçirdi.

Bir hışırtı, yumuşak ve latif, odada, yanı başında dalgalanıyor. Yarı aralık gözkapaklarının arasında bulanık bir görüntü şekilleniyor: Yuvarlak gözlü genç bir kadının uhrevi yüzü. Fısıldıyor: "Resul?" Güzel bir rüya bu. "Resul!" Ses endişeleniyor, daha yüksek tınlıyor ve Resul'ü gözlerini kocaman açmaya zorluyor. "İyi misin?"

Suphiye? Ne zamandır burada? Saat kaç? Uyku sersemliğiyle, halen çalışmayan Rus malı saatine baktı; ve bu uzun zamandır da böyleydi, saate bir nevi alışkanlıkla, kendi deyimiyle "müzmin absürdlükle" bakıyordu.

Doğruldu ve pencereye döndü. Gökyüzü hâlâ dumanlı, kül yüklüydü. Güneş nereden geçeceğini bilemiyordu. Geçmeyecekti. Dünyanın dönmesini bekliyordu.

"Neler oluyor?" diye sordu Suphiye, onu hâlâ endişeyle süzerken. Resul'ün eli tabancayı kavradı, yukarı kaldırdı. "Ne zamandır silah taşıyorsun?" diye sorguladı Suphiye kuşkuyla. Tabancayı yere bıraktı, bir sigara alıp yaktı, bu çok sefil bir durum olsa da, dilsizliğini gizlemek için onu yanıtlamak istemiyormuş gibi yaptı. "Annem babandan bahsetti, Allah rahmet eylesin. Ama niye hiçbir şey söylemedin? Niye cenazeye gitmedin?" Resul'ün ellerini ellerine aldı, "Şimdi anlıyorum, üzüntünü, sessizliğini..." Hayır. Suphiye, hiçbir şey anlamıyorsun.

Sorular soruyorsun, halbuki babasının onun için hiçbir önemi olmadığını biliyorsun. İlişkileri tamamen kopalı uzun zaman olmuştu. Ne baba ne oğul. Sana söylemişti. Sadece annesi ve kız kardeşi için endişeleniyor. Onları kurtarması gerek. Ama bu da başka bir hikâye. Resul'ün düşündüğü tek şey var: O gece neredeydin? Bakışlarını yokla. Sessizliğini dinle.

"Resul, Alya Ana'daki işime geri döndüm." Bunu biliyor. "Yemin ederim ki seni seviyorum ama çalışmak zorundayım. Ben çalışmazsam bize kim bakacak? Annem mi? Kardeşim mi? Yaşamımızı biliyorsun. Dün gece Nazlıgül geldiğinde, yemin ederim, annem benim yerime kendisini götürmesi için ayaklarına kapandı. Ama o istemedi. Annem istenmiyor."

Annem "istenmiyor"?

Kim bu "istemeyenler"?

Suphiye hıçkırığını yuttu ve devam etti: "En son bana orada çalışmaya gitmemem gerektiğini yoksa insanların dedikodu yapacağını söylediğinde gitmedim. Sonra ne oldu? Bir hafta boyunca açlık, bir hafta boyunca sefalet. O bir hafta bizimle kim ilgilendi?" Gözyaşlarına boğuldu. "Senden de bir şey bekleyemeyiz. Üstelik şimdi annenle kardeşinin yükü de senin omuzlarında. Senin yardıma ihtiyacın var. Öyleyse beni anla. Senin için bunu kabullenmesi zor, biliyorum ama benim de başka seçeneğim var mı, söyle bana Resul?" Hayır, başka seçeneği yok. Ve senin de Resul, dediği gibi, verebilecek bir şeyin kalmadı. Bomboşsun. Hiçsin. Kendini öldürmekten âcizsin, kendini kurtarmaktan olduğu kadar anneni ve kardeşini kurtarmaktan da âcizsin, nerede kaldı Suphiye ve ailesi. Ne aczinden ne de ataletinden utanıyorsun ama Suphiye'nin yaptığından ötürü aşağılanmış, onuru kırılmış hissetmeyi biliyorsun. O senden daha masum, daha temiz, daha erdemli. Ayaklarına kapan ve yüksek sesle

söyle: "Senin önünde değil, insanlığın tüm ıstırabının önünde eğiliyorum." Haydi!

Titriyordu.

Bak sen şu işe; kahramanın Raskolnikov misali gözüpeklik taslamaktan geri durmuyorsun ama onun en muhteşem cümlesini kurmaktan bile âcizsin. Ne sefalet!

Elleri sanki dua edecekmiş gibi birleşip birbirlerini sıkıyordu. Başı omuzlarına gömülüyordu. Kıvranıyordu. Kırılıyordu. Farkına varıyordu; haysiyetin ne gülünç bir erkeksi gurur ne de saçma bir kabile ahlakı olduğunu, haysiyetin sadece bir varlığın kendi güçsüzlüğünü kabullenen ve kabul ettiren iradesinde olduğunu ve onun...

"Bu para nereden geldi?" diye sordu Suphiye, Davut'a verdiği para destesini kendisine uzatarak.

Resul, artık yazmalısın. Susmaya devam ederek Suphiye'yi şüphede bırakamazsın. Yoksa sonunda bunun kesinlikle Alya Ana'dan çaldığın para olduğuna inanacak. Geçen gün, Nazlıgül'le birlikte, garip davrandığını, kendini şüpheli konumuna düşürdüğünü fark etmiş olmalılar.

Evet, ona her şeyi yazacağım. Bu para kız kardeşim Dünya'nın annem tarafından bir komutana satılmasından geliyor. Benim yüreksizliğimin bedeli bu!

Sinirleri gitgide geriliyordu, kâğıt kalem aramak için doğruldu. Suphiye onu meraklı bakışlarla izliyordu: "Bu paraya senin ihtiyacın var, annen ve kardeşin için..." Resul, Suphiye'nin defterini buldu. "Resul, seni seviyorum. Ama seninle yaşayamam. Daha doğrusu, sen benimle yaşayamazsın," dedi Suphiye, çarşafını alıp gitmek için ayağa kalkarken. Ama eşiği aşmadan Resul onu durdurdu ve defterini uzattı. "Nedir bu? Bu..." Duraksadı, "Benim defterim mi?" Evet. "Benim defterim!" diye ünledi Suphiye, belli belirsiz, mahcup, anılarla dolu bir gülümsemeyle. Resul açmasını işaret etti. Açtı. Resul atıldı ve ona son

sayfayı gösterdi, okudu, mırıldanarak bir daha okudu ve sonunda yüksek sesle tekrarladı: "Bugün Alya Ana'yı öldürdüm." Başını kaldırdı, anladığından emin değildi. Resul'e yaklaştı, "Ne demek bu?" Resul parmağıyla sonraki cümleyi işaret yaptı, o da okudu, "Onu senin için öldürdüm, Suphiye." Ve devamını da: "Seni hiç öpmedim, Suphiye. Neden, biliyor musun?.." Defteri kapattı, sanki sözlerin anlamını Resul'ün dudaklarından başka yerlerde aramak ister gibi gözlerini indirdi. "Bu bir şiir mi?" diye sordu safça. Hayır, öldürdüm onu, diye hareketleriyle göstermeye çalıştı; nafileydi. Resul onun gözlerine dimdik baktı öfkeyle, her şeyi söylemekteki yetersizliğine duyduğu sessiz bir öfkeyle. "Bana böyle bakmayı kes! Beni korkutuyorsun. Söyle bana, nedir bu?" Haydi, Resul, sesini kaybettiğini yaz. "Niye hiçbir şey söylemiyorsun? Artık konuşmamaya mı karar verdin gerçekten?"

Ümitsizce "evet" yaptı ve yatağına döndü. Eli kalemi alıp yazmakta tereddüt etmişti. Bir şey onu alıkoymuştu. Sinik bir şey. Hâlâ bu duygunun nereden kaynaklandığını bilemiyordu. Belki sessizliğinin herkesi, özellikle de yakınlarını kışkırtmasından. Halbuki Alya Ana'yı öldürme fikrine nereden vardığını Suphiye'ye en ince ayrıntılarıyla anlatmak isterdi. Geçen haftaydı, tartıştıkları gün. Sonrasında çayhaneye gitmişti. İki korucunun, Alya Ana denen şu adi orospunun sadece tefecilikle yetinmediğinden bahsettiğini işitti. Genç kızları da güya ev işinde çalıştırıyor, aslında müşterilerinin koynuna sokuyordu. Resul neden Suphiye'nin de geceleri geç vakte kadar çalışmasını istediğini o zaman anladı. Kendisi bunu desteklememişti. Evet, bu fikre o gün kapıldı. Ertesi gün...

"Hayır, sen yapamazsın..." diye mırıldandı Suphiye, "sen öldüremezsin," diye tekrarladı, Resul'ün tüm hikâyesini dinlemiş gibi. Buna inanmıyordu, hiçbir zaman da

inanmayacaktı. O ne derse dersin, daha doğrusu yazsın, kuru lakırdıdan ibaret kalacaktı.

Evet, ona yüz kere anlattığın şu hikâyen *Suç ve Ceza*'nın gülünç bir taklidinden başka bir şey değil.

Yılmıştı, Suphiye'ye umutsuzca baktı, buna neden inanmadığını sormak isterdi.

Nasıl inansın ki?

Ortada hiçbir delil yok. Kimse bundan bahsetmiyor. Alya Ana'nın cesedini gören yok, olsaydı Suphiye bunu duymuş olurdu.

Tam da bu; bu gizemi çözmek için bana yardım etmeli.

Bu senin için bir gizem, onun için değil. Onun için bu ölümün hiçbir önemi yok.

Suphiye, düşünceli ve sessiz, ona yaklaştı. "Resul bana bir şey söyle, bir kelime! Yalvarırım." Neyi duymak istiyor? Söylenecek hiçbir şey kalmadı. "Gerçekten onu öldürdün mü?" Evet. "Ve onu gerçekten benim için mi öldürdün?"

Resul döşeğin üzerine çömeldi ve yüzünü dizlerinin arasına sakladı. Suphiye ona doğru eğildi ve saçlarını okşadı. "Ah, Resul, beni bu kadar mı seviyorsun?"

Evet, seni seviyor.

Resul'ün başını kollarının arasına aldı. Ağlamak istiyordu.

Bir katille yaşayabilir mi?

Kim bilir? Suphiye de sustu, bir şey demiyor.

Hayır, susarak çok şey anlatıyor. Diyor ki, bu son zamanlarda Alya Ana'nın evinde gördüğü hırlının hırsızın, katilin yanında Resul bir karınca kadar masum kalır. Bir hiç.

Bir hiç, diye tekrar etti içinden, Suphiye'nin kollarına daha da çöreklenirken. Ve bekledi.

Bekledi ki Suphiye ona buyursun:

Git, şimdi, hemen, bir kavşağın ortasına geç, eğil, önce bastığın yeri öp, sonra da dört bir yönde, tüm dünyanın önünde eğil ve yüksek sesle söyle: "Ben öldürdüm."

Bunu duymak iyi olurdu. Ama Resul, unutma ki o Raskolnikov'un sevgilisi Sonya değil. Suphiye başka bir dünyanın insanı. Biliyor ki eğer sen bu şehirde böyle bir hareketi yaparsan seni deli sanırlar.

"Haydi, gel!" dedi Suphiye, Resul'den ayrılırken ve kararlı bir şevkle çarşafına atılıp üzerine geçirdi. Şamşiray Şah Vali türbesine gidiyoruz." Ama... Neden? "İkimiz birlikte gidip dua edelim. İmanını tazele. Tövbe et. O'nun adına öldürdüğünü söyle. Seni affedecektir. O'nun adına öldüren bir sürü insan var; sen de onlardan birisin sadece."

Ama ben Allah adına öldürmedim. Ve Allah'ın beni affetmesine ihtiyacım yok.

Öyleyse ne istiyorsun?

Suphiye'nin bana dönmesini.

Öyleyse git onunla, onu takip et!

Onu takip etti.

Suphiye gök mavisi çarşafına bürünmüş, iki adım önünden ilerliyordu. Şamşiray Şah Vali'nin Kâbil Nehri kıyısındaki türbesine giden ana caddeyi geçtiler. Şehir hâlâ savaşın kükürtlü havasını soluyordu. Suphiye soluk soluğaydı.

Hacıların arasından geçerek türbenin avlusuna vardılar. Suphiye türbenin girişinde nöbet tutan esmer bir adamın bakışları eşliğinde ayakkabılarını çıkardı ve diğerlerinin yanına koydu. Resul dışarıda kaldı. Dalları yüzlerce renkli çaputla süslü adak ağacının altında kendine bir gölgelik aradı. Yaşlı bir kadın yeşil bir çaputu bağlamak için binbir güçlükle uzandı. Ayaklarının dibine oturmuş olan yaşlı adam da yemlerin arasında, gagalamaya hiç heves göstermeden gezinen güvercinleri izliyordu.

Kadın çaputunu bağlamayı başardıktan sonra muzaffer bir edayla adamın yanına oturdu. "Oğlum bana dönecek, kesinlikle!" Adam onu dinlemiyordu, güvercinlerle meşguldü. "Onlara buğday atma!" dedi kadın suçlayıcı bir tonla. "Sadece buğday yiyorlar. İnsanlar anlamıyor. Onlara darı getiriyorlar. Bak!" diye itiraz etti adam,

hemen üzerlerine üşüşen güvercinlere bir avuç buğday atarak. "Görüyor musun?"

"Günah bu!"

"Ne günahmış?"

"Buğday vermek günahtır."

"Bunu da nereden çıkardın?"

"Kuran'dan."

"Öyle mi?"

"Evet, Hazreti Âdem ile Havva Anamız buğday yüzünden Cennet'ten kovulmuşlar."

"Bana bundan bahseden ayetleri göstermelisin."

"Söylüyorum sana; bu günah."

"Benim günahım mı, onların günahı mı?"

"Senin günahın, buğday veren sensin."

"Umurumda değil. Onlar da yemesinler o zaman. Onların da özgür iradeleri var." Gülüp geçti ve Resul'e döndü: "Açken, kimsenin günahı takacak hali olmaz! Yalan mı?" Ona doğru eğildi, "Laf aramızda; Hazreti Âdem ile Havva Anamız da aç olmasalardı yasak meyveyi yerler miydi? Hayır."

"Öyle deme! Günaha girme, günaha girme..." diye ısrar etti yaşlı kadın.

"Sen niye burada kalıp günahıma ortak oluyorsun? Adak adamak istiyordun, adadın. Oğlun sana dönecek. Daha ne bekliyorsun? Eve dön."

Kadın kıpırdamadı.

"Buğday onları semirtiyor. Neticede yağlı bir güvercin zayıf bir güvercinden iyidir. Neden, biliyor musun?" diye sordu adam, Resul'e ve cevabı beklemekten ziyade söyleyeceğini vurgulamak için verilmiş bir esten sonra da: "Hayır, bilmiyorsun..." Resul'ü süzdü. "Kâbil'den misin?" Evet. "Sen buralı değilsin, yoksa beni anlardın." Cebinden bir avuç buğday çıkardı ve güvercinlerin avucundan yemesi için elini uzattı. "Gelin, gelin, buraya gelin;

gelin de semirin," ve Resul'e sordu: "Bu ziyarete sık gelir misin?" Hayır. "Haklısın. Ben her gün geliyorum. Ama dua etmek ya da adak adamak için değil. Benden uzak olsun. Ben Allah'ı mezarlarda aramam! O buradadır," göğsünü dövdü, "yüreğimde!" sesini duyurmak için Resul'e yanaştı: "Biliyor musun, bu halkı Hak yolundan döndürmek için komünistler on sene uğraştılar, beceremediler. Ama Müslümanlar bir yılda becerdi!" dedi ve güldü. Kötücül, sessiz bir gülüş. "Bütün gün dua eden ve Şamşiray Şah Vali'nin türbesinde kendilerini paralayan tüm şu sakallıları görüyor musun, bunlar akşamları da kâfirlerin bu evliyaya yaptıklarını yapıyorlar. Bu evliyanın hikâyesini bilir misin?" Bir es daha, yine söyleyeceklerini vurgulamak için: "Hayır bilmiyorsun. Sana anlatayım: Peygamberin amcalarından birinin babasıydı o. Burası onun kutsal türbesi. Leys bin Geys, çift kılıçlı hükümdar! Burada şehit oldu. Ülkemize İslam'ı kabul ettirmeye gelmişti ve öldürüldü. Kâfirlerle savaşırken kafasını kopardılar ama bu evliya, her bir elinde bir kılıçla dövüşmeye devam etti." Bu destanın etkisini Resul'ün bakışlarında görmek için durdu. Ancak kayıtsızlığından şaşkınlığa uğrayarak daha da sokuldu ve sanki bir sırrı açık ederek onu etkilemek istermiş gibi sesini alçalttı: "Bugün, gün boyunca burada dua edenler geceleri de 'Ölülerin Dansı' dedikleri törenler düzenliyorlar, 'Ölülerin Dansı'nın ne olduğunu biliyor musun?" Durdu, Resul'e baktı ve üsteledi: "Hayır, bilmiyorsun. Sana söyleyeyim: Birinin kafasını koparıp yaraya kızgın yağ döküyorlar. Zavallı kafasız beden hareketleniyor, sıçrıyor. Buna 'Ölülerin Dansı' diyorlar. Bundan bahsedildiğini duymuş muydun? Hayır, bilmiyordun!" Hayır, moruk, Resul sadece bu hikâyeyi duymakla kalmadı, daha da beterlerini dinledi.

Adamın bakışları umutsuzlukla, titrek elinde tuttu-

ğu buğdaylara daldı. Sözler cansız dudaklarından döküldü: "Biliyor musun... bunu neden yapıyorlar?" Hayır, yaptı Resul, sanki lafını ağzına tıkmak için "ama sen bana bunu söylemeyeceksin" der gibi adamı gözleriyle sorgulayarak. Yaşlı adam lafını düşündü, sonra devam etti: "Allah'tan korkmuyorlar mı?" Hayır. Onun için yapıyorlar. "Sen olsan böyle bir gaddarlığı yapabilir misin?" Evet. Resul'ün hareketi adamı şaşkınlığa uğrattı. "Yapabilir misin? Sende Allah korkusu yok mu?" Yok.

İhtiyarın eli titredi. Buğdaylar yere döküldü. "Lâ havle billa... Sende Allah korkusu yok!" Bir kez daha kelimeyi şahadet getirdi. "Sen Müslüman mısın?" Evet.

Adam yeniden düşüncelere daldı ve birkaç saniye sonra, daldığı düşüncelerden umudu daha da kırılmış olarak çıktı: "Tüm bu anlattıklarımdan sonra kimden korkmalı aslında? Allah'tan mı, insandan mı?" Ve sustu.

Resul, Suphiye'nin dualarına hasrettiği zamana şaşırmış halde, yaşlı adamı kuşkularıyla baş başa bıraktı ve yavaşça türbeye doğru ilerlemek için ayağa kalktı. Cümle kapısından içeriye bir bakış attı. Birkaç kadın, kabri çevreleyen parmaklıklara yapışmış, inliyordu. Diğerleri sessizce dua ediyordu. Suphiye orada değildi. Bekçinin oraya döndü, ayakkabılarını zorlukla tanıyıp ayağına geçirdi.

Tekrar içeriyi kolaçan etti. Suphiye'den hiçbir iz yoktu. Dışarıda da.

Ne olmuştu? Yeniden açılan bu yürek neden bu kadar çabuk kapanmıştı? Yoksa onu buraya kendisinden uzaklaştırıp, tek söz etmeden vedalaşmak için mi getirmişti?

Elveda Suphiye!

Esrardan derin bir nefes alıp olabildiğince uzun süre ciğerlerinde tuttu.

Elveda Suphiye! İçimdeki yegâne sırla birlikte gittin.

Elveda!

Birkaç nefes daha vurdu ve tekkeyi terk etti.

Bir daha buraya dönmeyeceğim. Kendimi bir mezar gibi karanlık, boyutsuz, çıkışsız, odama kapatacağım. Bir daha yemeyeceğim. Bir daha içmeyeceğim. Bir daha yataktan çıkmayacağım. Bırakacağım, sonsuz bir uyku beni sürüklesin; sonsuz, görüntüsüz, düşüncesiz. Ta ki bir hiç oluncaya dek. Boşlukta bir hiç, dipsiz kuyuda bir gölge, ebedi bir ceset.

Avluya vardığında merdivenin basamağına oturmuş Davut'la karşılaştı. "Merhaba Resul. Annem beni seni bulmaya gönderdi. Suphiye'nin durumu iyi değil. Kendisini odaya kapattı, kimseyi görmek istemiyor."

Benim uçurumuma düşen o oldu.

Basamakları bir solukta indi, koca adımlarla avluyu aştı, sokaklar boyunca koştu... Nefes nefese eve, Sup-

hiye'nin odasının önüne vardı. "Ağlıyor. Hiçbir şey söylemiyor. Kendini kapattı..." dedi annesi. Kapıyı çaldı. "Suphiye, Resul Can geldi." Uzunca bir sessizlikten sonra kilitte dönen bir anahtar sesi. Annesi kapıyı açtı, önce Resul'e yol verdi.

Suphiye tekrar yatağına döndü, oturdu, büzülüp başını dizlerine dayadı. Sessizlik ağırdı, annesi çifti rahatsız ettiğini anladı. Resul'e doğru son bir bakış, ezici bir bakış göndererek ayrıldı. Yoksa Suphiye ona her şeyi anlatmış mıydı?

Hayır, bu imkânsız. O sırrımı saklar. Sadece beni korumak için değil, annesine de acı çektirmemek için saklar. Benim çukurumu başkasıyla paylaşmak istemez. Ama kendisinin de oraya batması, onun ıstırabını çekmesi gerekmiyor. Oradan çıkaracağım onu.

Önünde diz çöktü ve kısa bir kararsızlıktan sonra ürkekçe elini okşadı.

Korkma, Suphiye. Ben diğerleri gibi bir katil değilim. Ben...

"Beni türbeden kovdular!" dedi Suphiye, sanki mezardan yükselen bir sesle. Keyfi kaçan Resul'ün eli gevşedi. "Alya Ana'nın bir komşusu oradaydı. Beni görünce bekçiye gitti, bekçi de beni dışarı attı..." Neden... Sözcük Resul'ün dudaklarını titretti, bir üfürük, sessiz bir üfürük gibi çıktı, soru işaretsiz, boğuk bir umutsuzluğun çığlığı gibi. Artık insanların Suphiye'ye bir fahişe gözüyle bakmalarına şaşırmamalıydı.

Suphiye ağlamaya başladı.

Resul gücünün tükendiğini hissetti. "Gizlice ayrıldım oradan. Sana haber vermeden. Senin bir olay yaratmanı istemiyordum," dedi, sanki Resul bunu becerebilirmiş gibi.

Hayır, Suphiye, Resul değişti. Bak ona. Kaybolmuş, acınası nefretinde hapsolmuş.

Hayır, her ne kadar dibe vurduysa da haysiyetini koruyor.

Öyleyse davran Resul, davran!

Aniden kalktı ve odayı terk etti. Terasta, pencerenin yanında karşılaştığı Suphiye'nin annesi onu görünce gözyaşlarını saklamak için başını çevirdi.

Sokakta hiçbir gölge yoktu. Güneş gün ortasının gücüyle dumanı deliyor, insanların tepesine geçiyordu.

Resul başı öne eğik, ilerledi. Evine nasıl vardığını bilmedi. Oda berbat kokuyordu; peynirdi bu.

Ondan kurtulmaya hiç hevesi yoktu. Hâlâ yerde sürünen tabancaya uzandı. Eline aldı, şarjörü kontrol etti. Hâlâ doluydu. Cebine attı ve odayı terk etti.

Nereye gidiyor?

Hiçbir yere. Yürüyor. Tabancanın onu götürdüğü yere gidiyor.

Öyleyse artık hiçbir şeyi düşünmesin!

Artık düşünmüyor. Hiçbir şey bilmiyor.

Sadece yolunu görüyor,

sadece ayakları altında ezilen gölgesini takip ediyor,

hiçbir yüze bakmıyor,

hiçbir ses duymuyor,

hiçbir bağırışa kulak kabartmıyor,

hiçbir gülüşe muhatap olmuyor.

Yürüyor.

Adımlarını sayıyor.

Ve şimdi, burada dur, Şamşiray Şah Vali'nin türbesinin önünde!

Her şey sakin. Ortada ne bir hacı ne de bir dilenci var. Resul avluya girdi, kabre yaklaştı. Gülsuyu kokusu güvercinlerin ve silahların kükürdünün kokusunu bastırıyordu. Bekçi adak ağacının altındaki bir bankta kestiri-

yordu. Bir eli çenesinin altında, bir eli göğsünün üstündeydi. Uyuyakalmış bir çocuk masumiyetindeydi. Kırçıllı sakalı, sanki kurban edilmek üzere olan bir keçininki gibi anbean titriyordu. Resul ona yaklaştı. Revolveri çıkardı, biraz daha ilerledi ve bekçiye nişan aldı. Tetiğin üzerindeki parmağı kasıldı. Eli titriyordu. Tereddüt etti.

Birini uykusunda öldürmek katıksız bir yüreksizliktir. Üstelik böylece ölüm onun için çok kolay olacak. Hiçbir acı çekmeden. Yaptığı işi bilmeden ve uykusunun masumiyetinde ölmemeli.

Uyansın, onu neden öldürdüğümü bilsin. Ve acı çeksin!

Acı çekecek, kesin, sadece birkaç saniye; ama ölümünün sebebini de yanında götürecek. Ve kimse de, bu bekçi Suphiye'yi türbeden kovduğu için, oraya dua etmeye ve nişanlısı için mağfiret dilemeye gelmiş bir "orta malına" Allah'ın evini kapattığı için infaz edildi, demeyecek... Demek ki, Resul, yine hiçbir sonuç üretmeyecek bir cinayet işleyeceksin. Yine başarısız bir hamle.

Güneş adak ağacının dalları ve yaprakları arasından süzülüyor, bekçinin bedenine, Resul'ün ayaklarına, bacaklarına, saçlarına ve elinde titreyen Colt'un üzerine benekler serpiştiriyordu... Resul terden ıslanmış, kuşkudan ezilmiş haldeydi, nihayet bekçinin önünde diz çöktü ve birkaç saniye süren mutlak hareketsizlikten sonra bir sigara yaktı. Hareketlerinin çıkardığı seslerden hiçbiri yaşlı bekçinin uykusunu bölmedi. Acaba ağır mı işitiyor? Yoksa Resul mevcut değil mi?

Geriledi ama ansızın, arkasından gelen bir hışırtı onu olduğu yere çiviledi. Hışımla döndü. Bir kediydi.

Türbede bir kedi mi? Bir kedinin varlığı, hayvanın kendisine yaklaşmasını, dik kuyruğuyla ayağına sürtünmesini ve sessizce, hafif hafif uyanmakta olan bekçinin gölgesine süzülmesini izleyen Resul için ne garip bir du-

rumdu. Resul sıçradı. Sigarasını attı ve silahını yeniden, gözlerini kırpıştırmakta olan bekçiye doğrulttu. Adamın mahmur bakışlarında hiçbir korku ifadesi yoktu. Kıpırdamıyordu bile. Belki de kendisini hâlâ rüyada sanıyordu. Resul yaklaştı ve ona ayağa kalkmasını emretti. Ancak adam isteksizce elini banka serili halının altına soktu ve para dolu bir kâse çıkararak ona uzattı.

Hiçbir şeyi anlamadı bu herif. Ben hırsız değilim. Onu öldürmek için buradayım ben.

Bekçiye doğru ilerledi, dudaklarını sessiz sözcüklerle oynattı: "Peki seni neden öldüreceğimi biliyor musun?"

Hayır, Resul, bilmiyor ve hiçbir zaman da bilmeyecek.

Resul'ün eli dehşetle titredi.

Bekçi hâlâ bir tepki vermiyordu. Gözüpekliğini muhafaza ediyordu. Ancak kâseyi yerine koydu, gülümsedi ve ateş edilmesini beklemek üzere gözlerini kapattı. Resul tabancasının namlusuyla onu dürttü. Adam gözlerini yeniden, ağır ağır açtı. Şimdi namlu şakağına dayanmış olduğu halde halen kayıtsızdı. Bakışları, aynı "Nayestan" daki eşeğinkiler gibi, Resul'le konuşuyordu: "Ne bekliyorsun? Sık! Zaten sen olmasan günün birinde bir füze öldürecek beni. Senin elinden, bu mukaddes mekânın safiyetini ve zaferini koruduğum için öldürülmeyi tercih ederim. Böylece şehit olmuş olurum."

Gök mavisi çarşafına bürünmüş bir kadın avluya girdi. Resul'ü tabancası bekçinin şakağına dayanmış halde görünce geriledi ve kaçtı.

O ise hâlâ sıkmaya cesaret edemiyordu.

Hayır, bu adamın neticede bir şehit olarak anılmasını istemiyorum.

Silahı attı.

Ve gitti.

"Haydi, uza! Burada bir şey kalmadı," diye söylendi boğuk bir ses. Ama Resul tekkenin kapısını tekrar çalarak ısrar etti ve kapı ürkekçe aralandı. "Resul, sen misin? Söylesene!" diye patladı Hakim. "Hangisi, hazret mi, Haşhaşin mi?" diye sordu Server Baba her zamanki gibi, esrar kokusu ve dumanlarıyla yükselen sesiyle.

Resul girdi ve hâlâ aynı adamların, bakışları, doymak bilmez biçimde duman çeken Server Baba'nın sakalına takılı halde, vakur bir sükûneti koruyarak oturdukları çemberde kendine bir yer buldu. Celal'i arıyordu. Artık savaşın başlayıp başlamadığını sormak için orada değildi. Ona soru sorarak çemberin miskinliğinden sıyrılan Mustafa oldu. Şişt, yaptılar. Yine sessizlik, her zamanki vakar, Server Baba'nın huzurunda. Hepsi kabağı geçirip Resul'ün gelişiyle kesilen hikâyesine devam etmesini bekliyordu.

"Baştan mı başlayayım?"

"Yok. Devam et!" Sesler bir ağızdan yükseldi.

"Ama bu delikanlı hiçbir şey duymadı!"

"Ona başını anlatırız."

"Peki." Ve kabağı diğerlerine geçirdi.

"Nerede kalmıştık? Hikâyeden koptum..."

"Bir köydeydin."

"Ha, evet. Ama ne köy! Oymalı ahşap evlerinin ne penceresi vardı, ne kapısı ne de duvarı. Sesler işitiyordum ama kimseleri göremiyordum. Haneler boştu. Ya da daha ziyade karanlık, bir şeyleri ya da birilerini seçmeme engel oluyordu. Sadece sesler vardı, sadece müzikli, ahenkli, huzurlu sesler. Bu sesler köyün çıkışında, çorak, sarp, taşlı bir tepenin eteğinde, yarı enkaz halindeki bir mağaradan geliyordu. Tüm köylüler oradaydı. Dans ediyor, kendilerinden geçiyorlardı. Kadınlı erkekli. Genci, yaşlısı, çocuğu. Erkekler başlarına asma yaprakları takmışlardı, kadınlar da sedef pullar ve kızıl incilerle süslü tepelikler. Herkese içki dağıtılıyordu."

"Bunlar kâfirler olmasın?"

"Hiçbir fikrim yoktu. Hepsi içiyordu; hepsi şarkılar söylüyordu. Varlığım onların rahatını kaçırmamıştı. Sanki yokmuşum gibi. Hatta bana hiç sormadan içki bile ikram ettiler; önce 'taş kesen' dedikleri alev sarısı bir sıvı, sonra da 'taş dilimi' dedikleri ateş kırmızısı bir şey. Biri asitliydi, diğeri de kekremsi." Yine duman çekmek için durdu. "İçtim o gece! Ve kimse de benim neden orada olduğumla ilgilenmiyordu. Bir kadın olan şeflerini tespit ettikten sonra yanına gittim. Daha merhaba derken selamımı aldı ve sordu: 'Kayıp mı oldun delikanlı?' Ürkekçe onayladım. Davetkâr bir gülümsemeyle, 'Kayıp Sözler Vadisi'ne hoş geldin,' dedi. Nereden gelip nereye gittiğimi sordu. Ben her şeyi anlattıktan sonra da başını salladı, son bir bardak 'taş dilimi' ikram etti ve bana komşu köye kadar eşlik etmesi için yaşlı bir adama seslendi. Yaşlı adam bana bir gemici feneri verdi ve yola koyulduk. Hızlı ve emin adımlarla yürüyordu. Ben de yolu aydınlatmak için önünden koşturuyordum ama bana lambayı kendim için kullanmamı buyurdu, onun ihtiyacı yoktu. Nefes nefese, nasıl olup da reislerinin bir kadın olabildiğini sordum. Yürümeyi sürdürürken bana inanılmaz bir

hikâye anlattı ve ben de size yarın anlatacağım."

"Yo, olamaz," diye karşı çıktı hepsi. Server Baba, Hakim'e döndü: "Ama karnım acıktı."

"Sana kebap ve çay alalım. Kimde para var?"

Cebinden büyük bir banknot çıkarıp Hakim'e uzatan Resul'den başka kimse kıpırdamadı. "Hay sen çok yaşayasın!" dedi Server Baba, "Öyleyse sana devamını anlatayım. Ama önce kabağı gönderin!" Gönderdiler; çekti ve Resul'e geçirdi. "Köyün reisi olan bu kadın, eski zamanlarda, eski bir saltanatta yaşayan büyük erenler ereni birinin soyundan geliyormuş. Bu bilge kişi körmüş ama harfleri sadece parmaklarının ucuyla okşayarak elyazmalarını okuyabiliyormuş. Ancak bir gün, okuduğu sözcüklerin kitaptan yavaş yavaş silindiğini fark edince dertlere gark olmuş." Durdu ve meclistekilerin yüzlerine baktı. Uzunca bir nefes verdikten sonra tekrar kabağa asıldı. Duman sesini kısmıştı: "Şairler, bilginler, hâkimler... Hepsi telaşa kapılmış. Hepsi bu kör bilge tarafından okunacağı kaygısıyla elyazmalarını saklar olmuşlar. Böylece hükümdarı onu ülkeden kovmaya mecbur etmişler. Bilge de ister istemez sürgüne çıkmış. Size bahsettiğim o vadiye gelip yerleşmiş. Herkesin her şeyi ezbere aldığı bir şehir kurmuş. Orada hiçbir kitap, hiçbir yazı yokmuş. Çünkü her şeyi biliyorlarmış. Kitaplar salaklar içinmiş!" Kahkahayı patlattı, dumanı çekti, öksürdü ve devam etti: "Unutulması mümkün olmayan, farklı bir dil icat etmişler. Bunun üzerine tüm dünyadan hikâyeciler, şairler, bilginler, bu halk eserlerini kendi diline çevirsin, onlara sesiyle yaşam versin, onları hafızasında sonsuzluğa taşısın diye bu köye gelmişler. Öyle gözüküyormuş ki unutulmuş tarihî olaylar bile –gerçek, yalan, bilinen, bilinmeyen– yeniden hatırlanıyor, şekle bürünüyor, bu şehirde anlatıcıların sesleriyle buluşuyormuş... Ve tabii ki bu durum da sahtekâr tarihçileri, uydurma hikâyecileri,

sırların şarlatanlarını, düzmece âlimleri, namussuz siyasetçileri korkutuyormuş... Ve bir gün hepsi birden gelmişler. Köyü işgal etmişler ve yakıp yıkmışlar. Her şeyi yerle bir etmişler! Çocukları sağır etmişler. Büyüklerin dillerini kesmişler. Ama..." Bir mola, esrardan derin bir nefes ve devam: "Ama bu vadide yaşayanların insanlardan ibaret olmadığını akıl edememişler. Evler, ağaçlar, kayalar, su, rüzgâr, hava, kuşlar, yılanlar, o vadideki her şey o halkı, onun hikâyesini, onun bilgeliğini, üstelik tiranların barbarlığını da hatırlayabiliyormuş!" Sesi yükseldi, titredi, "Evet, her şeyi yok edebilirler ama asla hafızayı, anıları yok edemezler, asla!" Sustu ve sırtını duvara vermek için çemberden çekildi. "Peki ya sonra?" diye sordu Mustafa, büyülenmiş halde.

"Sonra, ne?"

"Senin hikâyenin sonrası?"

"Benim hikâyem mi? Ah, evet," diye sesini yükseltti Server Baba, yaslandığı duvardan sırtını çekerken. Sakin bir edayla devam etti: "Rehberim reisinin hikâyesini komşu köyün girişinde bitirdi. Beni geceyi geçirmem için çok gizli bir mabede bıraktı. Gemici fenerini geri verip, elini sıkıp teşekkür edeceğim sırada fark ettim ki meğer benim rehber körmüş!"

"Hadi canım!" diye bağırdı Mustafa, hayretle. Bir genç daha itiraz etti: "Server Baba, sen bu hikâyeyi bal gibi uydurdun. Asla böyle bir şey yaşamadın. Gerçek değil bu!"

"Artık gerçek, Batı'nın bilgelerinden bir bilgenin dediği gibi; 'değil mi ki ben size onu anlattım,'" diye karşılık verdi Server Baba, pis bir sırıtışla

"Tüm bu hikâyeleri nereden uyduruyorsun, Server Baba?"

"'Kayıp Sözler Vadisi'nden, oğlum."

"Demek ki orası gerçekten var," diye ünledi Mustafa.

Birkaç nefes daha ve kuruyan dil, göğsü alevlendiren yakıcı bir öksürük, damarlarda donakalan kan, yavaşlayan kalp ve havada süzülen beden.

O vakit Resul doğruldu, duvara tutundu ve tekkeden çıktı.

Dışarıda şehir kor gibi yanıyordu. Her şey sıcakta dalgalanıyordu; dağ, evler, taşlar, ağaçlar, güneş... Her şey korkudan titriyordu. Resul hariç. O hafiflemiş, yatışmıştı. Tek bir bakışla karşılaşmadan, tek bir ruhu okşayamadan, tek bir söz duyamadan, dünyadaki son insanmış gibi, sokakları arşınladı. Son insan olduğunu, tüm diğerlerinin öldüğünü, kendisi için öldüğünü haykırmak istedi, sonra da bir koşma, bir gülme tutturmak... Larzanak Köprüsü'ne varıncaya kadar.

Yakınca bir yerde patlayan roket köprüyü sarstı. Ama Resul kıpırdamadı. Kendisini yere atmadı. Saldırganları üzerine roket yağdırmaya kışkırtıyormuş gibi orada öylece ayakta duruyor. Haydi, gönderin! Buradayım. Ve burada duracağım; önünüzde. Siz sağırların, körlerin, dilsizlerin önünde!

Toz; nehri, köprüyü, bedeni, bakışı, sesi istila etti...

Yeniden yoluna koyuldu. Metropol Oteli'nin önünden geçti. İçeriye yine keşmekeş hâkimdi. Yabancı gazeteciler, otel çalışanları ve silahlı sakallılar her yöne koşturuyordu. Belki de Razmodin dönmüştü. Resul lobiye girdi.

Genç bir işçi –Resul'ü aramak için tekkeye gelen– dişlerinin arasında dolarlarla, bir yaralıyı, yabancı bir gazeteciyi taşımaya çalışıyordu. Resul'ü görünce durdu, paraları ağzından çıkardı: "Razmodin burada değil, orta-

dan kayboldu. Dün gitti, bir daha kendisini gören olmadı. Herkes kaçıyor. Olacaklar..." Şiddetli bir patlama binayı sarstı. Yaralı gazeteci ağlamaya başladı. Genç adama bir dolar daha uzattı ve o da kendisini hızla bodruma taşıdı.

Dışarıda herkes ateş ediyordu; kime, neden, bilmeden.
Ateş.
Ateş...
Mermi hedefini bulacaktı.

Belli bir amacı olmadan ve şehre hâkim karmaşayı umursamadan, Resul dışarılarda sürtüyordu. Ne Suphiyelere dönmeye ne de Razmodin'i aramak için teyzesine gitmeye en ufak bir isteği vardı. Zaten o şu sırada Mezar'da, Dünya'nın yanında olmalıydı. Kültür ve Enformasyon Bakanlığı'na doğru ilerledi. Biri bir barikatın arkasından haykırdı: "Kardeş, kurtar kendini!"

Resul sese doğru ilerledi. Adamın biri ona yapıştı ve sövüp sayarak korunağa çekti: "Sefil lavuk! Eğer yaşamaktan bıktıysan git başka yerde öl, senin cesedini toplayacak vaktimiz yok burada. Böyle nereye gidiyorsun?" Bu Cano'yla birlikte odasına, pestilini çıkarmaya gelen arkadaşıydı. "Eğer Komutan Pervaiz'i görmek istiyorsan, burada değil. Ortadan kaybolan Cano'yu bulmaya gitti."

Cano kayıp mı? Kaçmış olmalı. Bu savaştan bıkmış olmalı.

Resul ayağa kalktı ve barikatı terk etti. Silahların, haykırışların, tankların arasında ilerledi... Hiçbir şey ona isabet etmedi. Zargenar Parkı'na ulaştı. Ağaçların arasında dumanlar dalgalanıyordu. Bahçenin bir köşesine, çimlerin üzerine uzandı. Sigara içti, sigarasının dumanını umarsızca silahlarınkine ekleyerek. Gözlerini yavaşça

kapadı ve uzunca bir süre uzanmış halde kaldı. Sesler birer birer söndüler, mutlak sessizliğe kadar. Ve uzun.

Birden, yaklaşan adımların sesi yankılandı, başına sürtünüp geçti, ataletinde usulca bir gedik açtı. Gözlerini açtı. Gök mavisi bir çarşafla örtünmüş bir kadın tam yanından geçmişti. Resul onu görünce doğruldu.

Suphiye mi?

Ayağa kalktı ve kararsız adımlarla onu takip etmeye koyuldu.

Kadın takip edildiğini anlayınca yavaşladı, sonra da durdu ve ürkekçe, başını yaklaşmakta olan Resul'e döndürdü. Kendisine yol vermek için hafifçe kenara çekildi. Ama o da ilerlemekten vazgeçmişti. Hesabı bozulan kadın yoluna devam etti.

Bırak onu Resul, Suphiye değil o.

Peki, ama kim?

Bir dünya kadından biri.

Ama burada ne işi var? Neden böyle bir zamanda, herkes kaçışırken o parka geldi?

Senin gibi o da parka sığındı, ağaçların arasında korundu.

Hayır, o beni görmeye geldi. Hiçbir şüpheye mahal yok.

Kadın parkın sonuna ulaştı ve Melekazgar Meydanı'na giden ana caddeye saptı.

Resul hızlandı, onu geçti ve önünü kesti.

Kadın durdu, korku içinde her yöne bakındı. Kimsecikler yoktu. İyice paniğe kapılmıştı, hiçbir şey demeden, yoluna devam edebilmek için, Resul'ün çevresini dolandı. Resul de onu izledi. Yanından geçerken Suphiye'yle aynı boyda olup olmadığını teyit etti. Hayır. Ya Alya Ana'nın kızıyla? Emin değil. Peki, onu neden takip ediyorsun?

Bilmiyorum. Buraya gelmiş olması garip. Mutlaka birini arıyor olmalı.

Ama seni değil!

Kim bilir?

Kavşağa ulaştılar. Kadın telaşlı adımlarla karşıya geçti.

Bak ona. Seni arayan birine benziyor mu? Daha ziyade senden kaçıyor gibi.

Ümidi kırılmıştı, avını terk etti; bir sigara sardı.

Ama kadın, kavşağın öte yanına vardıktan sonra durdu ve Resul'ü süzmek için, döndü.

Benimle oynuyor. Beni arkasında görmek istiyor.

Ve onu yakalamak için atıldı. Kadın tekrar kaçtı. "Dur!"

Resul durdu.

Bu ses de nereden çıktı?

Senden!

"Dur!" Evet, bu benim gırtlağımdan çıkıyor!

Bağırdı: "Dur!" Bu onun sesiydi, kırılgan, yıpranmış, kısık ama duyulabilir. "Dur!" Koştu. Kadın da koştu. "Dur!" Onu yakaladı, "Dur!" Nefes nefese, "Ben... Ben sesime kavuştum!" Peçesinin ardından kadının yüzünü seçmeye çalıştı, "Seninle konuşmak istiyorum." Kadın dinliyordu. Lafını arandı. "Kimsin sen?" Kadın sessiz kaldı. "Seni kim gönderdi?" Sesinden de kararsız eli, peçeyi açmak için uzandı. Kadın dehşetle geriledi. "Kim olursan ol, beni tanıyor olmalısın. Beni aramaya geldin. Beni konuşturmaya geldin. Değil mi?" Kadın başını çevirdi. "Rüyamda bana Âdem'in elmasını getiren sendin." Ona dokundu; kadın ürperdi, geri geri giderek kaçtı. "Seni tanıyorum. Seni arıyordum. Mavi çarşaflı kadın; o sensin. Seni yürüyüşünden tanıdım. Alya Ana'nın cesedini gören sensin, onu ortadan kaldıran sensin. Mücevher kutu-

su ve paralarıyla birlikte yok oldun. Pek de güzel becerdin. Zeki ve entrikacısın. Bravo!" Kadın sokağı geçip kaldırım değiştirmekte kararsız kaldı. "Ama bir şeyi bilmelisin. Seni öldürebilirdim, evet seni de, ama istemedim... Hayatını bana borçlusun, biliyor musun?" Sendeledi –korkudan ya da yorgunluktan– kendisini toparladı, hızlandı. "Dinle beni! Bir dakika dur. Sana diyeceklerim var." Kadın kaldırımdan indi, yolun ortasında dikeldi; birinin, bir arabanın, bir tankın gözükmesi ümidiyle... Hiçbir şey yoktu. Hiç kimse yoktu. Resul onu takip etti. "Benden kaçma. Sana kötülük etmeyeceğim. Zaten beceremem." Çarşafından yakaladı ama kumaş ellerinden kaydı. "Artık benden kaçamazsın. Bitti. Bulduk birbirimizi. Yaşadığımız ortak, kaderimiz ortak. Aynı haldeyiz. İkimizin de elleri aynı suça bulaşmış. Ben öldürdüm, sen, sen de çaldın. Ben bir katilim, sense bir hain..." Kadın durdu, dönüp ona bir kez daha dik dik baktı ve yoluna devam etti. Bu beklenmeyen duruşa şaşıran Resul sözlerini daha nazikçe sürdürdü: "Yine de, paylaştığımız bu cürüm benim vicdanımı sızlatıyor. Sadece benim acı çekiyor olmam adil değil. Bu cinayetle nişanlısını o orospunun elinden kurtarmak isteyen, parasıyla da ikimizin ailesini kurtarmak isteyen ben... Şimdi o paraya, o mücevherlere acıyorum, ama asıl pişmanlık içimi kemiriyor. Yardım et bana! Bana sadece sen yardım edebilirsin. Ortak olabiliriz ve bu sırrı ömrümüzün sonuna kadar saklayarak mutlu olabiliriz." Kadın yine adımlarını yavaşlattı –bir düşünce, kararsızlık ya da mola ânı– ve sonra da Kâbil Vilayet Binası'nın yolunu tuttu. "Kutuyla paralara ne yaptığını söyle bana. Onlar bana ait. Ben almalıyım onları. Onlarla iki aileyi, hatta şimdi seninle birlikte üç aileyi de mutlu edebilirim. Gayrı beni tutsalar da, assalar da fark etmez; en azından suçumun yükünü hafifletmiş olurum. Bu acıdan kurtulmuş olurum." Kadın hâlâ tek

söz etmeden, Kâbil Vilayeti'nin duvarı boyunca ilerliyordu. Resul daha fazla gitmeye cesaret edemedi. "Beni de götür yoksa adalete teslim olacağım, valiye ihbar edeceğim, sağır mısın, dilsiz misin, beni duyuyor musun?" Yine sessizlik. "En azından kim olduğunu söyle bana. Söyle bana; cinayetim seni mutlu etti mi?" Kadın vilayetin cümle kapısına ulaştı, durdu ve sanki onu içeri girmeye davet eder gibi Resul'e döndü. Resul duvara sürtünerek, kararsız adımlarla ilerliyordu. "Hayır, bensiz mutlu olamazsın. Ben sana olduğum gibi, sen de bana muhtaçsın. Âdem ile Havva gibiyiz biz, yazı ve tura. İkimiz de bu lanetli topraklarda yaşamaya sürülmüşüz. Birimiz ötekimiz olmadan yaşayamayız. Suçumuzu ve cezamızı paylaşmaya hüküm giymişiz. Bir yuva kurarız. Uzağa gideriz, çok uzağa, erişilmez vadilere. Bir şehir kurarız, adını da... Kayıp Günahlar Vadisi koyarız. Kendi yasalarımızı, kendi ahlakımızı oluştururuz. Ve çocuklarımız olur, ama Habil ile Kabil gibi değil, yoksa Kabil'i öldürürüm. Evet, öldürürüm çünkü artık neler yapabileceğini biliyorum. Doğar doğmaz öldürürüm onu!" Kadın cümle kapısını açtı ve Resul'e son kez baktıktan sonra avluya girdi. Resul olduğu yerde kalakaldı. Çevresine bakındı; cadde hâlâ bomboştu; sessizlik daha da derindi; gökyüzü alçak ve ağırdı. Vilayet'in kapısına kadar ilerledi. Parmaklıkların arasından sadece enkazı seçebiliyordu. Kadından tek iz yoktu.

Kimdi bu kadın?

"Kim o?" Nağmeli bir ses Resul'ü olduğu yere çiviledi. Nereden geliyordu? "Orada biri mi var?" diye mırıldandı Resul, kırılgan ve hırıltılı bir sesle. "Evet, cinler var!" Başka bir ses yükseldi ve Kâbil Vilayet Binası'nın girişine konuşlanmış kesme taştan bekçi kulübesinden alaycı gülüşler getirdi. Resul kulübenin içinde yere uzanmış bedenleri fark etti.

"Buraya giren kadını görmediniz mi?"

"Kadın mı? Buraya mı? Nerede bizde o şans!" Bedenler kahkahayla sarsıldı.

"Vilayette kimse var mı?"

"Sen kimi arıyorsun?"

"Savcıyı."

"O hangi cin, bunun sorduğu?" dedi, sonra da arkadaşına, "Sen tanıyor musun?" diye sordu.

"Hayır. Sigara iste ondan."

Resul iki sigara çıkardı ve içeriye uzattı. "At onları!" Attı. "Yine de burada birileri vardır, değil mi? Bir yönetici, bir hâkim, bir..."

"Git, kendin bak! Niye bize soruyorsun ki?"

Resul iki askerin başlarını görmemişti. Altı üstüne gelmiş, zemini kireçlenmiş kâğıtlarla, defterlerle kaplan-

mış avluya girdi. Duvarlar mermi izleriyle delik deşikti. Vilayet makamı bomboş, yoğun ve kasvetli bir sessizliğe gömülmüş haldeydi. Gök mavisi çarşaflı kadından hiçbir iz yoktu hâlâ.

Garip bir zuhur!

Garip bir zeval!

Sanki ona sesini vermek için, ona adalete teslim olmanın yolunu göstermek için, onu buraya, her şeyin enkaza dönüşmüş olduğu Kâbil Vilayet Binası'na getirmek için gaipten çıkıp gelmiş ruhani bir kadın: Adalet sarayı gibi güvenlik binası da, tutukevi de enkaz halinde...

İyi durumdaki tek binanın önünde durdu, merdivenlere yöneldi, içeriye girdi. Kirli duvarlar boyunca uzanan bir koridor vardı. Adımları yankılanıyor ve sessizliği daha da yoğun ve kaygı verici kılıyordu. Durdu. Garip bir hisse kapılmıştı. Kararsız kaldı ve sonra kendine rağmen ilerledi. Koridorun iki yanındaki ofislerin kapıları açıktı. Mazgallardan sızan güneş, loş ve izbe bir geçidi aydınlatıyordu. Birkaç eşyanın varlığına rağmen –sandalyeler, masalar, ofis malzemesi– tüm odalar ruhsuzdu, biri hariç; hâlâ ıslak birkaç parça kadın ve çocuk giysisinin güneş ışınlarının altına gerili çamaşır ipine asılmış olduğu biri hariç. Demek ki burada bir hayat vardı. Gök mavisi çarşaflı kadın bu mekânda yaşıyor olmalıydı.

Sonunda onunla tanışacağım!

Koridorun ortasına geldiğinde ayak seslerini fark etti ve sonra da bodrum katın merdivenlerini tırmanan oğlan çocuğunu gördü. Çocuk Resul'ü görür görmez koşarak geri indi. Resul onu takip etti, merdivenlere yöneldi ve tabelasında "Adalet Arşivleri" yazılı bodruma indi. Uzun bir koridorun sonundaki küçük ışık onu kısık, yaşlı bir sesin fısıltılarının yükseldiği bir odaya götürdü: "Yu... Yunus... Yus... Yusuf..." Resul odaya girdi. Burası, tümü zamanla sararmış eski dosyalarla dolu dolapların

ve sıra sıra rafların dizili olduğu büyük bir salondu. Yaşlı adamın sesi Resul'ün hâlâ göremediği bir yerden yankılanıyordu. "Kimse yok mu?" diye çekinerek seslendi. Cevap gelmedi ama şu yaşlı ses hâlâ heceliyordu: "Yusuf..."

"Kimse yok mu?" diye neredeyse haykırarak tekrarladı. Bir sessizlikten sonra aynı ses karşılık verdi: "Hatta iki kişi var!" Ve duraksamadan, sanki okuyup üflüyormuş gibi sürdürdü: "Yusuf, Yusuf, Yusuf Ka..." Resul, adamın yanına nasıl gideceğine bakındı. Adam orada, odanın dibinde, bir havalandırma bacasının önünde, büyük bir masanın arkasında dosyalara gömülmüştü. Bir delikanlı onu fenerle aydınlatıyordu.

Resul'ün çıkardığı sesler üzerine her ikisi de gözlerini ona çevirdiler. Yaşlı adam onu selamlamak ister gibi başını salladı ve yine mekanik bir şekilde işine döndü. Resul masaya yaklaşarak sordu: "Ben şeyi arıyorum... Savcıyı." Yaşlı adam dosyaların birinden çıkardığı büyük bir defteri karıştırmakla meşguldü, onu duymuyor gibiydi. Birkaç sayfa çevirdi ve parmağı bir isim listesinin üzerinde durdu, "Yusuf... Ka, Yusuf Kab... Yusuf Kâbuli! O değil mi, evlat?" Resul'ün varlığı, feneri tutan oğlanın dikkatini dağıtmıştı. Adam yaygarayı kopardı: "Sana söylüyorum, oğlum, bak bakayım, bu babanın ismi mi? Kafan nerede senin?" Oğlan şaşkınlıkla deftere doğru eğildi. Resul bir adım daha attı ve sabırsızca tekrar sordu: "Savcı beyi nerede bulabilirim?"

"Duydum, muhterem. Bana ne sorduğunuzu gayet iyi anladım. Sanırım bir bilmece sormadınız!" Sanki Resul'ün onayını almak için verilmiş bir es; ve sordu: "Acil miydi?" Sesindeki haddini bildirir hava, Resul'ün mırıldanmadan önce tereddüt etmesine yol açtı: "Evet."

"Müsaade edin de önce şu işi bitireyim, sonra sizinle ilgileneceğim," dedi yaşlı adam ve hırçın bir edayla oğlana döndü: "Herhalde okuman var, değil mi?"

"Evet, okuyabiliyorum ama parmağınız..."

"Ne olmuş parmağıma?"

"Üzerinde."

"Sana parmağımın gösterdiği ismi okumanı söylüyorum, salak şey!" Oğlan başını eğdi ve tekleyerek okudu: "Yu, Yus... Yusuf... Ka, Kâbuli, evet, sanırım öyle yazıyor."

"Sanırsın, öyle mi?! Bir haftadır kafamı bu isimle şişirdin, şimdiyse şüphen var! Pek vahim, evladım, pek vahim."

"Şüphe ettiğimi söylemedim, sanırım, dedim."

"Ne saçmalıyorsun? Haydi, peki, dosya numarası kaçmış?"

"Dosya numarası mı?"

"Evet, sayılar!"

"Sayılar mı?.. Sayı yok ki. Kendiniz bakın!"

"Nasıl sayı yok? Kaldır feneri!" Oğlan lambayı kaldırdı. Yaşlı adamın gücü tükenmiş, asabı bozulmuştu: "O zaman bu lanet dosyayı nasıl bulacağım?" Kâğıt yığınını süzdü. Resul çileden çıkmıştı: "Belki yeniden araştırmanıza koyulmadan önce, bana savcının nerede..."

"Bakın delikanlı, bu oğlanın işi savcının burada oluşundan ya da olmayışından daha önemli! Bir ailenin kaderi söz konusu. Bir haftadır bu dosyayı ele geçirmek için kendimi paralıyorum, şimdi her şeyi bırakıp savcı beyi mi arayacakmışım! Bir kere, artık savcı yok. Hem burası da danışma değil. Adalet arşivlerinin ofisindeyiz şu anda. Ve ben de, şu anda, imkânsızlıklar içinde burayla ilgilenen, naçiz bir kâtibim!" Bir an durdu, sonra yeniden başını isim listesine daldırdı ve ağzında, "Siz bu savcı beyden ne istiyorsunuz?" diye geveledi.

"Kendimi adalete teslim etmeye geldim."

"Ah, üzgünüm ama sizi ağırlayacak kimse kalmadı."

Resul şaşırmış, aynı zamanda da sinirlenmiş halde

ona yaklaştı ve titrek sesine rağmen soğukkanlılıkla konuşmaya çalıştı: "Ağırlanmaya gelmedim. Ben buraya..." sesini yükselterek tek tek heceledi: "... ADALETE TESLİM OLMAYA GELDİM!"

"Anladım. Ben her sabah adalete teslim oluyorum. Bu delikanlı da öyle."

"Ama ben tutuklanmaya geldim. Ben bir katilim."

"O zaman yarın gelin. Bugün kimse yok." Ve yeniden büyük deftere gömüldü. Resul öfkeden çıldırmıştı; elini kâğıtların üzerine koydu ve kuru gırtlağını yırtarcasına bağırdı:

"Siz ne dediğimi duydunuz mu? Ne istediğimi anladınız mı?"

"Evet, yahu! Adalete teslim olmaya geldiniz çünkü bir katilsiniz. Öyle değil mi?"

Resul donakalmıştı, gözlerini adama dikti. O ise başını salladı:

"Eee?"

"E'si; tutuklanmam gerekir."

"Ama ben sizin için bir şey yapamam. Söylediğim gibi, ben bir mahkeme kâtibiyim, hepsi bu."

"Baba, para ver, ekmek almaya gideceğim." Bir çocuk sesi, Resul'ün az önce koridorda gördüğü çocuğun sesi, rafların arasından yükseldi ve üçünün de dikkatini kendine çekti. "Ben gideceğim zaten..." dedi genç adam, Yusuf Kâbuli'nin oğlu. "Hayır, sen burada dur, babanı arıyoruz," diye buyurdu Kâtip, çocuğa para verirken. Sonra da homurdanarak büyük deftere geri döndü. "Güya kâtibim ama aslında buradaki her işi ben yapıyorum. Artık mahkemeler görülmüyor... Bu durumda arşivlerle ilgilenmem gerekir." Defterin sayfalarını çevirmeyi sürdürüyordu. "Ben burada olmasaydım bütün dosyaları fareler kemirmişti. Ya da arşiv bir bombardımana hedef olmuştu."

"Evet, doğru. Fareler cirit atıyor burada!" diye teyit etti genç adam ve kâtibin emri üzerine dosyaları yerleştirmeye koyuldu.

Kâtibin tavrı karşısında çaresiz kalan Resul bir sigara çıkardı ve yaktı. Sesi ümitsizlikle boğuluyordu: "Ben birini öldürdüm." *Mea-culpa*'sı[1] hiçbirinin dikkatini çekmedi. Belki de duymadılar bile. Biraz daha yüksek öyleyse: "Ben birini öldürdüm." Duysunlar. İkisi de ona baktılar ama çabucak, bir şey demeden, araştırmalarına geri döndüler.

Belki de duydular ama hiçbir şey anlamadılar.

Zor telaffuz ediyorum. Sesim hâlâ boğuk, zor işitiliyor.

Sesini iyice yükseltti ve bağırdı: "Beni anlıyor musunuz?" Kâtip bezgin bir bakış attı. Bir şey demedi. Yine sessizlik, baş dosyalara, isimlere, sayılara, belirsizliklere gömülmüş... Ve Resul de, kendi kendisiyle konuşuyormuş gibi devam etti: "Pek büyük bir marifet becermediğimin farkındayım. Gayet sıradan bir fiil işledim. Neyse ne. Öldürdüm ve adalete teslim oluyorum," ve bir dolabın dibine çöktü.

Resul'ün gitgide ağırlaşan, inatçı varlığı yaşlı kâtibi rahatsız etti ve sonunda defteri kapattı, "Ferzan, senin babanı aramaya yarın devam edelim. Git, bir çay koy," deyince genç adam hemen feneri masaya bıraktı ve heyecanla sordu: "Yeşil mi, siyah mı?"

"Yeşil mi, siyah mı?" Kâtip soruyu Resul'e dönerek tekrarladı, o da yorgun bir edayla yanıtladı: "Siyah."

Ferzan çıktı. Kâtip feneri eline aldı, raflara yöneldi. "Zavallı Ferzan. Babası saltanat döneminde mali müşavirdi, itibarlı bir aileydiler. Ama komünistlerin zamanında evleri basıldı, adamı hiçbir şey demeden tutukladılar

1. Latince "benim hatam" anlamına gelen deyiş. (Y.N.)

ve hapse attılar. Neyle suçlanıyordu? Kimse asla anlayamadı ve dönemin tüm mahkûmları gibi, onun da davası asla görülmedi. İzi kaybedildi. Asıldığı ya da Sibirya'ya sürgün edildiği söylendi. Kimse ne olduğunu öğrenemedi. Şimdiyse oğlunun tek bir takıntısı var; babasının izini bulmak. Neyle suçlanmış olduğunu bilmek istiyor. Bunun yanıtını asla bulamayacağını biliyorum." Tekrar masanın arkasına geçti. "Sanırım babasının tutuklandığı gün ailede vahim bir şey yaşanmış ve o da bunu anlamak, bunu çözmek istiyor. Beni de ilgilendiren işin bu tarafı. Ötesi boş; adalet, adaletsizlik filan. Bunlar seçenekler sadece; kavramlar değil." Ve vecizesinin Resul'ün yüzündeki etkisini okumak için birkaç saniye durduktan sonra devam etti: "Buraya geldikten sonra benim asistanım oldu..." Kıkırdadı. "Adliyeyle ilgili hikâyeleri derlemeyi hep sevmişimdir. Bir ülkenin tarihi, halkının zihniyeti hikâyelerin üzerinden daha iyi anlaşılır. Bende binlerce var. Onları temize çekmek için zaman lazım. Ama hiç zamanım kalmıyor. Bakın!" Bir köşeye dizilmiş dosya yığınını gösterdi. "Yüksek yargıç benden komünizm zamanında tutuklanan tüm mücahitlerin ve şehitlerin listesini istedi. Şahadet Bakanlığı'nın istediğini söylüyorlar. Şahadet Bakanlığı!" Bu kez alaycı bir kahkaha atarken, masanın üzerine yerleştirilmiş fare kapanına hüzünle dalmış olan Resul'e baktı.

"Pekâlâ, delikanlı, kimi öldürdünüz?"

"Bir kadını."

"Ona âşık mıydınız?" diye sorguladı dosyaları yerleştirmeye ara vermeden.

"Bir pezevengi öldürmek mukaddes adalet sistemimize göre suç değildir. Yani siz... Sen başka bir şeyin acısını çekiyor olmalısın." Kâtip koltuğuna gömüldü ve Resul'e dik dik baktı. O ise, kafası eğik halde, bir lokma ekmeği yutmakla meşguldü. Üçü de yemek masasına dönüştürülmüş olan yazı masasının çevresine oturmuşlardı. "Özetleyelim: Kendini hırpalıyorsun, kendini tükenmiş hissediyorsun çünkü cinayetin üzerinde neden bu kadar gizem oluştuğunu çözemiyorsun. Öyle mi?"

"Evet, ama..."

"Devam ediyorum: Seni ilk dinlediğimde girişiminin başarısız olmasından ötürü acı çektiğini sanıyordun çünkü senin aileni kurtarmanı sağlayacak... parayı ve mücevherleri cebe indirememiştin. Sonra farkına vardın ki şu... Ne anaydı? Hah, Alya Ana'nın parasını ve mücevherlerini almış olsaydın daha da çok pişmanlık ve acı çekecektin... Sonra da paranın ve mücevherlerin sadece birer bahane olduklarını fark ettin. Aslında bu pezevenk karıyı, dünyayı bir bokböceğinden temizlemek ve bilhassa nişanlının öcünü almak için öldürmüştün... Ama gördün ki bu hiçbir şeyi değiştirmedi. Öldürmek intikam ateşini söndürmedi. Seni rahata erdirmedi. Aksine, günbegün içine gömüldüğün bir çukur açtı... Öyleyse bugün sana

ıstırap veren, cürmünün başarısızlığı ya da çektiğin vicdan azabı değil, asil fiilinin nafileliğinden mustaripsin. Yani kendi cürmünün kurbanısın. Haklı mıyım?"

"Evet, öyle, kendi cürmümün kurbanıyım. Ve bu hikâyenin en berbat tarafı da sadece cürmümün sıradan ve boşuna olması değil, var bile olmaması. Kimse cinayetten bahsetmiyor. Ceset gizemli bir şekilde ortadan kayboldu. Herkes Alya Ana'nın mücevherlerini ve servetini de alarak taşraya gittiğine inanıyor. Acaba arşivinizde bunun kadar saçma bir vakayla daha karşılaştınız mı?"

"Ohoo, delikanlı, seninkinden çok daha saçma suçlar da gördüm ben. Ve şunu da tespit ettim ki, bir pezevengi öldürmekle dünyadan kötülük kazınmaz. Hele ki günümüzde. Senin de dediğin gibi, öldürmek bu ülkede yapılabilecek en önemsiz hareket."

"Ben de bunun için adalete teslim olmaya geldim. Cürmüme bir anlam kazandırmak istiyorum."

"Sen şimdiye kadar yaşamına bir anlam verebildin mi ki cürmüne verebilesin?"

"Tam da bu. Bu cinayetle bunu başarabileceğimi sanıyordum."

"Günahlarını unutmak için Allah adına öldüren tüm insanlar gibi! İkame bu, delikanlı! Anlıyor musun, ikame?"

"Evet," diye işaret etti Resul başını sallayarak. Sonra da kâtibe sordu: "Dostoyevski'yi bilir misiniz?"

"Hayır. Rus mu?"

"Evet, Rus bir yazar ama komünist değil. Neyse. O diyordu ki eğer Tanrı var olmasaydı..."

"Tövbe estağfurullah! Allah seni bu sapkınlıktan korusun! Kov bu şeytani düşünceyi aklından!"

"Evet, Allah beni affetsin! Bu Rus diyordu ki, –tövbe estağfurullah– eğer Tanrı var olmasaydı insan her şeyi yapardı." Kâtip mütefekkir bir sessizlikten sonra konuş-

tu: "Haksız değil!" Ve Resul'ün kulağına fısıldadı: "Peki senin sevgili Rus'un, bugün, herkesin Esirgeyen Allah'a iman ettiği sevgili ülkende tüm sapkınlıklara izin olmasını nasıl açıklardı acaba?"

"Yani demek istiyorsunuz ki bu insanlar..." Tartışmanın ucunu kaçırmış olan Ferzan lafa daldı. "Oğlum, sen git su getir!" diye buyurdu Kâtip, ondan kurtulmak için ve sözünü sürdürdü: "Biliyorsun ki günah, Allah var olduğu için vardır, derler."

"Evet, ama bugünlerde sanki tam tersi geçerliymiş gibi geliyor. Allah affetsin! O, bu günahları engellemek için değil de, mazur göstermek için var sanki."

"Evet, maalesef... Daima O'nu kullanıyoruz, olmazsa tarihi, vicdanı ya da ideolojileri... Cürmümüzü, ihanetimizi mazur göstermek için... Senin gibi bir suç işleyip de pişmanlık duyan pek nadir."

"Yo, hayır, ben hiçbir pişmanlık duymuyorum."

"Pişmanlık yok, peki. Yaptığının bilincindesin. Çevrene bir bak; kim öldürmüyor ki? Kaç suçlu senin bilinç seviyene erişebiliyor? Hiçbiri."

"Tam da bu yüzden; beni bilincim suçlu kılıyor."

"Öyleyse mahkemeye, hükme ne gerek? İdealinde, bunların hepsi, suçunu ve suçluluğunu kabul etmeyenler içindir. Üstelik bugün seni kim yargılayabilir ki? Burada kimse yok, ne bir hâkim ne de bir savcı. Herkes savaşta. Herkes iktidar peşinde. Ne davanla ilgilenecek zamanları var ne de bunu umursuyorlar. Hatta davalardan korkarlar. Birinin davası diğerinin davasına dönüşebilir. Beni anlıyor musun?" Resul şaşkına dönmüştü. Kâtip devam etti: "Ne istiyorsun? Hapis mi? Ruhun bedeninde hapis, bedenin de bu şehirde."

"Öyleyse, içeride ya da dışarıda olmam bir şeyi değiştirmiyor."

"Değiştirmiyor."

"Öyleyse, burada kalayım."

Kâtibin sabrı tükenmişti. Bir dosyayı alıp yere fırlattı. "Ama burada kimse yok. Seninle uğraşamam!" diye bağırdı, "Artık cezaevi yok, gözaltı da yok, yok. Hiçbir şey yok artık! Kanun bile yok. Ceza kanununu değiştirmekle meşguller. Her şey fıkha ve şeriata dayanacak." Hınçla, ezici bir sessizlik içinde, gözlerini Resul'e dikti. Ve Resul'ün ayaklarının dibinde yatan dosyayı kaldırmadan önce, ona elini uzattı: "Seni tanıdığıma memnun oldum delikanlı. Namaz vakti. Selametle!" Sonra dosyayı masaya koydu ve diğer odaya çekildi.

Resul donakalmıştı, sessiz, sözsüz, öncekinden daha dilsiz.

Neredeyim ben?

Na-Koja-Âbâd'da, hiçbir yerdeki şehirde!

Ferzan çıkageldi: "Kalıyor musunuz? Haklısınız. Burası gerçekten iyi. Güvenli bir korunak... Kâtip Bey bütün ailesiyle birlikte kalıyor burada. Buranın havası temiz. Karısı da harika. Hem çok güzel hem de çok iyi yemek pişiriyor..."

"Ben gelmeden hemen önce binaya giren kadın mı? Gök mavisi çarşaflı?"

"Yo, hayır. O buradan hiç çıkmaz. Bombalardan korkuyor. Yalnız kalmaktan korkuyor. O biraz..."

Demek ki o iblis karı bu değil. Ama öyleyse, neden bu Kâtip gitmem için bu kadar hararetle ısrar ediyor?

"Kardeşim!" Tok bir sesi takiben yolunu arayan adımlar, Resul'ü kuşkularını bina etmekten alıkoydu. Ferzan yan odaya kaçtı ve Resul'e kendisini izlemesini işaret etti, ama o kıpırdamadı. İçeri silahlı dört adam daldı.

"Kâtip burada değil mi?

"Namazını kılıyor," diye yanıtladı Resul. "Sen ne yapıyorsun burada?" diye sordu, dördünden biri. "Adım Resul. Adalete teslim olmaya geldim."

"Ne yapıyorsun?" diye sorguladı biri. "Burada mı çalışıyorsun?" diye devam etti öteki. "Hayır, adalete teslim olmaya geldim," diye yanıtladı Resul, kuşkuyla birbirlerine bakan bu dört adamın karşısında şaşkına dönmüştü.

"Burada kimseyi işe almıyorlar!"

"Ben çalışmaya gelmedim. Yargılanmaya geldim." Adamlardan biri gözlerini ona dikerek sakalını sıvazladı: "Yargılanmak mı istiyorsun? Neden?"

"Birini öldürdüm."

Yine birbirlerine baktılar. Kuşku ifadeleri. Diyecek bir şeyleri kalmamıştı. Nihayet içlerinden biri Resul'e doğru ilerledi: "Bu işi Gazi Sahip'le göreceğiz. Haydi, gel!"

Binadan çıkarlarken Kâtip, peşinde Ferzan'la onları yakaladı: "Beni mi arıyordunuz?"

"Evet, Gazi Sahip şehitlerin listesi hazır mı, diye soruyor."

"Daha değil!"

"O zaman işine dön ve en kısa sürede teslim et!" Ama Kâtip, Resul'ün aptallığı karşısında şaşakalmış, olduğu yere çakılmıştı.

Kısmen yıkık bir binaya vardıklarında gösterişli bir odaya girdiler, büyük bir makam masasının arkasındaki Hâkim, onları umursamadan, kalın bir karpuz dilimini kemirmekteydi. Tıraşlı, koca kafasını beyaz bir takke örtüyordu; uzun sakalı da etli yüzünü uzatıyordu. Yemeğini bitirmesini beklediler. Karpuzun kabuğunu tepsiye bıraktıktan sonra büyük bir mendil çıkarıp ağzını, sakallarını ve ellerini sildi. İyi hazmın işareti olarak geğirdikten sonra da yaşlı adama tepsiyi kaldırmasını işaret etti ve tespihini eline alarak, gözleri Resul'e dikili halde, diğerlerini sorguladı:

"Mesele nedir?"

"Size bir katil getirdik." Gazi'nin bakışları Resul'den adamlarına kaydı, ifadesiz bir bakış, dile getirilmemiş bir "Yani?" haricinde. Sordu: "Nerede yakaladınız onu?"

"Onu yakalamadık. Kendisi teslim oldu." İşte bir sürpriz. Hâkim yine Resul'ü süzmeye başladı: "Kimi öldürdü?" Cevap yok. Adamlardan biri Resul'ün kulağına fısıldadı: "Kimi öldürdün?"

"Bir kadını."

Yine bir aile meselesi. İlginç bir tarafı yok yani. Dişlerinin arasına sıkışan karpuz çekirdeğinden rahatsız olan Hâkim, onu dilinin ucuyla itmeye çalıştı. Başarısız bir deneme. Kayıtsız bir ifadeyle devam etti: "Sebep nedir?" Yine sessizlik. Yine bekçi soruyu Resul'e aktardı ve o da bilmediğini belirtmek için omuzlarını silkti. "Karısı mıymış?"

"Karın mıydı?"

"Hayır," diye yanıtladı sonunda Resul, bu dolaylı sorulardan, bu hakir gören bakışlardan bıkmış halde. Hâkim bir ara verdi, düşünmek için değil, karpuz çekirdeğiyle ilgilenmek için, kahrolası çekirdek. Yeni deneme, bu kez işaretparmağıyla. İmkânı yok. Vazgeçti. "Kimmiş öyleyse?"

"Dehafghânan'da yaşayan, Alya Ana isminde bir kadın," diye yanıtladı Resul, bekçi soruyu tekrarlamadan. "Hırsızlık için mi?"

"Hayır."

"Tecavüz?"

"O da değil."

Sorguya yeni bir ara ve Gazi'nin çekirdeğe yeni hücumu. Baş ve işaretparmaklarını ağzına soktu. Beceremeyeceği kesindi. Resul ona yardım etmek isterdi. İşaretparmağı ince ve kemikliydi, tırnağı da sertti. İşin tekniğine tamamen hâkimdi: Çekirdeği parmağın ucuyla iterken aynı anda içine çekmek gerekirdi.

"Şahitler nerede?"

"Şahit yok."

Kahrolası karpuz çekirdeği karşısında gitgide öfkelenen Hâkim, sinirle bir dosya kâğıdının kenarını koparttı. Katladı ve dişlerinin arasından geçirdi. Zahmetine değmemişti. Kâğıt ıslanıyor ve yumuşuyordu. Hiddetlendi: "Kibriti olan var mı?" Ve kâğıdı masaya bıraktı. Resul ona kibrit kutusunu vermek için atıldı. Bir kibrit çöpü aldı, kükürtlü kısmını koparttı, tırnaklarıyla yonttu ve çekirdek iblisinin peşine düştü. Nihayet ondan kurtulmayı başardı. Rahatlamış halde, böylesi can sıkıcı olabilen o minnacık şeyi inceledi ve bekçilere emretti: "Bırakın onu! Böyle vakalarla uğraşacak vaktim yok."

"Gel!" Bekçilerden biri onu kolundan tuttu. Ama o Gazi'nin makamının karşısında donakalmıştı. Kımıldamayacaktı, hayır! Hâkim'e doğru atılacak, sakalına yapışacak ve bağıracaktı: "Bendeki sen'e bak! Ben de senin gibi bir katilim! Peki, sen neden bundan acı çekmiyorsun?" Bir adım ilerledi ama bekçinin bileği onu engelledi. "Gazi Sahip, beni yargılamalısınız," dedi ısrarla. Hâkim alnını kaşırken bir an düşünceye daldı ve sonra, sözlerinin ritmini tespihinin çekilişine uydurarak devam etti: "Senin vakan bir kısas meselesi. Kadının ailesini bul ve onlara kan parasını öde. Hepsi bu. Şimdi makamımı terk et."

Hepsi bu mu?

Evet, Resul, hepsi bu. Biliyordun, Kâtip seni uyarmıştı.

"Evet, beni uyarmıştın," diye teslim etti Resul, bir dosyadan komünist dönemde infaz edilmiş şehitlerin isimlerini çıkarmakta olan kâtibin masasının önünde oturuyordu. "Ama onu davamı soruşturmaya ikna edebileceğimi sanıyordum... Ve devamında diğerlerininkini de, tüm savaş suçlularının davalarını." Kâtip başını kaldırdı ve Resul'e alaycı bir bakış attı:

"Sen kendini nerede sanıyorsun?"

"Artık, hiçbir yerde."

"Hoş geldin!" dedi Kâtip, işine dönerken.

"Ama bu da beni yoruyor; kendimi anlatmakta ve dünyayı anlamaktaki bu aczim..."

"Acaba sen kendini anlıyor musun?"

"Hayır. Kendimi kaybolmuş hissediyorum." Bir süre; bir çöl gecesinde uzaklara gidecek kadar uzun bir süre durakladı ve, "Kendimi sadece tek işareti noktası olarak bir ölü ağacın bulunduğu bir çöl gecesinde kaybolmuş gibi hissediyorum. Nereye gidersem gideyim, kendimi aynı noktaya, o ağacın dibine geri dönmüş buluyorum. Bu bitmez yolu sefilce, tekrar tekrar kat etmekten yorgun düştüm," dedi.

"Delikanlı, benim bir erkek kardeşim vardı. Kâbil Nendaray Tiyatrosu'nda oyuncuydu. Her daim neşeli,

hayatın tadını çıkaran biriydi. Bana önemli bir şey öğretti: Hayatı sahnenin üzerindeki bir gösteriymiş gibi kabul etmek. Bana derdi ki, her temsilde o oyuna ilk defa çıktığını düşünmek gerekir. Böylece jestlerinin her birine yeni bir anlam katabilirsin."

"Ama ben oynamam gereken rolden bezdim. Başka bir rol istiyorum."

"Rolünü değiştirmek hayatta hiçbir şeyi değiştirmez. Daima aynı sahnenin üzerinde, aynı piyeste, aynı hikâye içinde kalmaya devam edersin. Mahkemenin bir sahne olduğunu düşün; zaten bundan ibaret, hem de ne sahne! Bu konuda sana neler neler anlatabilirim... Kısaca, bu sahnede, her temsilde bir başka kişiliği canlandırman gerekir: önce sanık, sonra şahit, sonra hâkim... Aslında bir fark yoktur... Hepsini bilirsin. Sen..."

"Ama hâkim rolüne çıktığında davanın gidişatını değiştirebilirsin."

"Hayır, orada da oyunun kurallarına uymaya mahkûmsundur, yine bir hâkimin senden önce tekrar etmiş olduğu cümleleri tekrar edeceksindir..."

"O zaman, oyunu değiştirmek lazım, sahneyi, eseri..."

"Kapının önüne koyulursun!" Sesini yükseltti: "'Biz gerçekten bir kukla sahnesindeyiz / Kuklacı felek usta, kuklalar da biz / Oyuna çıkıyoruz birer ikişer / Bitti mi oyun, sandıktayız hepimiz.' Bu söyleyen ben değilim, Hayyam. Bir düşün!" Resul kendisini yeniden adalet sahnesine atmadan önce, Kâtip kocaman şehitler dosyasını ona doğru itti: "Al, artık sen de bana yardım edebilirsin. İsimleri oku bana!"

"Şehitlerden iğrenirim!" Bu beyan kâtibi sarstı. Resul'e uzun uzun baktı ve tam dosyayı geri çekiyordu ki Resul engel oldu: "Yine de sana yardım edeceğim." Ve isimleri okumaya koyuldu. Ancak on tane kadar isim okumuştu ki Gazi'nin gardiyanları yeniden belirdiler.

"İşte o, hâlâ burada!" dedi biri Resul'ü göstererek. "Seni gökte ararken yerde bulduk. Bizimle gel!"

Onu götürdüklerinde, Gazi kendilerini yalnız bırakmalarını istedi. Hâlâ tespihinin ve mendilinin üzerindeki kâğıtlar arasında süründüğü makamının arkasındaydı. Damdan düşer gibi sordu: "Sen Emir Selam'ı tanıyor musun?"

"Emir Selam mı?.. Sanırım evet."

"Onunla tanıştın mı?"

"Evet."

"Nerede?"

"Alya Ana'nın evinde, sanırım."

"Ne zamandı bu?" diye sordu Hâkim, bir sırrı duymaya hazırlık olarak, masasının üzerinden eğilip Resul'e yaklaşırken.

"Cinayetin ertesi günü."

"Ne halt ediyordun orada?"

"Nişanlım Alya Ana'da çalışıyordu. Emir Selam geldi."

"Ondan çaldığın mücevherler nerede?"

Tamamdır, işte vaka bir şekil alıyor. Sonunda bu işle ilgileniyorlar.

Evet, tabii ki, ama Hâkim'i öncelikle ilgilendiren şey mücevherler; ne cinayet, ne senin vicdanın, suçluluk duygun, ne de davan...

Eğer adaletin kapısını mücevherlerle aralayabiliyorsam, varsın olsun. Zaten bu işi Emir Selam'la bağlantılandırmak gök mavisi çarşaflı kadına ulaşmak için izlenmesi gereken bir yol.

"Sağır mı oldun, nedir?" Hâkim'in hiddeti Resul'ün düşünce akışını bozdu:

"Size söylemiştim. Ben hiçbir şey çalmadım. Sadece öldürdüm."

"Yalan söylüyorsun! Emir Selam rehine olarak bir sürü mücevher bırakmıştı. Onları kendisine geri ver, yoksa seni kusturacak! Daha onu daha tanımıyorsun..."

"Size hiçbir şey çalmadığımı söylüyorum."

Gazi takkesini kaldırarak tıraşlı başında boncuk boncuk parlayan terleri mendiliyle sildi:

"Haydi, dökül! Bu işle kaybedecek vaktim yok."

"Ama Gazi Sahip, yemin ederim ki onları çalmayı beceremedim."

"Öyleyse mücevherler nereye uçtu?"

"İşte, büyük gizem de bu..."

"Beni aptal yerine koyma! Mücevherleri geri ver ve evine dön!"

"Beni dinlemelisiniz. Buraya, kendimi adalete teslim etmeye boşuna gelmedim..."

"Gerçekten, niye adalete teslim oluyorsun ki?" diye sordu Hâkim, sonunda bu esrarlı itirafın saçmalığına uyanarak. "Nereden çıktın sen?"

"Uzun hikâye."

"Hikâyen umurumda değil. Hangi taraftan olduğunu söyle?"

"Hiçbirinden."

"Hiçbirinden!" diye şaşırdı Gazi. Bu parçalanmış topraklarda, böylesi bir pozisyonun onunki gibi zihin için hiçbir anlamı yoktu elbette.

"Müslüman mısın?"

"Müslüman olarak doğdum."

"Baban ne iş yapıyor?"

"Askerdi. Öldürüldü."

"Demek komünistti." İşte yine başladı. Yine ve daima aynı sorular, aynı kuşkular, aynı yargılar. Yeter!

Ona hayatını, hikâyeni anlatmak istiyordun, değil mi? Öyleyse oyunu oyna. Sonuna kadar git. "Baban ko-

münistti, değil mi?" Bu bir soru mu, yoksa bir yargı mı? "Ha?"

"Efendim?"

"Baban, komünist miydi?"

"Ha, demek bu bir soruydu."

Hâkim öfkeden kendisini kaybetti:

"Sen, sen de komünistsin!"

"Gazi Sahip, buraya bir cinayeti itiraf etmeye geldim; bir kadını öldürdüm. Tek suçum bu."

"Hayır. Bu işin içinde iş var. Bundan daha suçlu olmalısın..."

"Gazi Sahip, bir insanı öldürmekten daha ağır bir suç var mı?"

Soru, Hâkim'in elindeki mendili düşürdü.

"Soruları ben sorarım! Komünistlerin döneminde ne yapıyordun?"

"Pohantun Kütüphanesi'nde çalışıyordum."

"Demek askerliğini Sovyet bayrağı altında yaptın," dedi ve tespihini eline aldı, "Söyle, kaç Müslüman öldürdün?" Neyse ki senin Sovyetler Birliği'nde olduğunu anlamadı, yoksa işin bitmişti. "Ben askerlik yapmadım."

"O zaman Komünist Gençlik'teydin."

"Hayır, asla!"

"Komünist değildin, askerlik yapmadın ve hâlâ hayattasın."

Resul sessizlikle karşılık verdi. Sadece Gazi'nin parmakları arasındaki tespih tanelerinin sesi yankılanıyordu. Derken Hâkim bir anda yeniden sinirlendi:

"Yalan söylüyorsun! Seni gidi Allahsız komünist parçası!"

Tespih taneleri durdular, Hâkim kara bir öfkeyle gardiyanlara seslendi: "Götürün bu domuzu! Hücreye atın!

Yarın halkın önünde cezalandırmadan önce yüzüne kara çalın. Hırsızlık için sağ elini kesin, sonra da asın! Cümle âleme ibret olsun diye de leşini kırbaçlayın. Etrafa musibet ve yozlaşma tohumları eken eski rejim kalıntılarının cezası budur!"

Silahlı iki adam Resul'ü yakalamak için üzerine atıldılar. Resul yıldırım çarpmışa dönmüştü. Nefesi kesildi.

Yüreği kabardı.

Salon yıkıldı.

Tespit taneleri yeniden tek tek kaymaya başladılar.

Salona dehşet haykırışları doldu.

Zincir şakırtıları kulakları tırmaladı.

Bu zincir sesleri nereden geliyor?
Senin ayaklarından, ellerinden.

Kıpırdadı. Ağırdı, elleri, ayakları.
Açmaya çalıştığı gözkapakları da ağırdı.
Her yer karanlıktı. Dar bir odada, bir hasırın üzerine uzanmıştı. Yavaş, yavaş, duvarın üst tarafına açılmış küçük bir pencerenin ızgaralarının arasından, uzak, eflatun göğü keşfetti. Doğruldu. Zincirler hücrenin içinde, kapının ardında, bomboş koridorda yankılanıyordu. Kapıya yaklaştı, zincirli elleriyle açmaya çalıştı. Kapının kolu yoktu; itti, açılmadı. Kapıya vurdu. Bağırdı. Cevap yoktu. Gecenin sessizliğinde, zincirlerinkinden başka ses yoktu. Durdu, bozguna uğramıştı. Bitti mi yani?
Burada mı?
Çömeldi. Bileklerinin çevresindeki zinciri elleriyle yokladı.

Daha yeni sesime kavuşmuştum.
Mahkûm edildim bile.
Ölüyorum bile.
Tek kelime etmeden, son sözünü söylemeden ölmek?

Başını dizlerinin arasına sıkıştırdı.

Ağlamadı.

Ansızın, açılan bir kapının sert sesini ve koridorda ilerleyen adımları duydu. Bir hamlede kalktı ve kulağını kapıya yapıştırdı. Adımlar yaklaştılar ve durdular. Bir anahtar destesi şıngırdadı ve kapı açıldı. Bir meşalenin güçlü ışığı karanlığı kovaladı ve Resul'ün gözlerini kamaştırdı. Sakallı bir genç silahını ona doğrulttu ve koridorda duran birine yaklaşmasını işaret etti. Kâtibin kafası belirdi. Bir elinde küçük bir tepsi, diğerinde de zayıfça bir fenerle ilerledi. Resul onu karşılamaya yeltendi. "Kımıldama!" diye haykırdı gardiyan. Kâtip adama döndü: "Allah aşkına, biraz az bağır!" dedi ve tepsiyi Resul'e vermek üzere hücreye girdi. "Sana bizimle kalmanı ve bizimle yemeni söyledik, istemedin. Sanki buraya gelmeye acelen vardı... Şimdi memnun musun?"

"Hayır."

"Ama istediğin buydu, değil mi?"

"Evet, ama bu şekilde değil."

"Öyleyse nasıl? Seni bando mızıkayla, çiçeklerle süslenmiş bir arabayla Intercontinental Oteli'ne götüreceklerini mi sanıyordun?!"

"Ben nasıl ağırlandığımdan bahsetmiyorum, nasıl yargılandığımdan bahsediyorum. Dava görülmeden verilen hükümden. Hiçbir şey diyemeden, son sözümü söylemeden göçüp gitmek istemiyorum."

"Sen kendini ne zannediyorsun? Peygamber filan mı? Adın Allah'ın elçisi anlamına geliyor diye mi bu havalar?" Feneri yere bıraktı. "Otur da biraz yemek ye!"

"Komutan Pervaiz nerede?"

"O da kim?"

"Kültür ve Enformasyon Bakanlığı binasında konuşlanmış olan şehrin güvenlik merkezinin sorumlusu."

"Ee?"

"Onu görmek istiyorum."

"Gece bastırdı bile. Bu akşam karartma olacağını duyurdular. Dışarıda harp var. Bir sinek bile uçmaya cesaret edemez. Biraz seninle kalacağım." Gardiyana: "Birkaç dakika yalnız kalmak istiyoruz. Zincirleri çıkarabilir misin? Kaçmayacağına yemin ederim. Merak etme. Kendi ayaklarıyla geldi o."

"Kendi ayaklarıyla da tüyer o zaman!"

"Ben kefilim. Beni bilirsin. O da bir Müslüman. Bir hatadır yapmış, bırak da içini döksün."

Gardiyan düşündü ve sonra inattan vazgeçip tütün dilendi. Resul ona paketini uzattı. "Yuh, hayvana bak, hem de Marlboro içiyor!" İki tane aldı, paketi geri verdi ve uzaklaştı. Kâtip oturdu. "Haydi, ye biraz," diye tepsiyi Resul'e doğru itti ama o aç değildi, hiç iştahı yoktu.

"Ye! İştah yedikçe açılır. Ye biraz da beynine kan gitsin, belki o zaman sana söyleneni anlarsın! Neden bu adamlarla oynamak istiyorsun?"

"Oyun oynamıyorum. Bir katil olduğum için yargılanmak istiyorum, bir komünistin oğlu olduğum için değil."

"Sen ya çok safsın ya hiç bu ülkede yaşamamışsın ya da ne İslam'dan ne de fıkıhtan haberin var. Biliyorsun ki şeriata göre birini öldürmek kısasa konu olabilecek bir cürümdür; göze göz, dişe diş. Hepsi bu. Bunun yargısı insanların haklarına tabidir. Her şeye karar verecek olan kurbanın ailesidir. Halbuki bir komünist olarak fitnecisin, münafıksın. Bu durumda el-hudud kanununa göre, eşit cezayla yargılanırsın ve Allah'ın hukukunun yaptırımına tabi olursun. Anlıyor musun? Umarım bu senin için bir bilmece değildir."

"Seni gayet iyi anlıyorum. Ama bir kere, komünist olan benim babamdı, ben değil! Hem..."

"Hayır, hiçbir şey anlamıyorsun! Ne zaman bu ülkede biri bir birey olarak yargılandı? Hiçbir zaman! Sen

kendinden ibaret değilsin. Ailen neyse, kabilen neyse sen de osun. Sanırım bu senin için biraz fazla karışık. Haydi, biraz yemek ye!"

"Beni sen bile ciddiye almıyorsun."

"Hayır, seni ciddiye alıyorum ama seni anlamıyorum çünkü içini neyin kemirdiğini kendin de bilmiyorsun. Suçluluk duygusu mu bu? Yoksa suçunun saçmalığı mı?"

"İkisi de değil. Yaşamanın fenalığı bu."

"Her şeyi birbirine karıştırma. İşlediğin cürmü, suçluluğunu kabullenmekte zorlandığın için bu..."

"Suçumu kabullenmekte zorlanıyorum çünkü kimseyi şaşırtmıyor. Ve kimse tarafından da anlaşılmıyor. Yoruldum artık. Yorgun ve kayıbım..."

Yorgun ve kayıp, zihnine asılı şu iki sözcükle: "Ne yapalım."

Etraf karanlıktı ve Kâtip, Resul'ün bu sözleri eşeğin bakışlarında gördüğü gibi, onun gözlerinde göremiyordu.

Ona "Nayestan" öyküsünü anlatmalısın. Belki bu moruk anlayacaktır.

Ve anlattı.

Bu kez hikâyenin iki sahnesinin üzerinde durdu. Öncelikle sazlıkta, günbatımında, derin bir şekerlemeden uyandığında yaşadığı garip his: "Önce belli belirsiz, sonra da elle tutulur bir iç sıkıntısı kapladı içimi. Bu sıkıntıya, garip bir şekilde, hiç tanımadığım bir kopma duygusu eşlik ediyordu. Benden kaynaklanmayan bir kopuş. Oradaydı o, gökyüzünde, sazlıklarda, rüzgârda, benim dışımda... Her şey benim bedenimden, zihnimden tek bir sözle kopuyordu: 'Can' Her şey benden uzaklaşıyordu. Bu duygu nereden kaynaklanıyordu? Bomboş gökten mi? Sazlıkların esintisinden mi? Babamın nafile bekleyişinden mi?.. Halen anlamıyorum."

Sonra da tabii ki eşeğin bakışlarını en ince ayrıntılarına kadar tasvir etti. Bu kez, o bakışlardan başka bir

duygu daha okudu: "Ne yapalım, diyerek sadece şaşkınlığını değil, bezginliğini de ifade ediyor ve yalvarıyordu: 'Bitirin işimi!' Eşeğin niyazı buydu. Başına geleni anlamıyordu. Kendisini aynı yolu tekrar tekrar, durmaksızın kat etmeye mahkûm hissediyordu. Dolayısıyla da bu işi bitirmek istiyordu. Ve bunu da kendisi yapamadığından, bizden, bunu onun için yapmamızı istiyordu. Böylece, infazını dayatarak bizi kendi durumumuz, kendi kaderimiz hakkında düşünmeye sevk ediyordu."

Kâtip, Resul'e bir parça ekmek verdi, kendi de bir parça aldı. Ekmeği yahninin suyuna banarken konuştu: "Güzel bir hikâye. Bana bir Nasreddin Hoca fıkrasını hatırlattı. Hoca bir gün eve pür neşe dönmüş. Karısı bu halinin sebebini sormuş. Hoca da, 'Eşeğimi kaybettim,' diye yanıtlamış. Karısı da, 'Buna mı seviniyorsun yani?' deyince Hoca, 'Tabii ki,' diye karşılık vermiş, 'İyi ki kaybolurken üzerinde değildim, yoksa ben de onunla birlikte kaybolacaktım!..' Fıkra anlatmanın sırası değil, biliyorum. Ama senin hikâyen bana bunu hatırlattı. Siz eşek kaybolduğu için kaybolmuşsunuz. Şimdi de ölüme mahkûm edilmek istiyorsun, çünkü bunu sana eşek öğretmiş! Ne olursa olsun, kimden olursa olsun, öğrenmek iyidir, çok iyidir; ölüm arzusu da olsa, bir hayvandan da öğrensen iyidir." Ayağa kalktı. "Yarın gün ağarırken, namaz vaktinde komutanı görmeye gideceğim. Şimdi yemeğini ye ve uyu." Feneri aldı ve koridorun sessizliğinde tumturaklı sesiyle ilerledi: "Ne bilginler geldi, neler buldular / Mumlar gibi dünyaya ışık saldılar / Hangisi yarıp geçti bu karanlığı / Birer masal söyleyip uykuya daldılar."[1] Ve gecenin koyu karanlığında kayboldu.

1. Hayyam; Rubai. (Ç.N.)

Resul yerine döndü. Yemeğin kokusu hücreyi kaplamıştı. Mide bulandırıcıydı. Tepsiyle birlikte dışarı çıktı. Koridorun dibinde zayıf bir ışık karanlığı deliyor ve Resul'ü yarı aralık bir kapıya yönlendiriyordu. Genç gardiyanı cigaralık içerken buldu. Tepsiyi uzattı, beriki de teşekkür etti ve ona bir duman ikram etti. "Sekiz aydır buradayım. Sen benim ilk ve tek tutuklumsun. Teslim olup bize iş çıkarmaktan daha iyi bir işin yok muydu?!.. Ne yaptın sen?" diye sordu büyük bir lokma ekmeği çiğnerken.

"Adam öldürdüm."

"Babanı mı öldürdün?"

"Hayır."

"Ananı mı?"

"Hayır."

"Kardeşini mi?"

"Hayır."

"Bacını?"

"Hayır. Ailemden biri değil. Yaşlı bir kadını öldürdüm."

"İntikam için mi?"

"Bilmem."

Bakışları, fenerin ışığını onurlandırmaya gelen bir gece kelebeğinin kavrulan kanatlarından yükselen duman sarmallarında kaybolmuş, uykulu, sustular.

Bir ışık huzmesi pencereyi aşıyor, rutubetle lekelenmiş, zamanla yıpranmış ve mahkûmların yazıları ve desenleriyle kaplanmış duvarın bir kısmını aydınlatıyordu. Bir feylesof çiziktirmişti: "Bu da geçer, yahu." Bir diğeriyse kesin âşıktı: "Aşk günah değildir." Ve bir başka şair:

Benim o şaşkın
Ve sakini, rüyaların
Tüm dünya uykuya dalmış da
Ne ben diyebilirim, ne onların kulağı alışkın.

Resul bunları biliyordu. Daha önce duymuş, okumuştu. Ama en çok da bu sonuncu aklına takılmıştı. Kimindi bu? Kim yazmıştı? Ne zaman? Kimin için?

Benim için.

Duvara yaklaştı, yazıyı okşadı. Ama koridorda yankılanan ayak sesleri harflerin üzerindeki parmaklarını dondurdu. Biri kapıyı açtı, yüzleri karanlıkta seçilmeyen silahlı adamlar hücreye daldılar. Resul önce büzülüp dertop oldu ama tanıdık bir ses duyunca doğruldu: "Bizim vatandaş nasılmış bakalım?" Pervaiz'di bu; iki adamı ve Kâtip'le birlikte. Resul zıpladı. "Selam!" Pervaiz onu duyduğuna şaşırmıştı:

"Bak sen! Demek sesine kavuştun?"

"Evet, iki gün oldu."

"Nihayet bana her şeyi anlatabilirsin. Her şeyi senin ağzından duymak istiyorum."

"Adalete teslim olmaya geldim."

"Kâtip onu söyledi," dedi Pervaiz. Resul hikâyeyi başından aldı:

"Beni size getirdikleri gecenin gününde bir cinayet işlemiştim."

Komutan hücreden çıkarken Resul'e kendisini takip etmesini işaret etti:

"Olaylar asla tesadüfen denk gelmezler! Niçin öldürdün?"

"Niçin mi? Bilmiyorum."

Pervaiz durdu ve onu süzdü:

"Hepimiz gibi!"

"Belki de. Ama..." durdu. Kâtip söze girmek için fırsattan yararlandı:

"Komutan Efendi, nişanlısını kurtarmak için öldürdü."

"Nişanlın ne yapmıştı ki?" diye sordu Pervaiz, bu konudan bahsetmekte zorlanan Resul'e. Utanıyordu. Gayet manidar bir sessizliğe büründü.

"Onu çalıştırmak mı istiyordu?"

"Evet.

"O zaman iyi etmişsin."

Pervaiz bunu öyle güçlü bir kanaatle söyledi ki, Resul'ü sersemletti ve arkasındaki kâtibi de güldürdü. Resul durdu. İyi ettiğimi mi düşünüyor? O da beni ciddiye almıyor; o, güvenliğin başı, bir mücahit, bir adalet adamı. Sonra da, "Nasıl iyi etmişim?" dedi, "Bir cinayet bu, taammüden adam öldürme." Ve Pervaiz'in sessizliği karşısında tekrar sustu.

Adalet Arşivleri ofisinin bulunduğu binaya girdiler. Büyük bir odanın eşiğinde, Kâtip onlardan ayrılırken Re-

sul'e doğru baş salladı, "Hoşça kal" demek için değil, "Seni salak!" demek için.

Pervaiz yıpranmış, delik deşik bir koltuğa gömüldü ve Resul'ü de karşısına oturmaya buyur etti. Konuşmaya hiç ara vermemiş gibi lafa devam etti:

"Senin yerinde olsaydım, ben de aynısını yapardım."

"Ama bu neye yaradı ki; ne kendi hayatımda ne de nişanlımın hayatında bir şeyi değiştirebildim. Kimseye bir hayrım dokunmadı. Yarardan çok zarar var."

"İyilik edebilmek için önce acı çekmek gerekir."

"Daha da beteri oldu. Hayatım Cehennem'e döndü. Nişanlımı da kaybettim, parayı da... Boşuna işlenmiş bir cinayet. Ceset bile yok oldu. Herkes Alya Ana'nın gittiğini düşünüyor. Bundan daha gülünç bir cinayet olabilir mi, söyleyin bana?"

"Öncelikle bana neden işin sonuna kadar gitmediğini söyle."

"Aynen, ben de kendime aynı soruyu soruyorum. Belki de beceremediğim içindir..."

"Ya da belki de istemediğin için. Çünkü sen bir haydut değilsin. Sen düzgün bir adamsın."

"Bu da Dostoyevski'nin suçu."

"Dostoyevski'nin suçu mu? Senin büyük yazar yine ne yaptı?"

"Eylemimi tamamlamama engel oldu."

"Nasıl yani?"

"Tam baltayı yaşlı kadının kafasına indirmek için kaldırmıştım ki aklıma *Suç ve Ceza*'nın hikâyesi düştü. Beni yıldırım gibi çarptı... Dostoyevski, evet, o! Bana Raskolnikov'un kaderini izlemeyi, pişmanlıklarıma meze olmayı, suçluluk duygumun çukurunda kararmayı ve sonunda zindanlara düşmeyi savundu..."

"Eee, şimdi bu kaderin neresindesin?"

Resul başını eğdi ve mırıldandı:

"Bilemiyorum... Hiçbir yerinde."

"Resul Can, sen çok fazla okuyorsun. Bu iyi. Ama bir şeyi bilmelisin: Kaderin ancak tek bir kitapta yazılı, Levh-i Mahfûz'da, O'nun yazdığı saklı kitapta..." İşaret-parmağıyla gösterdiği tavanda birkaç sinek uçuşuyordu. "Diğer kitaplar ne dünyada ne de birinin hayatında bir şeyi değiştirebilirler. Bir bak. Acaba Dostoyevski kendi ülkesinde bir şeyi değiştirebildi mi? Stalin gibi bir adamı etkileyebildi mi?"

"Hayır. Ama eğer bu kitabı yazmasaydı belki de kendisi bir cinayet işleyecekti. Üstelik bana da bu bilinci, kendimi de Stalin'i de yargılama kapasitesini kazandırdı. Bu başlı başına muhteşem bir şey. Değil mi?"

"Evet, muhteşem," dedi Pervaiz uzunca bir sessizliğe gömülürken. "İşte bu yüzden seni muhakemen ve fiilin için kutluyorum!" dedi ve gülümsedi. "Topluma zararlı bir varlığı ortadan kaldırmayı başardın. Bu kadının ölümü pek çok insana teselli vermiş olmalı. Zaten cesedi de ondan ortadan kayboldu. Belki de onu ortadan kaldıran kendi ailesidir. Zaten sen öldürmeseydin bu işi bir başkası yapacaktı; kafasına bir roket düşecekti... Kim bilir! Yani, pek çok insana hayrın dokunduğunu kabul etmelisin..."

"Ya ben?"

"Sen, ne?"

"Benim bu işten kazancım ne?"

"Önemli bir iş yaptığını itiraf etmelisin; sen adaleti yerine getirdin."

"Adalet! Ama hangi adalet? Ben kimim de birinin yaşamasına veya ölmesine karar verebiliyorum? Öldürmek suçtur, insanoğlunun işleyebileceği en ağır suç."

"Vatandaş, ancak kurban masum olduğunda öldürmek bir suçtur. Bu kadının cezalandırılması gerekiyordu.

Senin ailene, namusuna halel getirmiş. Senin izzetinefsini iki paralık etmiş. Senin yaptığına intikam denir. Kimsenin sana katil muamelesi yapmaya hakkı yok. O kadar."

"Komutanım, benim sıkıntım başkalarının beni nasıl yargıladığı değil; benim sorunum kendimle. Bu ıstırap bir yara gibi, iyileşmeyen, açık bir yara gibi içimi kemiriyor."

"Bu durumda iki seçeneğin var: Ya yaralı uzvu keseceksin ya da acıya alışacaksın." *Pakol*'unu çıkardı, kafasını çevirdi ve ona kafatasının arkasındaki bir yeri gösterdi.

"Buraya bak."

Resul öne eğildi ve baktı.

"Dokun."

Resul elini çekinerek uzattı, parmağı Pervaiz'in kafatasını okşadı. "Bir şey hissediyor musun?" Resul yanıtlamakta bir an kararsız kaldı, sonra da aniden elini çekti.

"Onun ne olduğunu biliyor musun? Bir havan topu parçası." *Pakol*'unu tekrar başına geçirdi. "Onu yıllardır içime gömülmüş halde taşıyorum. Cihat zamanıydı. Eve, karımı ve oğlumu görmeye gitmiştim. Ruslar köye geldiğimizi öğrenmişlerdi, köyü bombaladılar. Bir roket evimize isabet etti. Büyük bir patlamayla ailem şehit oldu ve küçük bir parça da kafatasıma saplı kaldı. Onu çıkarmayı asla istemedim. Onunla yaşamak istedim; acısı ailemin ölümünü unutturmasın diye. O havan topu bana cihat gücü ve umudu verdi. Fransız bir doktor onu çıkarmaları gerektiğini, onunla on yıldan fazla yaşayamayacağımı söyledi. Her halükârda on yıldan fazla yaşamak istemiyorum zaten." Sözlerinin ağırlığını hafifletmek için bir kahkaha attı. "Senin de bir havan topun var, içinde bir havan topu var, bir yaran var, sana güç veren bir yara."

"Ne gücü?"

"Yaşama ve adaleti sağlama gücü."

Genç bir adam kahvaltılarını getirdi. Komutan ona Cano'yu sordu.

"Hiçbir haber yok. Henüz bulunamadı..."

"Nasıl yani? Doğaya karışmadı ya bu adam! Her yeri arayın!"

"Dört-beş gün önce onunla karşılaştım," diye söze girdi Resul.

"Nerede?"

"Beni Sufi'nin çayhanesine çay içmeye davet etti. Orada, cihat sırasında bir Sovyet askerî üssüne karşı birlikte operasyon yaptığınız mücahitlerle karşılaştı."

"İsimlerini hatırlıyor musun?"

"Bir komutanın adamlarıydı... Komutan Nevruz galiba." Pervaiz iyice endişelenmişti. Telaşla, genç adamdan Sufi'nin çayhanesine gitmesini ve bilgi edinmesini istedi. Biraz düşündükten sonra konuşmaya devam etti: "Cano'yu alalım mesela. Benim manevi oğlum. Ruslar köyünü yerle bir ettiler, ailesini katlettiler. Ama onda yaşama karşı aslan gücü var. Ve bu tam da intikam arzusundan kaynaklanıyor," dedi ve Resul'ü söylediklerini düşünmeye bıraktı.

"Sizinkiler başkalarının açtığı yaralar. Ama ben yaramı kendim açtım. Gücümü katlayacağına beni boğuyor, hiçbir yere taşımıyor. Bazen, o yaşlı kadını sadece benim de başkaları gibi cinayet işlemeyi başarıp başaramayacağını görmek için öldürdüğümü düşünüyorum..." Başını eğdi. Pervaiz ona çay ikram ederken, o kendi kendisiyle konuşuyormuş gibi sürdürdü: "Bu işe göre olmadığımı anladım. Geçen gün başka birini öldürmek istedim, başaramadım..."

"Belki de o masumdu?"

"Masum mu? Bilmem. Ama nişanlıma hakaret etmişti, onu Şamşiray Şah Vali'nin türbesinden kovmuştu."

"Hepsi bu mu?" Çayı Resul'ün önüne koydu. "Sebepsiz yere öldüremezsin."

"Belki de, sonuca ulaşmayan cürmümle hesabımı görmek için öldürmek istedim onu."

"Ve bu cinayet de sonuca ulaşmayacaktı, zira onu sebepsiz yere öldürmüş olacaktın."

"Galiba bu hep böyle oluyor. İnsan yeni bir işe, başarısız olduğunu düşündüğü bir öncekini unutmak ümidiyle girişiyor... Böylece suçlar melun bir sarmal oluşturuyorlar. Ben de bu yüzden adalete teslim oldum, bir dava tüm bunlara son versin diye."

"Vatandaş, biliyorsun ki bir dava, ancak hakları gözeten bir kanun varsa anlamlı olabilir. Bugün kanun, iktidarın durumu ne?"

"Sen de intikam peşinde misin?"

"Belki de."

"'Göze göz bir savaş ancak tüm dünyayı kör ettiğiyle kalır,' demiş Gandhi."

"Haklıymış. Ama ne yaparsak yapalım, intikam bizim içimize çöreklenmiş. Her şey intikam, bir dava bile."

"Demek ki savaş hiç bitmeyecek."

"Hayır. Taraflardan biri fedakârlığa rıza göstermeye ve intikamdan vazgeçmeye karar verdiğinde bitecek. Yas da bunun için tutulur zaten; fiillerinin, suçunun, intikamının yası. Fedakârlığının yasına kadar. Ama bu kim yapabilir? Kimse. Ben bile yapamam."

Pervaiz her şeyin farkında. Her şeye muktedir. Onu bırakma artık. Onu silkelemek, gerçek görevine iade etmek senin elinde. Ona gereken sadece bir kurban, bir suç ortağı. Sen de o olacaksın. "Adaletin davamı görmesini istiyorum. Kurban edilmek istiyorum." Sessizlik, yine. Onu sessizliğe zorlayan Pervaiz'in bakışları. Hayranlık besleyen ve soran bakışlar. Resul devam etti: "Bu davayla ben de bu ıstıraptan kurtulacağım... Bu dava bana, ruhumu tüm benim gibi cinayet işlemişlere açma fırsatı verecek..."

"Kendini bir Dostoyevski kahramanı zannetmekten vazgeç, lütfen. Onun yaptığının kendi toplumunda, kendi dininde, kendine göre bir anlamı var."

"Malumunuz, Batı'yı uyandıran, suçluluk duygusundan kaynaklanan sorumluluk anlayışı olmuştur."

"Maşallah!" Hareketlenen Pervaiz çayını devirdi. "Onlara bu suçluluk duygusunu bahşettiği için Allah'a şükürler olsun, yoksa dünyanın hali nice olurdu!" Ve aşağılayıcı bir kahkaha patlattı. "Demek kendini gerçekten fantezilerine kurban etmek istiyorsun."

"Fantezilerime başkalarını kurban edeceğime kendimi kurban etmeyi yeğlerim. İstiyorum ki ölümümle..."

Vilayetin yakınlarından yükselen silah sesleri konuşmalarını kesti. Pervaiz çay doldururken lafın devamını bekliyordu.

"Ölümümün bir fedakârlık eylemi olmasını istiyorum..."

"Memleketin daha fazla cenazeye, şehide ihtiyacı yok."

"Yo, hayır. Ben şehit olmak istemiyorum."

Kes Resul! Zaten çok ileri gittin.

Daha ona söyleyeceklerim var.

Bin kere işitilmiş sözler!

Evet, ama işiten o değil. O beni anlayabilir. O, Allah'ın mevcudiyetinin şahadete, kurbana ihtiyacı olmadığını biliyor.

Mademki biliyor, bahsetmen gereksiz. Vaazını bağla:

"İstiyorum ki benim davam, benim yargılanmam bu adaletsizlik, yalan ve ikiyüzlülük zamanlarına tanıklık etsin..."

"Vatandaş, o zaman bütün milleti dava etmek gerekir."

"Neden olmasın? Benim davam tüm savaş suçlularına emsal teşkil edecektir: Komünistler, savaş ağaları, paralı askerler..."

Uzun bir sessizlik çöktü. Pervaiz artık çayını içmiyordu. Başka yerlerdeydi, bakışının daldığı yerlerde. Uzak-

ta. Çok uzakta. Pencereye çağıran günün ötesinde. Sonra aniden ayağa kalktı. "Vatandaş, hayatına çekidüzen ver, ailene dön. Başka yerlere git! Burada, her savaş gibi, bu kirli savaşın da kendi kanunu, kendi kuralları var." Resul de ayağa kalktı. "Ama sen bu kuralları değiştirebilirsin." Pervaiz ona uzun uzun baktı, elini uzattı. "Bu olduğunda sana haber veririm. Allah'a emanet ol. Evine dön!"

Küçük çığlıkların ve gülüşlerin yükseldiği odasına girmeye çekindi. Mekânında hüküm süren bu neşeyi bölmeye çekindi. Kapıyı sessizce araladı. Yârmuhammed'in kızları ve iki diğer çocuk kitaplarıyla oynuyor, onları üst üste dizerek evler inşa ediyorlardı. Masum ellerindeki bebekleri, bir kattan diğerine geziniyordu:

"Hala, hala, ateş ver bana!"

"Bende ateş yok, yukarı çık!"

"Hala, hala, ateş ver bana!"

"Bende ateş yok, yukarı çık!"

"Hala, hal..."

Bu neşe, bu kimsenin ateşinin olmadığı dünyayı yıkmaktan çekinerek eşikte kalan Resul'ün yorgunluğunu almıştı. Çocukları hayallerini canlandırmaya bıraktı. Merdivenleri indi. Ortalıkta ne Yârmuhammed'den ne de Rona'dan iz vardı. Kendini yeniden, tüm ruhundan boşanmış sokakta buldu. Güneş küstahça deriden içeri nüfuz ediyor, kanı kaynatıyor, garip duyumlar, içsel bir yıkıma dair garip duygular uyandırıyordu.

Her beden ağır bir enkazdır.

Her bedenin etere ihtiyacı vardır.

Esrar lazım, hâlâ ve daima.

Tekkede, bir köşede, sönmüş bir nargilenin yanında

iki büklüm olmuş Mustafa'dan başka kimse yoktu. "Selam!" diye seslendi Resul. Beriki uyku sersemliğiyle hafifçe doğruldu, cevap babından başını oynattı ve sanki arkadaşı Celal'i yâd etmek için sordu: "Savaş başladı mı?" Hayır, yaptı Resul. Diğeri onu oturmaya davet etti. "Bir çift kâğıtlın var mı?"

"Olsaydı, gelmezdim."

Mustafa binbir zahmetle ayağa kalkarken söylendi, "Herkes gitti," tekkenin öbür köşesine vardı, "Server Baba öldükten sonra..."

"Server Baba öldü mü?"

"Evet, öldürdüler onu. Bir gün, kafası bir dünyayken camiye gitti, minbere çıktı ve Kuran'ın 18. suresini okumak için hoparlöre yapıştı. Bilirsin; hani şu okumayı sevdiği sure. Yecüc ile Mecüc'ün hikâyesi," duvardaki bir tuğlayı yerinden çıkardı, "biz buradaydık. Onu işitiyorduk. Üzerine ateş açıldığını duyduk." Elini deliğe soktu, araştırdı ve kesik bir inlemeyle geri çekti. Kuyruğundan tuttuğu akrebi nargilenin lülesine yerleştirdi. "Bize de içecek bir bu kaldı," diye hüzünle gülümsedi. Bir kibrit çaktı ve hayvanı yaktı. Gözlerini kapatıp dumanı içine çekti ve uzunca bir süre ciğerlerinde bekletti. Köşesine büzülmeden önce nargilenin marpucunu Resul'e geçirdi. Resul önce çekinerek kısa bir nefes vurdu, sonra da daha uzun bir ikincisini. Akrebi zehriyle birlikte yutmuş gibi gırtlağı yandı. Boğazı tıkandı. Damarları, sanki küçük, yaralı yılanlar dışarı kaçabilmek için derisini delmeye çalışıyorlarmış gibi hareketlenmişti. Nargileyi bıraktı, duvara dayandı ve ayağa kalktı. Her şey dönüyordu. Her şey karanlıktı. Kapı iki adım ötedeydi ama oraya varması sanki sonsuza dek sürdü.

Dışarıda, güneş hâlâ direniyordu, sinir bozucu, keskin ve yıkıcı. Zehrin esrikliği giderek artıyordu, Resul yürüdü.

Gölge nerede?

Dinginlik nerede?

Suphiye nerede?

O da hep kafan iyiyken aklına geliyor.

Hayır, şiirsel uçurumumdayken.

Ya da iğrenç ıstıraplarınla kıvranırken. Sadece bunun için seviyorsun onu.

Suphiye'nin evinin önüne geldi. Kapıyı çalmak istedi ama düşünceleri gibi, eli de havada asılı kaldı.

Ondan ne istiyorsun?

Hiç.

Geri çekildi.

Ama sadece konuşmak istiyorum onunla.

Ona diyecek daha neyin kaldı? Ne söyledin ona, bugüne kadar? Hiç. Sesin çıksın, çıkmasın, diyecek bir şeyin yok, yapacak bir şeyin yok, laçkalaşmış düşüncelerinle geviş getirmekten başka.

Hayır, bu sefer aynı nakaratı tekrarlamayacağım. Söz. Onu eskiden olduğu gibi, Bağbala Tepesi'ne, asma bahçelerine götüreceğim, sırf aşkımız Kâbil'e hükmetsin diye. Ona gerçekten güzel olduğunu söyleyeceğim. Kızaracak. Ayaklarına kapanacağım ve nihayet ona, önünde sadece masum güzelliği için değil, acısı için de eğildiğimi söyleyeceğim. Ve o da, kendisine böylesi müşfik sözler etmeyeli çok uzun zaman olduğunu söyleyecek. Ona diyecek çok şeyim olduğunu ama savaşın bize zaman bırakmadığını söyleyeceğim. Ve onu öpeceğim. Elini uzatacak, benimkini tutmak için. Benimle birlikte gelmesini isteyeceğim ondan. Uzağa. Çok uzağa. Henüz kimsenin konuşmayı bilmediği, dolayısıyla da henüz hiçbir varlığın acıyı tatmamış olduğu çok uzak bir vadiye. "Kavuşan

Çocuklar Vadisi" isimli vadiye.

Evin avlusunda yankılanan ayak sesleri Resul'ü kapıdan uzaklaştırdı. İki kadın, çarşaflarına bürünmüş olarak dışarı çıktılar ve ona dikkat etmeden, başka bir sokakta gözden kayboldular. Bunlar da kimdi?

Suphiye'yle annesi mi?

Beni görmediler. Ya da tanımadılar. Ben yokum. Artık bir hiçim ben.

"Suphiye!" Ses çıkmadı, ses tellerinde boğuldu. Önceki gibi. Sırtını duvara vermiş halde, yere yığıldı. Bükülü bacaklarına sarıldı. Başını yasladı. Gözlerini kapattı. Birkaç saniye, sanki sonsuza dek, öylece kaldı.

Burada kalacaktı.

Burada ölecekti.

Burada.

Ve burada, bu duvarın dibinde duralı yıllar, yıllar olmuştu, sanki ezelden beri buradaydı.

Ve Suphiye'yi beklemeye koyulalı yıllar, yıllar olmuştu, sanki ezelden beri bekliyordu.

Ve Suphiye onu asla görmüyor, onu asla tanıyamıyordu...

"Resul?" Davut'un sesine başını kaldırdı. Çocuk elinde bir benzin bidonuyla ayakta dikiliyordu. "Merhaba Resul."

"Bu ne sürpriz! Sen çatıda değil miydin?"

"Annem rahat bırakmıyor ki çalışayım. Suphiye pek evde kalmıyor."

"Çalışıyor mu?"

"Evet. Ortadan kaybolan Alya Ana'nın ve yalnız kalmaktan korkan Nazlıgül'ün evinde hâlâ. Suphiye onunla kalıyor, geceleri bile. Ancak arada sırada bizi görmeye geliyor." Benzin bidonunu yere bıraktı. "Amma da ağır... Ya sen, sen de artık bizi görmeye gelmeyecek misin?"

"Buradayım ya."

Çocuk ellerini birbirine sürttü, yeniden bidonu kavradı, "Gitmem gerek, annem bekliyor," Resul'ün kalkmasını bekledi, "geliyor musun?"

"Suphiye'yi görmek istemiştim."

"Burada."

"Çıktığını sandım."

"Belki de. Gel, bir çay iç."

"Yok, başka bir gün."

Davut henüz eve girmişti ki Resul kısa bir kararsızlıktan sonra kapıyı çaldı. Davut açtı. "Geldiğimi ne annene ne de Suphiye'ye söyleyeceksin." Çocuk başını salladı, gözleri yere bakıyordu, sanki üzüntüsünü ayaklarına, yere akıtmak ister gibi. Kapıyı kapattı ve Resul'ün umutsuzluğunu da içeri aldı.

Resul yola koyuldu ama üç adım sonra durdu, parayı çıkardı.

Buna hiç ihtiyacım yok.

Geri döndü, tekrar kapıyı çaldı. Yine Davut açtı. Resul tüm desteyi ona verdi: "Bunun hakkında da hiçbir şey söyleme. Suphiye'ye ver. Ona bu parayı güvercinlerini satarak kazandığını söyle!" Bir kez daha bunca parayı elinde görmekten büyülenen çocuk, Resul bir kamyonetin kaldırdığı tozda gözden kayboluncaya kadar, kapının pervazına çakılı kaldı.

Evine döndüğünde ne Yârmuhammed ne de karısıyla karşılaştı.

Umduğu da buydu.

Odasına girdi. Çocuklar gitmişti. Sadece peynir ve kuru üzüm tepsisinin çevresindeki sinekler vardı. Üzerlerini örten peçete artık simsiyahtı, küf siyahı. Yatağı her zamanki gibi dağınık, soğuktu. Bu soğukluk her yana sirayet etmiş, etrafa saçılmış kapakları lekeli kitaplarına, bir köşeye yığılmış kirli giysilerine, yerde duran boş testisine de sinmişti...

Neden her şey dönüşüm karşısında kayıtsız?

Bir bardak aldı.

Hiçbir şeyin umurunda değilim.

Bardağı döşeğinin üzerine fırlattı. Pencereden boş avluya, çocuk seslerinden boşalmış avluya baktı.

Artık hiçbir şey beni tanımıyor.

Gamsız bir fare odayı kat etti.

Eşyalarımın bana gösterdiği bu kayıtsızlıkla nasıl yaşayabilirim?

Yastığını ayağıyla iterek uzunca bir süre odasının ortasında ayakta durdu.

Hiçbir şey, artık kendi dünyana ait olmamaktan daha kötü değildir. Hiçbir nesne bana sahip olmak istemiyor.

Kimse beni yargılamak istemiyor.

Her şeyin bilincini temizleyen bu aklanma, benim cürmümü, fiilimi, var oluşumu elimden alıyor.

Ve fiilimin gizemi sürdüğü müddetçe bu böyle devam edecek. Alya Ana'nın cesedini bulmalıyım.

"Yaşamak için öldürmek tüm katliamların anafikridir sevgili Resul," dedi Kâtip, dosyalarını koltuğunun altına sıkıştırarak ve hızlı adımlarla arşivin çıkışına yöneldi. Resul onu izledi. "Artık teori istemiyorum, senden sadece bu gizemi aydınlatmama yardım etmeni istiyorum."

Kâtip zınk diye durdu: "Sen beni dedektif mi zannettin? Ne bir polisiye filmindesin ne de bir... Agatha... Christie romanında! Hemen git, Komutan Pervaiz'i gör."

"Onu görmeye gittim. Ancak manevi oğlunun kayboluşuyla çok meşgul, o olaydan çok etkilenmiş durumda. Çocuğun öldürüldüğü, kafasının kesildiği söyleniyor..."

"Ölülerin Dansı!"

Sustular. Binanın çıkışında Resul durdu: "Bana yardım edebilecek bir tek sen varsın. Sen bir sürü şeyi biliyorsun. Pek çok davayı incelemişsin, bir sürü hikâye dinlemişsin..."

"Bu doğru! Ama seninki gibisini hiç duymadım! Senin vakanla ilgili hiçbir şey yapamam."

"Yapabilirsin. Alya Ana'nın cesedini bulmama yardım et."

"Peki, bu lanet ceset neye yarayacak?"

"Öldürdüğümü kanıtlamaya."

"Bunu kanıtlamaya hiç gerek yok. Öldürdüğünü

herkes biliyor. Ama eğer sokaklarda bir ceset sürüklemek istiyorsan, hiç durma! Daha bu sabah Dehafghânan Mezarlığı'nda bir kabre saklanmış, başları kesik, tüm uzuvları parçalara ayrılmış üç ceset bulundu. Haydi, git, onların katili olduğunu söyle!"

Resul başka bir şey demedi.

Vilayet'in avlusuna geldiklerinde onları sorguya çeken Gazi Sahip'in gardiyanlarından biri Resul'ü görünce, "Burada ne işin var?" diye sordu.

"Dün Komutan Pervaiz, Gazi Sahip'le görüştü, sorun yok, her şey yoluna girdi," diye yanıtladı Kâtip ve Resul'e döndü: "Senin isteğini başka bir gün konuşuruz. Şimdi kaç!"

"Evet, ama... Nereye gideceğimi bilmiyorum."

"Evine dön delikanlı!"

Gardiyan araya girdi:

"Hayır, bekle! O burada tutuklu."

"Artık değil."

"Nasıl, artık değil? Hâkim onu arıyor. Nasıl izinsiz çıkabildi?" Silahıyla Resul'ü dürttü: "Haydi, yürü!"

Kâtip afallamış halde Resul'e yanaştı ve kulağına tısladı: "Sen bir zırdelisin! Hurma kafalının tekisin! Sessiz kalmayı başarsan kimsenin canı sıkılmayacaktı."

"Ben evime döndüm ama hiçbir şey beni benimsemiyordu, her şey benden uzaklaşıyordu; kitaplarım, yatağım, giysilerim... Her şey beni dışlıyordu. Nişanlıma gittim. O da artık beni tanımıyordu..."

"Merak etme! Burada herkes seni tanıyor," dedi Resul'ün koluna yapışmış olan gardiyan ve bir daha da bırakmadı. Büyük adımlarla, onu Gazi Sahip'in ofisine kadar sürükledi. Girişleri, Hâkim'in yazı masasını gagalamakta olan güvercini ürküttü. Hayvan hareketlendi, her yöne uçuştu, camlara çarptı ve sonra da kapıya doğru yöneldi. Gazi haykırdı: "Kapatın şu kapıyı, çabuk!" Sonra

da güvercini göstererek: "Firar girişimine karşı odanın güvenliğini sağlayın!" Gardiyan kapıyı kapatmak için koşturdu. Resul'ü fark eden Hâkim iyice çıldırdı ve gardiyanla kâtibe sordu:

"Bu da nereden çıktı?"

"Gazi Sahip, hücresini terk etmişti!" dedi gardiyan.

Bu Gazi'yi daha da öfkelendirdi:

"Nasıl hücresini terk etmiş? Kim emir verdi?"

Kâtip ağzında geveledi:

"Komutan Pervaiz kendisini toplantıya çağırmıştı ve o da..."

"Burada Gazi kim? O mu, ben mi? Gözümün önünden alın şunu! Hücresine dönsün! Zincirleyin!"

Hâkim'in makamının önünde oturmakta olan iki adam Resul'e döndüler. Biri Şamşiray Şah Vali Türbesi'nin bekçisiydi; diğeri de yaşlı bir adam, türbedeki güvercinlere yem veren adam. Resul'ü görünce yerlerinden fırladılar. Yaşlı adam Resul'e doğru atıldı: "Hayır, Gazi Sahip, hayır, bu delikanlı benim şahidim. O da türbedeydi, beni gördü..." Hâkim şaşkınlıkla gardiyana Resul'ü tutmasını işaret etti ve artık Resul'ün yanında ayakta durmakta olan yaşlı adamı göstererek kâtibe döndü:

"Önce buna bir dosya açmak lazım."

"Hangi suçtan?"

"Güvercin hırsızlığı, türbenin güvercinleri," diye yanıtladı Hâkim ve türbenin bekçisi de onayladı: "Her gün elinde buğdayla, onları beslemeye geliyordu," Hâkim'e döndü, "anlıyor musunuz, buğdayla!" Kâtibe, "Buğday vermek günahtır. Sonra da güvercinleri çalıyordu. Neden, biliyor musunuz?" Tekrar Hâkim'e hitaben, "Kızartıp yemek için. Komşuları söyledi bana. Evinden her gün ızgara kokuları yükseldiğini söylediler..."

"Ben asla güvercin ızgara yemedim. Lâ havle velâ kuvvete! Şamşiray Şah Vali Türbesi'nin güvercinlerini

mi? Lâ havle velâ kuvvete! Yalan söylüyor!" diye bağırdı yaşlı adam, bekçinin üzerine yürüyerek. "İftiranın en büyük günahlardan biri olduğunu biliyor musun sen?"

"Öyleyse bu güvercinin, cebinde ne işi vardı?" diye sordu türbenin bekçisi ve Gazi'ye döndü: "Kendim buldum cebinde." Güvercin odada uçuyordu. Yaşlı adam canı sıkılmış halde Hâkim'e yaklaştı: "Cebimden yemleniyordu. Şamşiray Şah Vali'nin güvercinleri beni sever, bana güvenirler. Bakın!" Islık çaldı, güvercin ona doğru uçtu ve omzuna kondu. "Bana güveniyor," sonra da bekçiden niyaz etti, "kardeşim, yalan konuşma! Sen türbenin bekçisisin, Gazi Sahip'in ve de Allah'ın huzurunda Müslüman bir kardeşini haksız yere suçlamaktan utanmıyor musun?" Ve Resul'e yalvardı: "Sen beni geçen gün gördün. Orada ne yapıyordum, söyle onlara..."

"Bu genç bu işe de mi karıştı?" diye sordu Gazi. Resul konuşmak için bir adım ileri çıktı: "Onu sadece bir kez gördüm, iki-üç gün önce. Nişanlımla birlikte dua etmeye gitmiştik. Ve ben..."

"Haklısınız Gazi Sahip," diye söze girdi türbenin bekçisi, "bunlar suç ortağı. Bu adam sadaka paralarını gasp etmek için silahıyla geldi, beni de öldürmek istiyordu..."

"Niye yalan söylüyorsun?" diye bağırdı Resul, ona doğru yürüyerek. Gardiyan engel oldu. "Evet, seni öldürmek için oraya geldim ama hırsızlık için değil. Sadece intikamımı almak için ama beceremedim..."

"Sen de her yerden çıkıyorsun! Kimsin sen, nesin sen?" dedi Gazi masasının üzerinden eğilerek.

"Gazi Sahip, müsaade edin, söyleyeyim," diye yine söze girdi türbenin bekçisi ayağa kalkarken. "Bu adam... özür dilerim, Gazi Sahip –Allah ağzımı tozla tıkasın!-, bu adam bir pezevenk. Evet, dün türbeye geldi ama bir... özür dilerim, Gazi Sahip –Allah ağzımı tozla tıkasın!-, bir fahişeyle. Ben de kadını kovdum; bu ise türbenin pa-

rasını ele geçirmeye çalışıyordu. Bunlar dua etmeye gelmediler, tek niyetleri hırsızlıktı!" Güvercin önünden uçtu. Hâkim, Resul'e yüklendi: "İffetsiz bir kadınla ha? Fitne! Mukaddes naaşı türbede istirahat eden Şamşiray Şah Vali'nin iffetsiz bir kadın yüzünden hayatını kaybettiğini biliyor musun sen?" Diğerlerine döndü: "Derler ki evliya, düşman başını kestiği halde, her bir elinde bir kılıçla yiğitçe savaşıyordu. Ancak Kâbil'e vardığında iffetsiz bir kadının ona nazarı değdi. Evliya da oracıkta çöktü ve ruhunu teslim etti. Hadiste der ki: 'Hiçbir iffetsiz kadını bir kutsal mekânın içine sokmayın.' Buna rağmen o bir namussuzu bu kutsal mekâna getirdi! Öteki de oradan güvercinleri çalıyor! Siz İslam'ı ne hale getiriyorsunuz?" Kâtibe çıkıştı: "Yaz! Hırsızlara verilen cezanın ona uygulanacağını yaz," ve ihtiyarı kastederek, "türbenin kutsal mekânından güvercin çalmaktan suçlu bulundu. İki eli de kesile." Dehşete kapılan yaşlı adam ağzını açtı ama nutku tutulmuştu. Güvercin omzundan havalandı, sağa sola uçuştu, odayı turladı ve gelip Gazi'nin makamına kondu. Kâtip, Hâkim'e yanaştı, kulağına fısıldadı: "Gazi Sahip, şeriata göre, sahibi olmayan bir malı, kamuya açık bir alandan çalan kişinin uzvunun kesilmesinin geçerli bir yaptırım olmadığını hatırlatmak isterim."

"Hangi sebepten?"

"Gazi Sahip, İmam Ali Hazretlerine kimseye ait olmayan hayvanları çalan birine uzuv kesme yaptırımının uygulanıp uygulanamayacağını sorduklarında, efendimiz olumsuz yanıt vermişti."

"Sen bana şeriat dersi vermeye mi kalkıyorsun?"

"Estağfurullah, sadece bir hatırlatma, muhterem Gazi Sahip."

"Öyleyse ben de sana bir şey hatırlatayım: Burada, Gazi benim. Ve bu adamın ellerinin kesilmesini emrediyorum." Kâtip, Hâkim'e bir dolmakalemle kâğıt uzattı:

"Öyleyse Gazi Sahip, ben de bunu kendi elinizle yazmanızı istirham ediyorum."

"Sen de mi bana itaatsizlik ediyorsun? Üstelik de saygıda kusur ediyorsun?"

"Saygısızca olabilecek her türlü düşünce benden uzak olsun, muhterem Gazi Sahip. Sadece sizin artık burada olmadığınız bir gün –Allah sizi bu dünyada sağ salim muammer eylesin!– beni şeriata aykırı bir emir yazmakla suçlamalarından endişe ediyorum."

"Şeriata aykırı mı? Benim emrim şeriata aykırı mı? Çık dışarı! Tez günde, tez saatte pılını pırtını topla ve göçünü buradan kaldır!"

Kâtip konuşmak istedi ama Hâkim, gardiyana onu dışarı atmasını işaret etti. Yaşlı adam da bu fırsattan istifade ederek dizleri üzerine çöküp Gazi'ye yalvarmaya koyuldu. Ama beriki onu da ânında susturdu: "Kes! Kes! Öfke ânında hüküm vermek tavsiye edilmez," sonra da gardiyanlardan birine, "Bunu tekrar hapse tıkın, yarın yine getirin!" dedi.

Gardiyan ihtiyarla birlikte çıktı, bekçi de onları takip etti. Resul kaldı.

"Mücevherleri getirdin mi?" diye sorguladı Hâkim. Resul yavaşça kendisine yaklaşarak, "hayır" yaptı.

"Nasıl, hayır! Hapishaneyi niye terk ettin öyleyse?"

"Çünkü bana artık orada işim olmadığı söylendi."

"Kim?" diye haykırdı Hâkim ve gardiyanı çağırarak Resul'ü tekrar hapishaneye götürmesini emretti. "Tecrit hücresine! Yarın da ampütasyona gönderin, sonra da asılsın!"

Parmaklıkların ardında fecir sessiz, kâziple sadık arasında kararsızdı. Müezzinler müminleri namaza çağırırken, intikam silahları uyanırken, Suphiye yatağında, masumiyetini kucaklarken, Razmodin Mezar-ı Şerif'te ailenin onurunu savunurken... Resul de onu kendisinden yoksun bırakan dünyayı unutmuş haldeydi. Hücrenin bir köşesine oturmuştu. Kimseyi beklemiyordu. Artık hiçbir şey beklemiyordu. Tekrar dilsiz olmaya karar vermişti. Ve hatta sağır olmaya.

Evet, artık duymuyorum, artık konuşmuyorum.

Sözün ehli değiliz,
Bari sadece dinleyebilseydik!
Her şeyi söylemeli!
Ve dinlemeli her şeyi!
Lakin
Kulaklarımız mühürlü,
Dudaklarımız mühürlü,
Kalplerimiz mühürlü.

Bu şiiri buraya, bu hücreye yazmalı, duvara kazımalı. Yerde bir çakıl, bir tahta parçası aradı. Hiçbir şey yoktu. Tırnaklarla o zaman. Sözcükleri, kabarmış boyanın üzeri-

ne kazımaya başladı. Canı acımalıydı. Canı acıyordu. Bastırdı. Kanadı. Halen yazıyordu. Adımlar yaklaşıp hücresinin önünde duruncaya, bir anahtar destesi koridorda yankılanıncaya, kapı açılıncaya, boğuk bir ses yükselip, "Çık!" diye emredinceye kadar yazdı. O vakit yazmayı kesti, hareketsiz, kayıtsız, gözleri sözcüklere çakılı kaldı.

Silahlı iki adam hücreye girdiler, onu kollarından yakaladılar, havaya kaldırdılar. Tek kelime etmeden duruşma salonuna kadar götürdüler. Kapının ardından bir uğultu yükseliyordu, "katil", "komünist", "para", "intikam" Binlerce kez duyulmuş, onu eskiden korkutan veya eğlendiren ama bugün sağır eden, aynı sözcükler. Onları duymuyordu.

Kapı açıldı.

Resul girdi.

Ve salon sustu.

Herkes oradaydı, salonun çevreleyen ahşap sandalyelere oturmuşlardı. Hepsi sakallıydı, hepsi siyah ya da beyaz sarıklar sarmış, takkeler takmıştı; *çarmah*, *karakol*, *pakol*... Hepsi Resul'e bakıyordu. Resul sakindi. Bakışları salonu taradı ve dudaklarında ezeli hazin gülümsemesiyle çay dağıtan Ferzan'ın üzerinde durdu. Pervaiz de oradaydı, bir köşede tek başına, karamsar, üzgün ve sinirliydi; gözleri yere dikiliydi. Gazi'nin yanında Emir Selam duruyordu. Göğsünü şişirmişti. Bir bastona dayanmış olan etli elleriyle tespih çekiyordu. Başını oynatarak Resul'ü süzdü; bu hareketi, "İşte buradayız!" demek için mi, yoksa dua etmekte olduğu için mi yaptığını anlamak imkânsızdı.

Gazi çayını höpürdetti; diğerleri onu gürültüyle takip ettiler. Ferzan, Resul'e doğru daha da hüzünlü bir son bakış atarak salonu terk etti. Gazi çayını bıraktı ve yanına oturmuş olan yeni bir kâtibe duruşmanın başlayabileceğini işaret etti. Kâtip ayağa kalktı, gözlerini kapadı ve Kuran'dan bir sure okudu. Sure bittiğinde Gazi, Resul'

den yaklaşmasını istedi: "Kendini tanıt!" Resul Pervaiz'e doğru kaygılı bir bakış attı ve sessiz kaldı. Hâkim sabırsızlandı: "Senden kendini tanıtmanı istedim!" Sessizlik. Pervaiz ayağa kalktı: "Bu çocuk hasta... Sesini kaybetti."

Gazi huzursuzlandı: "Nasıl sesini kaybetti? Dün iyiydi, bugün mü konuşamıyor!" Salondakilere dönerek: "Müslüman kardeşlerim, komünizmi cihadımızla yendik." Birden tüm sesler yükseldi: "Allahu ekber!" Üç kere. Gazi devam etti: "Ama o rejimin kalıntısı münafıklar, Müslüman halkımızın arasında hâlâ etkili oluyor, cürümlerini sürdürüyor ve kötülük saçıyorlar. Burada gördüğünüz şahıs da onlardan biri. Birkaç gün önce savunmasız bir dul kadını parasını ve mücevherlerini çalmak için vahşice katletti. Ne mutlu ki mücahit rejimimizin, burada hazır bulunan kardeşimiz Komutan Pervaiz'in emrindeki güvenlik güçleri, onu yakalamayı başardılar."

Pervaiz şaşırmıştı; endişeli bakışları, ısrarla yere dikilmiş olan Resul'ünkileri aradı. Söz almak için ilerledi ama Hâkim, kâtibe Kuran'dan yeni bir sure okumasını işaret etti. Herkes sustu. Okuma bitti, Gazi devam etti: "Sanık bu surenin 33. ayetinin mealini anladı mı?" Resul yanıt vermeden ona baktı. "Rusça öğreneceğine Allah'ın lisanını öğrenmeliydin. Münafık! Allah diyor ki: 'Allah'a ve Resulüne savaş açanların ve yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışanların cezası; ancak öldürülmek yahut asılmak veya ellerinin ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi yahut yerlerinden sürülmektir.'"

Adamlar höykürdüler: "Allahu ekber!" Yine üç kere. Hâkim çayından bir yudum aldı: "Resul... Babanın adı neydi?" Boşa bekledi ve sonra: "Neyse ... oğlu Resul, reşit ve mümeyyiz olarak, hicri şemsi 16 Assad 1372 tarihinde dul bir kadını öldürdüğünü ve paralarıyla mücevherlerini çaldığını itiraf etmiştir. Dolayısıyla mahkememiz kendisini hırsızlık ve cinayetten suçlu bulmuş olup, İs-

lam şeriatına göre en ağır cezaya, yani elinin kesilmesine ve akabinde asılmasına hükmetmiştir..."

Adamlar yine üç kez, "Allahu ekber!" diye tekrarlarken bir adam ayağa kalktı ve itiraz etti: "Bu adil değil!" Karşılık olarak salonu, "Adil!", "Şeriat kanunu bu!", "İspatlı bu, ispatlı!", "Öyleyse adildir!" diyen sesler doldurdu. Protestocu sesini duyurmaya çalıştı: "El kesmek tamam, el kesmek adil..." Kuran'dan bir ayet okuyarak tantanayı dindirdi ve devam etti: "Gazi Sahip, sizin de ifade ettiğiniz gibi, bugün Allah'ın sayesinde..." Salon: "Allahu ekber...", Adam devam etti: " ülkemizde İslam devletimizin ruhu olan şeriat kanunları hüküm sürmektedir. Bu kanunlara uymak mı istiyorsunuz? O zaman her şey kesinlikle fıkha dayanmalıdır. Öncelikle, bu adamın artık sesi çıkmıyor..."

"Hayır, bu fitnenin sesi çıkıyor ama numara yapıyor," dedi Gazi ve gardiyanlara döndü:

"Bu fitne dün konuşuyordu. Siz de vardınız."

"Evet, Gazi Sahip. Bu fitnenin gayet düzgün konuştuğuna şahidiz."

Gazi, adama döndü:

"Öyleyse oyununa kanmayın. Devam edin!"

"Peki, dilsizliğini geçelim. Ama mademki kurban, bir erkek tarafından öldürülmüş bir kadındır, aziz ve mukaddes hukukumuza göre katilin asılmaması gerekir, zira bir kadının kan parası erkeğinkinin yarısıdır." Bir başkası itiraz etmek için ayaklandı: "Bu mümkün değil."

"Ancak kurbanın ailesi paranın diğer yarısını sanığın ailesine öderse katili infaz etmek mümkün olur."

"Ya da katil kurbanın ailesine bir kız verirse aklanmış olur..."

Yine bağırışlar yükseldi:

"Kurbanın ailesi nerede?"

"İntikamlarını almaları gerekir!"

"Eğer kurbanın intikamı alınmazsa, akıtılan kanın vebali üzerimize kalır."

"Göze göz!"

"Bir dakika lütfen!" dedi Gazi ve tespihini çekerek sözünü sürdürdü: "Hakkında daha da ağır suçlamalar da var. Birkaç gün önce, bir Müslüman, Şamşiray Şah Vali türbesinin bekçisi, sanığın ve şahitlerin huzurunda, bu fitnenin kutsal mekâna bir fahişeyle birlikte geldiğini ispat etti. Üstelik sadaka paralarını çalmak için bekçiyi tabancayla tehdit etmiş. Katil, bekçiyi öldürmek istediğini şahitler huzurunda kabul etti."

"Bu adam ölümü hak ediyor," diye bağırdı adamlardan biri. "Bir masumu tehdit etmek mi?" diye haykırdı bir diğeri. "Bu bir günah!" diye teyit etti hazırun. "Şamşiray Şah Vali'nin bekçisini öldürmek mi? Lâ havle billa!"

"Bu bir suç!"

"Bu Allah'a ve evliyalara hakarettir!"

Tüm bu tantana karşısında Resul artık hiçbir şey hissetmiyordu. Duygusuz. Bakışı sadece bir an için, sessizce hazırunu izleyen Pervaiz'e takıldı. Hâkim'in haykırışları salonu sakinleştirmeyi başardı: "Duruşmanın başında, katilin eski rejimin bir adamı olduğunu boşuna söylemedim. Bu adam, kutsal dinimizden dönmüş olduğunu bana kendisi itiraf etti."

Bağırışlar hezeyanlı bir hal aldı:

"İblis!"

"Münafık!"

"Dönek!"

"Asılmayı hak ediyor!"

Hâkim'in cırtlak sesi yine salonu bastırdı:

"Evet, kardeşlerim, karşınızda gördüğünüz adam Kuran'a göre bir fitnedir, kötülüğün dünyada cisimleşmiş halidir. Yani şeriata göre hırsızlara ve döneklere ayrılmış olan ceza kendisine uygulanmalıdır. Dolayısıyla cuma günü,

sabah ezanından sonra, Zarnegar Parkı'nda ve halka açık olarak, önce sağ eli ve sol ayağı kesilecek; uzuvları herkesin görmesi için mızraklara geçirilecek. Sonra da, bu fitne asılacak ve herkese ibret olması için üç gün boyunca sergilenecek. Şamşiray Şah Vali'nin türbesini kirletirken ona eşlik eden fahişe de recmedilecek. Böylece huzurlu hayatımızdan kötülüğü söküp atmış olacağız..."

"Allahu ekber!" Üç kere.

İşte davan, Resul. Tatmin oldun mu?

Hiçbir şey duymuyorum. Ne diyorlar?

Hiç.

Pervaiz keyifsiz ve hüzünlü, Resul'e yaklaştı ve hazıruna hitap etti: "Müslüman kardeşlerim, Gazi Sahip'in sağduyulu sözlerinin ikna edici olduğunda mutabıkım. Ancak birkaç hususa dikkat çekmek isterim. Bu adamı biz yakalamadık; ne ben ne de güvenlik güçleri. Kendi iradesiyle gelip teslim oldu."

"Niye kendiliğinden geldi? Bir sebebi olmalı!" diye sesini yükseltti Gazi, göğsü kibirle şişmişti.

"Evet, Gazi Sahip, bir sebebi var. Size açıklayacağım," diye sözünü sürdürdü Pervaiz. "Bu delikanlıyla pek çok kez görüştüm. İlk seferinde adamlarım onu benim ofisime getirmişti. Ev sahibi, kirayı ödemediği için onu ihbar etmişti. O akşam sesini gerçekten kaybetmiş haldeydi. Bu açıkça görülüyordu. Ve son seferinde, sesine tekrar kavuşunca, bana gelip bir kadını öldürdüğünü itiraf etti. Bir kadın satıcısını, nişanlısını kirli pençelerinden kurtarmak için öldürmüştü. Kişiliğini göz önünde bulundurarak bir soruşturma yürütmek gerektiğini düşündüm ve bu cinayetin ne kurbanı, ne şahidi ne de bir kanıtı olduğunu tespit ettim. Bu olaydan hiçbir iz yoktu."

"Tüm katiller gibi, bu bedbaht da tüm kanıtları ortadan kaldırmış," dedi Gazi.

Pervaiz yine Resul'e yaklaştı:

"Böyle bir niyeti olsaydı buraya kendiliğinden gelmezdi, Gazi Sahip! Bugünlerde bu şehirde işlenen cinayetleri düşünürsek, bir çocuk bile suçunun tüm izlerini silebilir. Genç kızlarımızın katillerini yakalamayı başarabildik mi? Kadınlarımızı ve çocuklarımızı acımasızca zehirleyen katilin izini bulabildik mi?"

Sustu ve diğerlerine kendilerini sorgulamaları, nasıl bir vahşet içinde yaşadıklarının bilincine varmaları için zaman verdi. Pervaiz'in dediklerini anlamaya muktedirler miydi?

"Şimdi, farz edelim ki ortada bir kurban var. Fıkha göre, ancak kurban *ma'sûm ad'dam* ise, yani masum ve esirgenmiş ise bir cinayetin söz konusu olduğunu öğretecek değilim size. Bu vakadaki durum böyle değildir. Kurban bir kadın satıcısıdır, yani recme mahkûm edilmesi gereken bir kişidir." Hiçbir itiraz yükselmedi. "Bir kamu davası çerçevesinde yargılanmak için kendiliğinden adalete teslim olan bu genç adamın durumu, bana örnek bir vaka olarak gözüküyor. Çarpıcı bir ders bu. Eğer bugün, her birimiz bu adam gibi amellerimizi sorgulayabilseydik, şu an ülkeye hâkim olan kardeş kavgası kargaşasını alt edebilirdik."

"Buradan nereye varmak istiyorsun?"

"Mücahitleri bu fitneyle mi kıyaslıyorsun?"

"Pervaiz, sen de mi?"

"Kimsin sen? Bir mücahit, bir özgürlük savaşçısı, halkının rehberi mi, yoksa bu dönek katilin avukatı mı?"

"Cehennem'in dibine, iblis!"

"Kahrol Pervaiz!"

Pervaiz salonun ortasında durdu:

"Ortada bir cinayet yok. Dinleyin beni, hayalî bir cinayet bu, sadece kendi emellerimizin sorgulamamız için icat edilmiş bir cinayet yanılsaması!"

"Deli mi bu?"

"Hayır, sevgili kardeşlerim, deli olmadığı gibi son derece de basiretli, bilinçli, yanılsamalarının bile bilincinde. Deli olan biziz, kendi suçlarımızın asla bilincinde değiliz!" Herkes ayağa kalktı, yaygara koptu. "Dinleyin beni! Bu genç adam sizden bir yanılsama için adalet istiyor..." Pervaiz nefes tükettikçe adamlar çileden çıkıyordu. Sonunda üzerine yürüdüler ve çevresini sardılar. Tam bir kargaşalık.

Resul güldü.

Gülme. Seni Aliabad Tımarhanesi'ne, delilerin arasına tıkacaklar.

Zaten neredeyim ki?

Hücrede her şey karanlıktı.

Eline bir sinek kondu. Resul üfledi, sinek hareketlendi ve uçtu.

Pislik!

Şu ufacık hayvana karşı bunca nefret ve öfke niye?

Çünkü şu dünyayı istila etmekten başka bir şey yaptığı yok.

O istila etmiyor. Kendi dünyasında yaşıyor, çünkü o bu dünyaya ait. Dışarıdan olan sensin. Artık sana ait olmayan bir dünyayı istila eden sensin. Bak ona; dünyasında nasıl bir hafiflikle yaşadığına bak.

Çünkü onun bilinci yok.

Bilinci yok çünkü buna ihtiyacı yok. Kendi hafifliğini, kendi ölümünü yaşıyor... Çok basit.

Ve sinek yeniden gelip eline kondu. Resul kolunu oynatmaya çalıştı ama hiç hareket yoktu. Acaba elimi kaldırmamı engelleyen zincir mi, yoksa sinek mi? Kuşkusuz o; o sinek. Onu felç ediyordu. Dünyasını bulandırıyordu.

Sineğe yaklaşmak için boynunu uzattı, tekrar üfledi. İmkânı yok. Bedeni kaskatı, taş gibi ağır. Birbirlerine bakıyorlar. Sinek kendisine anlaşılmaz bir dilde bir şeyler söy-

lüyormuş gibi geliyor ona. Ahenkli sözler, neredeyse şarkı gibi: *Tat, tat, tat... tvam, tvam... asi...* Ardından sinek hareket ediyor, uçuyor ve duvara konuyor. Resul ancak o zaman, hafiflemiş olan eljini kaldırabiliyor. Zincirler hiç ses çıkarmadan çözülüyor. Sineği yakalamak için ağaya kalkıyor. Duvarda sadece, bir fresk gibi, kendi imgesini görüyor. Ona dokunuyor. Duvar neredeyse sıvı halde, içine gömülebilir bir kıvamda. Eli duvarı aşıyor. Resul direnmiyor. Duvar onu emiyor. Şimdi, tüm bedeni duvara nüfuz etti. Resul, duvara girer girmez katılaşıyor. Duvarın yüzeyinde bir imgeye dönüşüyor, tıpkı şarkısı duvarın sessizliğini yırtan sinek gibi. *Tat, tat, tat... tvam, tvam... asi...*

"Allahu ekber!" Ezan sesi Resul'ü sarstı, duvardan ve uykusundan kopardı. Oradaydı, yerde, elleri ve ayakları zincirli halde.

Müezzinin boğuk sesi kesildi ve her şey sessizliğe gömüldü. Resul'ün kafasının içinde hâlâ ve daima, sofuca yankılanan sineğin sesinden başka; *Tat, tat, tat... tvam, tvam... asi...* Huzurla. Sinek artık onu sinirlendirmiyordu.

Artık hiçbir şey onu sinirlendirmiyordu, koridorda şiddetle yankılanan, kapının önünde duran şu ayak sesleri bile, bundan sonra, kimse için ölümden başka bir yere açılmayacak şu kapı bile.

Gözetleme deliği açıldı. "Ayağa kalk, ziyaretçin var," dedi gardiyan. Resul kımıldamadı. "Resul!" Razmodin'in sesiydi bu. Resul yavaşça doğruldu ve kuzeninin endişeli gözlerini gördü. Kapıya yaklaştı. "Yine ne yaptın?" Resul önemli bir şey olmadığını belirtmek için omuzlarını silkti. Ama Razmodin bir söz bekliyordu, sesini bekliyordu onun. Yine, her zamanki gibi, hiçbir şey işitemedi. Sinirlendi. "Bana bir şey söyle, bok soyu!" Sözleri koridorda yankılandı. "Hop, yavaş!" diye çıkıştı gardiyan. "Mezar'daydım. Dünya ile anneni getirdim. Doğrudan sana gittik,

evde yoktun. Dünya'yı ve teyzemi otele götürdüm. Seni bulmak için şehri altüst ettim. Nerede olduğunu kimse bilmiyordu, ne Suphiye ne Yârmuhammed... Herkes endişeli. Sonunda Pervaiz'in adamları bana izini buldurdu..." Durdu, bir kez olsun Resul'ü duymak umuduyla. Nafile. Devam etti: "Niye böyle bir hikâye uydurdun? Aklını mı kaçırdın sen?" Resul kayıtsız kaldı. "Çok geç olmadan bir şey yap, annen ve kardeşin için, Suphiye için..." Gardiyanla konuşmak için kapıdan ayrıldı:

"Kardeşim, hücresine girmeme izin ver."

"Hayır, yasak."

"Lütfen. Karşılığını göreceksin. Al!"

"Hayır... Ama... Peki madem, sadece bir dakika için."

"Söz."

Kapı açıldı. Razmodin içeri girdi. "Teyzeme hiçbir şey söyleyemedim. Tutuklandığını öğrenirse neler yaşayacağını biliyorsun..." Resul'ü omuzlarından kavradı, sarstı. "Nasıl söyleyeyim onlara? Annenin kalbine inmesini mi istiyorsun? Dünya ve Suphiye acıdan delirsinler mi istiyorsun? Niye bu kadar bencilsin?" Her şey bitti Razmodin, her şey. Resul'ün ne benliği ne kibri kaldı. Terk edişin ta kendisi o. "Yarın asılacaksın!" Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi, böylece Resul başka şeylere geçebilir! "Neden benimle alay ediyorsun?" Seninle alay etmiyor, sadece gülüyor. Ölüm meleklerine gülüyor. "Neden hayatını ciddiye almak istemiyorsun? Gören de seni Aliabad kaçkını sanır!" Bir de ciddiyet mi? Yarın onun için güzel bir gün olacak, inan ona, herkes gelecek, herkes. Ne güzel bir ölüm!

Evet, sonunda ölümümü yaşamak istiyorum, tasasızca.

Resul'ün gülen bakışları ve neşeli sessizliğiyle umudu kırılan Razmodin kalktı. "Anneni ve Dünya'yı bulacağım. Belki onlar fikrini değiştirir."

Resul ayağa kalktı ve onu engelledi. Başıyla "Hayır," yaptı ve sanki, "Hayır, Razmodin, onları rahat bırak!" der gibi, yalvarır gözlerle ona baktı.

Karşı karşıyaydılar, birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı. "Bugün öğrenmezlerse yarın öğrenecekler."

Ben öldükten sonra, benim için fark etmez.

"Ama neden? Tüm bunlar kahrolası bir pezevengi öldürdüğün için mi?" dedi Razmodin ona doğru eğilerek. "Çevrene bir bak, cinayetten başka ne var! Pervaiz'in adamları bana anlatırken dalga geçiyorlardı."

Sonunda, suçumla bile olsa insanları güldürüyorsam, ne âlâ!

Razmodin dizlerinin üzerine çöktü: "Hâlâ bir davanın bu lanet olası memleketi değiştirebileceğini mi düşünüyorsun? Hayal görüyorsun kuzen, hayal görüyorsun..." Hıçkırığını yuttu, kalktı, Resul'ü yeniden omuzlarından kavradı ve sarstı: "Kendine gel, yeter artık, kendine gel! Bırak hayallerinin peşini!" Resul gözlerini yumdu. Zincirlenmiş elleri hareketlendi, kararsız kaldı ve sonra kuzenine yapıştı.

Kendime geldim ben, Razmodin.

Gardiyan gelene kadar, uzunca bir süre, karşılıklı öylece durdular: "Kardeş, çıkman gerek. Akşam yemeği saati."

Razmodin, Resul'ü bıraktı. Son bir kez birbirlerinin gözlerine baktılar: "Seni bırakmayacağım. Hâkim'e gideceğim, herkese gideceğim. Hayatını mahvetmene izin vermeyeceğim."

Kararlı ama kaygılı, hücreyi terk etti. Gardiyan önce kapıyı, sonra da gözetleme deliğini kapattı.

Bir sinek duvarda geziniyordu.

Tat, tat, tat... tvam, tvam... asi...

Bu anlamsız sözler de nereden çıktı? Kuşkusuz, bunları bir yerden duymuştu. Belki bir Hint filminden. Neyse. Dinlendirici geliyorlar. Şu sinek pisliğini güzelleştiriyorlar.

Resul dünyayı daha fazla duymamak için şarkıyı ıslıkla söylemeye koyuldu.

Ve hiçbir şeyi duymuyordu. Pencerenin dibinde duran arabanın motorunu bile. Koridora giren ve hücresine yaklaşan adamların ayak seslerini bile. Anahtarın kilidin içindeki sesini, açılan kapıyı bile. Kendisini çağıran çatallı sesi bile: "Kalk!"

Oturduğu yerde kaldı. Işıkla birlikte, ikisini biraz yalnız bırakmalarını isteyen Emir Selam'ın ciddi yüzü de içeri daldı. Yalnız kaldıklarında Emir Selam, Resul'ün yakasına yapıştı ve birkaç hakaretten sonra, çaldığı paranın ve mücevherlerin nerede olduğunu sordu.

Resul umursamazca omuzlarını silkerek, bilmediğini ifade etti. Diğeri ısrar etti, onları annesinin işkembesinden çıkaracağına yemin etti ve revolverini Resul'ün karnına dayadı. Resul ise ona halen korkusuzca bakıyor, boğazını gösterip inleyerek konuşamadığını anlatmaya çalışıyordu. Emir Selam kendini kaybetmiş halde, ona kâğıt ve kalem

getirmelerini emretti. Resul'e paranın ve mücevherlerin nerede olduğunu yazması için beş dakika verdi. "Eğer kâğıdın üzerinde yazılı bir şey olmazsa, nişanlının amını sileceğim onunla!" Bunu dedi ve hücreden çıktı.

Ona bir kâğıt ve bir dolmakalem getirdiler. Yazdı: "Ailemi rahat bırakın. Size her şeyi darağacının dibinde vereceğim." Ve kâğıdı gardiyana iade etti.

Beş dakika sonra, gardiyanlar geri geldiler. Resul'ü elleri ve ayakları zincirli halde çıkardılar.

Onu kamyonete bindirmeden önce, gardiyanlardan biri abdest alıp almadığını sordu. Resul gülümseyerek "evet" yaptı. Kamyonet, Vilayet'in kapısından çıktı, sokağı döndü ve hızlandı. Dertop olan Resul uzaktan isminin yankılandığını duydu. Bomboş sokakta bağırarak ve aracı durdurmak için el sallayarak koşan Razmodin'i gördü. Resul onu dingin bir edayla izledi.

Kamyonet ilerliyordu. Resul kendileriyle aynı yöne, Zargenar Parkı'na doğru yol alan birkaç insana baktı.

Son zamanlarda gökyüzü hiç bu kadar mavi, bu kadar uzak olmamıştı. Ne de güneş bu kadar parlak, bu kadar yakın.

Kamyonet parkın içinde durdu, herkes indi.

Resul kuşların ötüşüne kapılmıştı. Onlarla birlikte mırıldanmak için, dalların arasında kaybolan bakışlarıyla aranıyordu: *Tat, tat, tat... tvam, tvam... asi...* "Resul!" Gök mavisi çarşafa bürünmüş bir kadın kendisine doğru koşturdu ve peçesini kaldırdı. Suphiye'ydi bu, gözyaşları içinde ve yeni kâtibin bir işaretiyle silahlı adamların geri ittiği Suphiye. Duygusuz, kendisine bakan herkese karşı, hatta onu selamlamak için hüzünlü gülümsemesiyle başını eğen Ferzan'a bile, kayıtsız haldeki Resul'ü ilerlettiler.

"Oraya götürmeyin onu!" Kortejin arkasından nefes nefese haykıran yine Razmodin'di. "Emredersiniz komutanım!" diye güldü yaklaşmasına engel olan silahlı adam-

lardan biri. Ama Razmodin umutsuzca aynı sözleri tekrarlıyordu: "İnanın bana, burada korkunç bir şey oluyor!"

Adamlar Resul'ü öne ittiler, Suphiye ve Ferzan onları takip etti. Ve sessiz bir kalabalığın çevrelediği ipsiz darağacını fark edince hepsi bir anda kalakaldılar.

"Bu darağacının neden ipi yok?" diye sordu Kâtip. "Kesilmiş!" diye bağırdı gardiyanlardan biri.

Adımlarını hızlandırdılar ve darağacının dibindeki kalabalığa ulaştılar. "Kardeşler, bırakın geçelim, mahkûmu getiriyoruz, açılın, açılın!"

İnsanlar Resul'e döndüler, geçişi açmak için çekilmeleriyle yerde yatan ceset ortaya çıktı. Her şey donakaldı; zaman, esinti, gözyaşları, sözcükler... Bacakları titriyordu. Resul, boynunda urganla uzanan Pervaiz'in bedeninin önünde dizlerinin üzerine çöktü. Kalabalık fısıldaşıyor, kıpırdanıyor, uzaklaşıyordu. Silahlı başka adamlar çıkageldiler ve gürültüyle ilerleyen komutanlara yol açmak için insanları öfkeyle itiştirdiler. Her şey postallarının altında yok oldu. Resul artık hiçbir şey görmüyordu. Sadece ses vardı, bir tek ses, Suphiye'nin sesi.

"Çok güzelsin," diye fısıldadı Resul, Suphiye'nin kulağına. Suphiye kızardı. Sonunda itiraf etmek için ayaklarına kapandı: "Önünde sadece masum güzelliğin için değil, ıstırabın için de secde ediyorum!" Suphiye heyecanlandı. Kendisini tuttu. Sadece eli kıpırdadı, Resul'ün saçlarının arasına dalarak orada kayboldu.

"Bana böyle müşfik sözler etmeyeli çok zaman oldu."

"Sana diyecek çok şeyim vardı ama savaş bize zaman bırakmadı."

Usulca yanaklarından öptü. Suphiye yüzünü kaçırdı, elini uzattı, kendisine soru sormakta olan Resul'ünkini tutmak için.

"Benimle gelecek misin?"

"Nereye?"

"Uzağa."

"Mezar-ı Şerif'e mi?"

"Hayır, daha uzağa... 'Kavuşan Çocuklar Vadisi'ne!"

"Orası neresi?"

"Uzakta, çok uzakta. Ne doğuda ne batıda; ne kuzeyde ne de güneyde."

"Yok böyle bir yer öyleyse."

"Onu senin için inşa edeceğim."

"Nasıl olacak orası?"

"Çok güzel bir vadi olacak, kimsenin konuşmadığı. Henüz hiçbir varlığın kötülüğü tecrübe etmediği."

"Öyleyse, biz o konuşmayan çocuklar mıyız?"

"Daima!" Gülüştüler.

"Gitmem gerek," dedi Suphiye, ayağa kalkarken.

"Nazlıgül'e mi dönüyorsun?"

"Hayır. O Emir Selam'la birlikte gitti."

"Nereye?"

"Bilmiyorum." Resul'e yaklaştı: "Umarım 'Kavuşan Çocuklar Vadisi'ne gelmezler!"

"Hayır. Orası sadece bizim!"

"Öyleyse görüşmek üzere!" Gök mavisi çarşafını üzerine geçirdi ve hücreden çıktı.

Resul dalgın, ayakta kaldı. "Bir ziyaretçin daha var," dedi gardiyan. Ve eski Kâtip, koltuğunun altında kalın bir dosyayla girdi. "Bizim delikanlı nasıl?" Resul dingin bir zihinle başını salladı.

Kâtip oturmak istedi ama Resul onu engelledi: "Oraya oturma, lütfen. Bir sinek var orada, sefil bir sinek..." Kâtip merakla gözlüğünü taktı, bakışlarıyla yeri taradı. Uzaklaştı ve büyük bir ihtiyatla oturdu. "Bu sinek... Benimle birlikte tutuklandı," dedi Resul, kâtibin hemen yakınındaki bitkin sineği göstererek.

"Şimdi de bir sineğin bile hayatıyla ilgilenir mi oldun?"

"Geçen gece garip bir rüya gördüm. Rüyamda bu sinek tanıdığım bir şarkıyı mırıldanıyordu, *tat, tat, tat... tvam, tvam... asi* gibi bir şey, evet böyle bir şeydi, ama anlamını çıkaramıyordum."

"Bu bir Hint şarkısı."

"Şüphesiz. Ne anlama geliyor?"

"'Sen de busun!'"

"Güzelmiş!"

"Artık sinekler bile sana şarkı söylüyor. Hayat güzel! Davanın arzuladığı gibi ilerlemesinden memnunsun demek ki?"

"Artık benim için hiçbir şey fark etmiyor."

"Bir şey fark etmiyor mu? Dünyayı ayağa kaldırdın ve bir şey fark etmiyor, öyle mi? Senin yüzünden önemli bir mücahit lideri asıldı, Hâkim fikir değiştirdi, gazeteler gece gündüz sırf senden bahsediyor, kuzenin tüm yabancı gazetecileri, Birleşmiş Milletler görevlilerini buraya getirtti... Ve beyimiz tüm bunlara ne diyor?" Tasvip etmediğini göstermek için başını salladı.

"Her şeyi altüst eden ben değilim, Dostoyevski!"

"Tamam, yine başladık. Kes şu Dosto... bilmem neni! Sen onu okuduğun için öldürmedin. Onu okudun çünkü öldürmek istiyordun. Hepsi bu. Eğer yaşasaydı seni intihalle suçlardı!"

Resul ona uzun uzun, derin derin baktı. "Bakma öyle, bakma. Sana bilmece sormadım," dedi Kâtip, dosyasını yere sererek. "Her halükârda beni göreve iade ettiler ve benden senin dosyanı istiyorlar... Aslında, Komutan Pervaiz'in cebinde ne buldular, biliyor musun?"

Resul'ün meraklı bakışları onu sorguluyordu. "Kendi eliyle yazdığı bir mektup buldular. 'Yasımı tutun, intikamımı almayın!' Ne adam, ne cesur adam! İntiharının sebebini biliyor musun? Anlaşılan adamları manevi oğlunun katilini bulmuşlar. Ama karşılaşma sırasında katilin karısı ve bebeği de öldürülmüş. Geçelim... Sen bana ne yazmam gerektiğini söyle."

Sessizlik.

"Her şeyi! Her şeyi söyledim sana."

"Her şeyi mi? Buna inanmıyorum. Yine de ben birkaç satır yazmaya başladım bile. Bir okuyayım, sen sorun varsa işaret edersin: "'Resul tam baltayı yaşlı kadının ba-

şına indirmek üzere kaldırmıştı ki, aklına *Suç ve Ceza*'nın hikâyesi düştü. Onu yıldırım gibi çarptı. Kolları boşaldı, bacakları titredi. Ve balta elinden kurtuluverdi. Kadının kafatasını yardı ve oraya saplandı. Yaşlı kadın tek bir çığlık atmadan, kırmızılı-siyahlı halının üzerine yığıldı. Elma çiçeği desenli örtüsü, şişman ve pörsük bedeninin üzerine serilmeden önce havada dalgalandı. Kadın kasılarak sarsıldı. Bir nefes daha; belki iki. Fal taşı gibi açılmış gözleri, nefesini tutmuş, bir cesetten bile solgun halde odanın ortasında ayakta duran Resul'e dikildi. Resul titredi, *patu*'su geniş omuzlarından kaydı. Ürkmüş bakışları akan kana daldı; yaşlı kadının kafatasından süzülen kan, halının kırmızısına karışıyor, giderek siyah çizgilerini örtüyor, bir deste parayı sıkıca tutan etli eline doğru yavaşça ilerliyordu. Para kanlanacak...' Sahi, parayı neden almadın ki?"

Teşekkür

Bu romanı kutsayanlara en içten şükranlarımla:

Laurent Maréchaux ve Denis Podalydès'e titiz okumaları için,

Daniéle D'Antoni ve Leili Anvar'a yerinde tespitleri için,

Rahnaward Zariab'a, Kambouzia Partovi'ye, Hafız Assefi'ye, Rahima Katil'e ve Sajad Zafar'a "Farisi bakışları" ve destekleri için,

Paul Otchakovsky-Laurens'a her şey için,

Ve Christiane Thiollier ve Sabrina Nouri'ye her zaman için.

KAYNAKÇA

Allameh M.T. Jafari, *Legal Treatise*, Tahzib, Téhéran, 2002.

Code pénal de la République d'Afghanistan, *Journal officiel*, no. 739, 1992.

Les Récits du glorieux Coran, çev. Muhammed Diakho, Dar Al-Bouraq, 2000.

Sayyid Sâbiq, *Le Fiqh As-Sunna, l'Intelligence de la norme prophétique*, Maison d'Ennour, 2006 (Seyyid Sâbık, *Fıkhu's-Sünne - Ayet ve Hadislerle İslâm Hukuku*, 4 cilt, çev.: Mehmet Yıldız, Pınar Yayınları, 2011).

Goncourt ödüllü yazar Atiq Rahimi, meseleleri farklı bakış açılarıyla değerlendirdiği kitaplarıyla tanınıyor.

Kahrolsun Dostoyevski, daha önce *Sabır Taşı* kitabıyla büyük ilgi gören Rahimi'nin, ölümün kol gezdiği vatanı Afganistan'ı, suçu, vicdanı azabını ve cezayı sorgulandığı bir tür Afgan *Suç ve Ceza*'sı. Roman, aklın terk ettiği, tanrının çok fazla hissedilen varlığının bir süre sonra tanrısızlığa dönüştüğü çağdaş Afganistan'ı da, iyilik ve kötülük kavramlarını da sorgulayan ve Rus edebiyatından izler taşıyan bir yapıt.

Dostoyevski, evet, bu oydu! *Suç ve Ceza*'sıyla beni çarptı, felç etti. Bana kahramanı Raskolnikov'un kaderini izlemeyi yasakladı: İkinci bir kadını öldürmek – bu kez masum birini; bana suçumu hatırlatacak olan parayı ve mücevherleri almak... Kendi pişmanlıklarıma yem olmak, bir suçluluk çukurunda kararmak ve sonunda zindanlara düşmek...

O zaman? Kaçmak daha iyi, zavallı bir enayi, aptal bir suçlu gibi. Kanlı eller ve boş ceplerle.

Ne saçmalık!

Kahrolsun bu Dostoyevski!

Kapak resmi: FRANK VAN DEN BERGH

TL
KDV DAHİL

9789750748936